

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
V kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM 10-156-06

Druk nr 1237
Warszawa, 6 grudnia 2006 r.

Pan
Marek Jurek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

- **o wykonywaniu kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego** wraz z projektami podstawowych aktów wykonawczych.

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Ponadto uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Sprawiedliwości.

(-) Jarosław Kaczyński

U S T A W A

z dnia

o wykonywaniu kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Ustawa określa:

- 1) warunki odbywania przez skazanego kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego, zwanej dalej „karą pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego”;
- 2) warunki i tryb orzekania o udzieleniu skazanemu zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego;
- 3) organizowanie i kontrolowanie wykonywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego;
- 4) nadzór nad legalnością i prawidłowością wykonania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego oraz nadzór nad czynnościami materialno-technicznymi upoważnionego podmiotu dozoru.

Art. 2. 1. System dozoru elektronicznego jest to jeden z systemów wykonywania kary pozbawienia wolności polegający na kontrolowaniu zachowania skazanego przebywającego poza zakładem karnym przy użyciu aparatury monitorującej, czyli urządzeń elektronicznych oraz instalacji i systemów, które zawierają służące tej kontroli podzespoły elektryczne lub elektroniczne, zwanej dalej „środkami technicznymi”.

2. Kontrolowanie zachowania skazanego, o którym mowa w ust. 1, dotyczy przestrzegania przez skazanego nałożonego na niego przez sąd penitencjarny obowiązku pozostawania w miejscu stałego pobytu lub w innym wskazanym przez sąd penitencjarny miejscu w wyznaczonym czasie, jak również obowiązku powstrzymania się od przebywania w określonych miejscach lub zakazu zbliżania się do określonej osoby, za zgodą tej osoby.

3. Wykonywanie przez skazanego nałożonych na niego obowiązków podlega ścisłej kontroli i ma na celu wychowawcze oddziaływanie i zapobieganie powrotowi do przestępstwa lub przestępstwa skarbowego.

4. Do środków technicznych, o których mowa w ust. 1, zalicza się:

- 1) nadajnik – urządzenie radiowe, nadawcze, wytwarzające energię wielkiej częstotliwości dla potrzeb radiokomunikacji, umieszczane na ręce lub nodze skazanego, wysyłające sygnały odbierane przez stacjonarne urządzenie monitorujące;
- 2) elektroniczne urządzenie rejestrujące:
 - a) stacjonarne urządzenie monitorujące – urządzenie zawierające odbiornik radiowy, rejestrujące sygnały wysyłane przez pozostający w zasięgu monitorowania nadajnik i przekazujące je do centrali monitorowania, umieszczane na stałe w miejscu stałego pobytu skazanego lub w innym miejscu wskazanym przez sąd penitencjarny, lub
 - b) przenośne urządzenie monitorujące – urządzenie zawierające odbiornik radiowy, rejestrujące sygnały wysyłane przez pozostający w zasięgu monitorowania nadajnik, przechowujące uzyskane informacje o przestrzeganiu przez skazanego obowiązku pozostawania w miejscu stałego pobytu lub w innym wskazanym przez sąd penitencjarny miejscu w wyznaczonym czasie, jak również obowiązku

powstrzymania się od przebywania w określonych miejscach lub zakazu zbliżania się do określonej osoby, za zgodą tej osoby, wyposażone w interfejs, w rozumieniu ustawy z dnia 16 lipca 2004 r. – Prawo telekomunikacyjne (Dz. U. Nr 171, poz. 1800, z późn. zm.¹⁾), pozwalający na przekazanie tych informacji do centrali monitorowania, stosowane przez sądowych kuratorów zawodowych, pracowników upoważnionego podmiotu dozoru oraz przez osobę, do której skazanemu zakazano się zbliżać;

- 3) centralę monitorowania – prowadzone przez upoważniony podmiot dozoru centrum komputerowe wyposażone w narzędzia do przetwarzania danych osobowych, w rozumieniu ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2002 r. Nr 101, poz. 926, z późn. zm.²⁾), zwanego dalej „przetwarzaniem danych osobowych”, do rejestrowania, gromadzenia, odtwarzania, przechowywania, zabezpieczenia i przekazywania uprawnionym organom informacji odnoszących się do przestrzegania przez skazanego obowiązku pozostawania w miejscu stałego pobytu lub w innym wskazanym przez sąd penitencjarny miejscu w wyznaczonym czasie, jak również obowiązku powstrzymania się od przebywania w określonych miejscach lub zakazu zbliżania się do określonej osoby, za zgodą tej osoby.

5. Urządzenia elektroniczne oraz instalacje i systemy, o których mowa w ust. 1, powinny zapewniać odpowiedni zasięg monitorowania, przez który rozumie się największą odległość, z jakiej elektroniczne urządzenie rejestrujące jest w stanie odebrać i zarejestrować sygnał radiowy wysyłany przez nadajnik umożliwiający właściwe wykonywanie dozoru elektronicznego.

Art. 3. 1. Czynności materialno-techniczne związane z kontrolą zachowania skazanego w czasie odbywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego przy użyciu systemu urządzeń powierza się upoważnionemu podmiotowi dozoru.

2. Wspieranie oraz powierzanie zadań, o których mowa w ust. 1, może nastąpić na zasadach i w trybie ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o partnerstwie publiczno- prywatnym (Dz. U. Nr 169, poz. 1420), zwanej dalej „ustawą o partnerstwie publiczno- prywatnym”. Umowa o wspieranie lub powierzenie zadania publicznego może być zawarta na czas realizacji zadania lub na czas określony.

Art. 4. 1. Upoważnionym podmiotem dozoru jest instytucja państwowa, przedsiębiorca lub podmiot zagraniczny mający siedzibę w Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli jest przedsiębiorcą w rozumieniu prawa kraju rejestracji i spełnia warunki do wykonywania w Rzeczypospolitej Polskiej działalności gospodarczej, który może wykonywać działalność gospodarczą polegającą na wykonywaniu czynności materialno-technicznych związanych z kontrolą nałożonego na skazanego przez sąd penitencjarny obowiązku pozostawania w miejscu stałego pobytu lub w innym wskazanym przez sąd penitencjarny miejscu w wyznaczonym czasie, jak również obowiązku powstrzymania się od przebywania w określonych miejscach lub zakazu zbliżania się do określonej osoby, za zgodą tej osoby, a także na rejestracji przypadków naruszenia tych obowiązków lub zakazu.

2. Wyboru upoważnionego podmiotu dozoru dokonuje Minister Sprawiedliwości w trybie art. 14 ustawy o partnerstwie publiczno- prywatnym lub w trybie określonym w rozporządzeniu wydanym na podstawie ust. 3.

3. Minister Sprawiedliwości może określić, w drodze rozporządzenia, tryb wyboru upoważnionego podmiotu dozoru, jego minimalne wymagania kapitałowe oraz inne warunki, które powinien spełniać ten podmiot, mając na uwadze konieczność zapewnienia prawidłowego wykonywania dozorów elektronicznych.

Art. 5. 1. W kwestiach nieuregulowanych w niniejszej ustawie do wykonywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557, z późn. zm.³⁾), zwanej dalej „Kodeksem karnym wykonawczym”, z wyjątkiem przepisów art. 17 Kodeksu karnego wykonawczego oraz przepisów tego Kodeksu dotyczących wykonywania kary pozbawienia wolności w zakładach karnych.

2. Do skazanego objętego systemem dozoru elektronicznego nie stosuje się przepisów o warunkowym zwolnieniu, zawartych w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.⁴⁾), zwanej dalej „Kodeksem karnym”.

Rozdział 2

Warunki odbywania przez skazanego kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego

Art. 6. 1. Sąd penitencjarny może udzielić zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności nieprzekraczającej 6 miesięcy poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego skazanemu posiadającemu określone miejsce pobytu, zgodę osób wspólnie z nim przebywających lub zamieszkujących, jeżeli jest to wystarczające dla osiągnięcia celów kary oraz jeżeli szczególne względy bezpieczeństwa i stopień demoralizacji, a także inne szczególne okoliczności nie przemawiają za potrzebą jego osadzenia w zakładzie karnym, a udzieleniu takiego zezwolenia nie stoją na przeszkodzie warunki mieszkaniowe skazanego umożliwiające zainstalowanie i funkcjonowanie systemu dozoru elektronicznego, a także możliwości techniczno-organizacyjne wykonywania tego dozoru przez upoważniony podmiot dozoru, zwane dalej „warunkami technicznymi”.

2. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio do skazanego na karę pozbawienia wolności do roku, jeżeli czas pozostały do odbycia tej kary nie przekracza 6 miesięcy, mając przede wszystkim na względzie dotychczasowe zachowanie skazanego w czasie odbywania kary, które uzasadnia przekonanie,

że w czasie pobytu poza zakładem karnym będzie on przestrzegał porządku prawnego, w szczególności nie popełni ponownie przestępstwa lub przestępstwa skarbowego.

3. Zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego nie udziela się skazanemu za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe na karę pozbawienia wolności, który był uprzednio skazany na taką karę, chyba że zachodzą warunki do wydania wyroku łącznego.

4. Przepisy ust. 1-3 stosuje się odpowiednio do sumy dwóch lub więcej niepodlegających łączeniu kar pozbawienia wolności, które skazany ma odbyć kolejno.

Art. 7. Przepisy niniejszej ustawy stosuje się do skazanego, wobec którego orzeczono zastępczą karę pozbawienia wolności.

Art. 8. 1. W czasie odbywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego skazany ma obowiązek określonego zachowania się, w szczególności:

- 1) pozostawania we wskazanym przez sąd penitencjarny miejscu w wyznaczonym czasie, chyba że przepis ustawy stanowi inaczej;
- 2) udzielania wyjaśnień dotyczących przebiegu odbywania kary w ramach dozoru elektronicznego i wykonywania nałożonych na niego obowiązków, a zwłaszcza kontaktowania się z sądowym kuratorem zawodowym;
- 3) noszenia nadajnika w czasie odbywania kary pozbawienia wolności w tym systemie;
- 4) dbania o powierzone skazanemu elektroniczne urządzenia rejestrujące, a zwłaszcza ochrony przed utratą, zniszczeniem lub uszkodzeniem nadajnika;
- 5) poddania się czynnościom kontrolnym upoważnionego podmiotu dozoru mającym na celu sprawdzenie

prawidłowości funkcjonowania elektronicznych urządzeń rejestrujących oraz nadajnika;

- 6) uiszczenia w określonym terminie równowartości kosztów postępowania wykonawczego związanych z wykonywaniem kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego.

2. Sąd penitencjarny może oddać skazanego pod dozór kuratora sądowego oraz nałożyć na skazanego obowiązki określone w art. 72 Kodeksu karnego.

3. Sąd penitencjarny może orzec wobec skazanego zakaz zbliżania się do określonej osoby, za zgodą tej osoby, lub nałożyć na skazanego obowiązek powstrzymania się od przebywania w określonych miejscach.

4. Wpłaty z tytułu kosztów postępowania wykonawczego związanych z wykonywaniem kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego stanowią dochód budżetu państwa i uiszczane są na rachunek bieżący dochodów właściwego sądu okręgowego.

5. Koszty postępowania wykonawczego związane z wykonywaniem kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego obejmują zryczałtowany koszt postępowania wykonawczego oraz koszt odbywania kary wykonywanej w tym systemie stanowiący iloczyn kosztu jednego dnia kary i liczby dni jej odbywania.

6. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, zryczałtowany koszt postępowania wykonawczego związanego z wykonywaniem kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego oraz koszt jednego dnia odbywania kary pozbawienia wolności wykonywanej w tym systemie, mając na uwadze wydatki organów postępowania wykonawczego.

Art. 9. Obowiązek określony w art. 8 ust. 1 pkt 1 obejmuje pozostawanie skazanego w miejscu stałego pobytu lub w innym wskazanym miejscu w wyznaczonym czasie; jednocześnie sąd penitencjarny określa przedziały czasu w ciągu doby i w poszczególne dni tygodnia, w których skazany ma prawo

się oddalić z miejsca stałego pobytu lub innego wskazanego miejsca, na okres nieprzekraczający jednorazowo 12 godzin dziennie, w szczególności w celu:

- 1) świadczenia pracy;
- 2) wykonywania praktyk religijnych lub korzystania z posług religijnych;
- 3) sprawowania opieki nad osobą małoletnią, osobą niepełną lub chorą;
- 4) kształcenia i samokształcenia oraz wykonywania twórczości własnej;
- 5) korzystania z urządzeń lub zajęć kulturalno-oświatowych i sportowych;
- 6) komunikowania się z obrońcą, pełnomocnikiem oraz wybranym przez siebie przedstawicielem, o którym mowa w art. 42 Kodeksu karnego wykonawczego;
- 7) komunikowania się z podmiotami, o których mowa w art. 38 § 1 Kodeksu karnego wykonawczego;
- 8) utrzymywania więzi z rodziną lub innymi bliskimi osobami;
- 9) korzystania z opieki medycznej lub udziału w terapii;
- 10) dokonania niezbędnych zakupów.

Art. 10. 1. Jeżeli skazany przebywa lub zamieszkuje wspólnie z inną osobą lub osobami, do nałożenia obowiązku, o którym mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1, wymagana jest uprzednia zgoda tych osób udzielona na piśmie, obejmująca także umożliwienie upoważnionemu podmiotowi dozoru przeprowadzenie czynności kontrolnych, określonych w art. 8 ust. 1 pkt 5.

2. Cofnięcie zgody po wydaniu postanowienia sądu penitencjarnego w sprawie udzielenia zezwolenia, o którym mowa w art. 6 ust. 1 lub 2, jest nieskuteczne.

Art. 11. 1. W przypadku nałożenia na skazanego obowiązku, o którym mowa w art. 8 ust. 3, sąd penitencjarny określa przedziały czasu w ciągu doby

i w poszczególne dni tygodnia, w których skazany ma prawo przebywać w określonych miejscach lub w miejscach przebywania osoby, do której skazany ma zakaz zbliżania się, w szczególności w celu określonym w art. 9, przez okres nieprzekraczający jednorazowo 12 godzin w stosunku dziennym.

2. Do osoby, do której skazany ma zakaz zbliżania się, stosuje się odpowiednio przepis art. 10.

Art. 12. 1. Skazany ma obowiązek zgłoszenia upoważnionemu podmiotowi dozoru gotowości do umieszczenia elektronicznych urządzeń rejestrujących oraz gotowości do założenia nadajnika w terminie i w sposób określony przez sąd penitencjarny.

2. Termin, o którym mowa w ust. 1, nie może być dłuższy niż 24 godziny od powzięcia przez skazanego wiadomości o zastosowaniu dozoru elektronicznego, w przypadku określonym w art. 6 ust. 1, albo od zwolnienia skazanego z zakładu karnego, w przypadku określonym w art. 6 ust. 2.

3. Upoważniony podmiot dozoru ma obowiązek rejestracji tego zgłoszenia.

Art. 13. 1. Upoważniony podmiot dozoru zobowiązany jest umieścić elektroniczne urządzenia rejestrujące oraz założyć skazanemu nadajnik niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 3 dni od dnia zgłoszenia przez skazanego gotowości, o której mowa w art. 12 ust. 1.

2. O niezgłoszeniu przez skazanego gotowości, o której mowa w art. 12 ust. 1, albo o uchyleniu się skazanego od niezwłocznego umieszczenia przez upoważniony podmiot dozoru elektronicznych urządzeń rejestrujących oraz od założenia nadajnika, upoważniony podmiot dozoru niezwłocznie informuje sądowego kuratora zawodowego oraz sędziego penitencjarnego.

Art. 14. 1. Jeżeli skazany nie zachowa wyznaczonego terminu do zgłoszenia upoważnionemu podmiotowi dozoru gotowości, o której mowa w art. 12 ust. 1, albo uchyli się od niezwłocznego umieszczenia przez upoważniony podmiot dozoru elektronicznych urządzeń rejestrujących oraz od

założenia nadajnika, sąd penitencjarny niezwłocznie uchyla zezwolenie na odbycie przez skazanego kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego i poleca go doprowadzić do zakładu karnego.

2. Kosztami doprowadzenia obciąża się skazanego, o czym należy go pouczyć.

3. Przyjęcie do wiadomości pouczenia, o którym mowa w ust. 2, skazany potwierdza podpisem.

4. Przepis art. 8 ust. 4 stosuje się odpowiednio.

Art. 15. W wyjątkowych przypadkach uzasadnionych szczególnymi okolicznościami, sąd penitencjarny może odstąpić od uchylecia zezwolenia, o którym mowa w art. 14 ust. 1.

Art. 16. Jeżeli względy wychowawcze za tym przemawiają, sąd penitencjarny może w czasie odbywania przez skazanego kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego ustanawiać, rozszerzać lub zmieniać obowiązki wymienione w art. 72 § 1 pkt 3-8 Kodeksu karnego lub zwolnić od wykonania nałożonych na tej podstawie obowiązków, z wyjątkiem obowiązku określonego w art. 72 § 2 Kodeksu karnego.

Art. 17. W wyjątkowych przypadkach, uzasadnionych szczególnymi okolicznościami, sąd penitencjarny może zmienić miejsce, w którym skazany ma przebywać odbywając karę pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego, a także zmienić przedziały czasu, w których skazany może oddalić się z tego miejsca. Przepisy art. 10 i 11 stosuje się odpowiednio.

Art. 18. 1. W przypadkach szczególnie ważnych dla skazanego uzasadnionych warunkami zdrowotnymi, rodzinnymi lub osobistymi, sędzia penitencjarny może mu zezwolić na oddalenie się poza miejsce, o którym mowa w art. 8 ust. 1 pkt 1, na okres nieprzekraczający jednorazowo 7 dni, w miarę potrzeby, w asyście osoby najbliższej lub osoby godnej zaufania.

2. W przypadkach niecierpiących zwłoki zezwolenia może udzielić sądowy kurator zawodowy. Zezwolenie sądowego kuratora zawodowego wymaga niezwłocznego zatwierdzenia przez sędziego penitencjarnego.

Art. 19. Jeżeli po udzieleniu zezwolenia na oddalenie się, o którym mowa w art. 18 ust. 1, wystąpią nowe okoliczności uzasadniające przekonanie, że skazany w czasie tego oddalenia nie będzie przestrzegał porządku prawnego, organ, który udzielił tego zezwolenia, niezwłocznie podejmuje decyzję o jego cofnięciu.

Art. 20. Skazanemu, który korzystając z zezwolenia na oddalenie się, o którym mowa w art. 18 ust. 1, nadużył zaufania i nie powrócił do określonego miejsca w wyznaczonym czasie, nie udziela się ponownego zezwolenia do dnia zakończenia okresu dozoru elektronicznego, chyba że w dostateczny sposób wykaże, że nastąpiło to z przyczyn od niego niezależnych.

Art. 21. Czasu przebywania skazanego poza miejscem stałego pobytu lub innym wskazanym miejscem na podstawie zezwolenia, o którym mowa w art. 18 ust. 1, nie odlicza się od okresu odbywania kary w systemie dozoru elektronicznego, chyba że sędzia penitencjarny zarządzi inaczej, w przypadku gdy skazany w tym czasie nadużył zaufania.

Art. 22. 1. Usunięcie elektronicznych urządzeń rejestrujących oraz nadajnika może nastąpić wyjątkowo, jeżeli przemawiają za tym ważne względy zdrowotne lub osobiste skazanego i wymaga uprzedniej zgody sędziego penitencjarnego.

2. W przypadkach niecierpiących zwłoki zgody, o której mowa w ust. 1, może udzielić sądowy kurator zawodowy; zgoda sądowego kuratora zawodowego wymaga niezwłocznego zatwierdzenia przez sędziego penitencjarnego.

Art. 23. 1. Okres między usunięciem a ponownym założeniem elektronicznych urządzeń rejestrujących oraz nadajnika stanowi przerwę w wykonaniu kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego.

2. Jeżeli przerwa, o której mowa w ust. 1, trwała przez okres równy co najmniej połowie kary pozbawienia wolności wykonywanej w tym systemie – sąd penitencjarny może warunkowo zawiesić wykonanie reszty kary na zasadach określonych w art. 69-75 i 82 Kodeksu karnego.

Art. 24. 1. Rozpoczęcie odbywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego następuje w dniu, w którym uruchomiono środki techniczne niezbędne do wykonywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego, w tym nadajnik.

2. Z czynności uruchomienia środków technicznych, o której mowa w ust. 1, upoważniony podmiot dozoru sporządza protokół, a także niezwłocznie zawiadamia sądowego kuratora zawodowego, zamieszczając o tym wzmiankę w protokole.

3. Sądowy kurator zawodowy w przypadku rozpoczęcia odbywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego zawiadamia o tym sąd penitencjarny, który określa datę początkową, od której należy liczyć okres wykonywania kary pozbawienia wolności w tym systemie.

4. Zawiadomienie, o którym mowa w ust. 3, może być także doręczone za pomocą telefaksu lub poczty elektronicznej; w takim przypadku dowodem doręczenia jest potwierdzenie transmisji danych.

Art. 25. 1. Sąd penitencjarny uchyla zezwolenie na odbycie przez skazanego kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego, jeżeli:

- 1) skazany, odbywając karę w tym systemie, naruszył porządek prawny, w szczególności popełnił przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, albo uchyła się od wykonywania nałożonych obowiązków, orzeczonego środka karnego, dozoru sądowego kuratora zawodowego lub od kontroli upoważnionego podmiotu dozoru;
- 2) skazany korzystający z zezwolenia na oddalenie się, o którym mowa w art. 18 ust. 1, zostanie zatrzymany przez uprawniony organ w związku z naruszeniem przez niego porządku prawnego w okresie trwania oddalenia;
- 3) odwołano przerwę w wykonaniu kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego z powodu in-

nego niż ustanie przyczyny, dla której przerwa została udzielona;

- 4) zarządzono wykonanie reszty kary pozbawienia wolności odbywanej w tym systemie, warunkowo zawieszonej;
- 5) skazany w czasie wykonywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego został tymczasowo aresztowany w innej sprawie.

2. Sąd penitencjarny może odstąpić od uchylenia zezwolenia, o którym mowa w ust. 1, w wyjątkowych przypadkach uzasadnionych szczególnymi okolicznościami.

Art. 26. Sąd penitencjarny może uchylić zezwolenie na odbycie przez skazanego kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego, jeżeli skazany korzystający z zezwolenia na oddalenie się, o którym mowa w art. 18 ust. 1, nie powrócił do określonego miejsca w wyznaczonym czasie.

Art. 27. 1. W razie uchylenia zezwolenia, o którym mowa w art. 25 ust. 1 lub art. 26, sąd penitencjarny orzeka o tym, w jakim zakresie karę pozbawienia wolności uznać za wykonaną, uwzględniając zaliczenie na poczet kary okresu dozoru elektronicznego.

2. Skazanego informuje się o obliczonym okresie części kary pozbawienia wolności pozostałej do wykonania w zakładzie karnym; z dokonanej czynności sporządza się protokół.

3. Przyjęcie informacji do wiadomości skazany potwierdza podpisem, a odmowę podpisu zaznacza się w protokole.

Art. 28. 1. W razie uchylenia zezwolenia, o którym mowa w art. 25 ust. 1 lub art. 26, sąd penitencjarny poleca doprowadzić skazanego do zakładu karnego, o czym należy go pouczyć.

2. Kosztami doprowadzenia obciąża się skazanego, o czym należy go pouczyć.

3. Przepisy art. 8 ust. 4 stosuje się odpowiednio.

Art. 29. Jeżeli w czasie odbywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego i w ciągu dalszych 6 miesięcy po upływie okresu tego dozoru nie uchylono zezwolenia na odbycie kary w tym systemie, karę pozbawienia wolności uważa się za wykonaną z dniem zakończenia okresu dozoru elektronicznego.

Art. 30. W razie uchylenia zezwolenia na odbycie przez skazanego kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego ponowne udzielenie zezwolenia na odbycie kary w tym systemie jest niedopuszczalne w tej samej sprawie.

Art. 31. Jeżeli skazanym jest osoba określona w art. 6 ust. 1, odbycie kary 6 miesięcy pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego nie stanowi przesłanki powrotu do przestępstwa, określonej w art. 64 Kodeksu karnego, lub przesłanki powrotu do przestępstwa skarbowego, określonej w art. 37 § 1 pkt 4 ustawy z dnia 10 września 1999 r. – Kodeks karny skarbowy (Dz. U. Nr 83, poz. 930, z późn. zm.⁵⁾).

Art. 32. Zatarcie skazania na karę pozbawienia wolności wykonywaną w systemie dozoru elektronicznego następuje z mocy prawa z upływem 10 lat od zakończenia okresu dozoru; na wniosek skazanego sąd może zarządzić zatarcie skazania już po upływie roku, jeżeli skazany w tym okresie przestrzegał porządku prawnego.

Art. 33. Jeżeli wobec skazanego na karę pozbawienia wolności wykonywaną w systemie dozoru elektronicznego orzeczono karę grzywny lub środek karny, zatarcie skazania nie może nastąpić przed wykonaniem, darowaniem lub przedawnieniem ich wykonania.

Art. 34. Jeżeli skazany po rozpoczęciu, lecz przed upływem okresu wymaganego do zatarcia skazania ponownie popełnił przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, dopuszczalne jest tylko jednoczesne zatarcie wszystkich skazań.

Rozdział 3

Warunki i tryb orzekania o udzieleniu skazanemu zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego

Art. 35. Orzekanie w sprawach dotyczących wykonania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego należy do sądu penitencjarnego, w którego okręgu kara jest lub ma być wykonywana.

Art. 36. Sąd penitencjarny orzeka:

- 1) na wniosek skazanego lub
- 2) za zgodą skazanego, na wniosek jego obrońcy, prokuratora, sądowego kuratora zawodowego lub dyrektora zakładu karnego.

Art. 37. 1. Wniosek z uzasadnieniem składa się na piśmie albo ustnie do protokołu posiedzenia sądu.

2. Uzasadnienie wniosku powinno zawierać wskazanie okoliczności, o których mowa w art. 6 ust. 1 lub 2.

3. Do wniosku dołącza się zgodę osób, o których mowa w art. 8 ust. 3 i art. 10 ust. 1.

Art. 38. 1. Jeżeli wniosek o odbycie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego dotyczy skazanego, który odbywa już karę pozbawienia wolności w zakładzie karnym, posiedzenie sądu penitencjarnego powinno odbyć się w tym zakładzie, w którym skazany przebywa.

2. Sąd penitencjarny powinien wysłuchać przedstawiciela administracji zakładu karnego.

3. Udział prokuratora jest obowiązkowy.

Art. 39. Przed wydaniem postanowienia o udzieleniu skazanemu zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego, sąd penitencjarny ustala, czy na przeszkodzie udzieleniu zezwolenia na

odbycie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego nie stoją warunki techniczne.

Art. 40. Przed wydaniem postanowienia o udzieleniu skazanemu zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego, sąd penitencjarny wysłuchuje skazanego lub jego obrońcę, sądowego kuratora zawodowego, jeżeli składał wniosek o zezwolenie, o którym mowa w art. 6 ust. 1 lub 2, oraz przedstawiciela skazanego, o którym mowa w art. 42 Kodeksu karnego wykonawczego; przed nałożeniem obowiązku powstrzymania się od przebywania w określonych miejscach lub zakazu zbliżania się do określonych osób sąd wysłuchuje również te osoby.

Art. 41. 1. W postanowieniu o udzieleniu skazanemu zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego sąd penitencjarny:

- 1) określa miejsce, czas, rodzaj lub sposób wykonywania nałożonych obowiązków;
- 2) wyznacza termin i określa sposób zgłoszenia przez skazanego upoważnionemu podmiotowi dozoru gotowości do umieszczenia elektronicznych urządzeń rejestrujących oraz gotowości do założenia nadajnika;
- 3) określa koszty postępowania wykonawczego związane z wykonywaniem kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego oraz termin ich uiszczenia.

2. O terminie, o którym mowa w ust. 1 pkt 2, sędzia penitencjarny zawiadamia sądowego kuratora zawodowego, jeżeli nie brał udziału w posiedzeniu sądu penitencjarnego, a także upoważniony podmiot dozoru.

3. Odpis postanowienia sądu penitencjarnego doręcza się upoważnionemu podmiotowi dozoru.

Art. 42. Sąd penitencjarny może zwolnić skazanego w całości lub w części od ponoszenia kosztów postępowania wykonawczego związanych z wykonywaniem kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego.

go, jeżeli skazany w sposób należyty wykaże, że nie jest w stanie ponieść tych kosztów bez uszczerbku dla niezbędnego utrzymania siebie lub rodziny.

Art. 43. Sąd penitencjarny, wydając postanowienie, o którym mowa w art. 41 ust. 1, poucza skazanego o przysługujących prawach i obowiązkach oraz o konsekwencjach naruszenia warunków systemu dozoru elektronicznego.

Art. 44. Postanowienie sądu penitencjarnego o udzieleniu zezwolenia, o którym mowa w art. 41 ust. 1, podlega wykonaniu niezwłocznie, jeżeli zostało wydane na wniosek prokuratora lub jeżeli prokurator oświadczył, że nie sprzeciwia się udzieleniu tego zezwolenia.

Art. 45. O wydaniu postanowienia, o którym mowa w art. 41 ust. 1, sędzia penitencjarny niezwłocznie zawiadamia pokrzywdzonego, jego przedstawiciela ustawowego lub osobę, pod której stałą pieczęcią pokrzywdzony pozostaje, a także sądowego kuratora zawodowego, jeżeli nie brał on udziału w posiedzeniu sądu penitencjarnego w przedmiocie wydania tego postanowienia.

Art. 46. 1. Sąd penitencjarny, udzielając zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego skazanemu odbywającemu karę pozbawienia wolności w zakładzie karnym, wydaje jednocześnie nakaz zwolnienia z tego zakładu.

2. O terminie zwolnienia sędzia penitencjarny niezwłocznie zawiadamia sądowego kuratora zawodowego oraz upoważniony podmiot dozoru.

3. Zawiadomienie, o którym mowa w ust. 2, może być także doręczone za pomocą telefaksu lub poczty elektronicznej; w takim przypadku dowodem doręczenia jest potwierdzenie transmisji danych.

Art. 47. W przypadku objęcia wyrokiem łącznym kary pozbawienia wolności wykonywanej w systemie dozoru elektronicznego, sąd penitencjarny z urzędu uchyla zezwolenie na odbycie tej kary w tym systemie, co nie stoi na przeszkodzie jednoczesnemu udzieleniu zezwolenia na odbycie kary łącznej pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego, jeżeli zachodzą warunki określone w art. 6 ust. 1 lub 2.

Art. 48. W przypadku orzekania w przedmiocie, o którym mowa w art. 17, sąd penitencjarny stosuje odpowiednio tryb określony w art. 40 i 41.

Art. 49. 1. Na postanowienie sądu penitencjarnego, o którym mowa w art. 41 ust. 1, zażalenie przysługuje skazanemu lub jego obrońcy, prokuratorowi, a także sądowemu kuratorowi zawodowemu lub dyrektorowi zakładu karnego, jeżeli składali wniosek o zezwolenie; w przypadku skazanego, który odbywa karę pozbawienia wolności w zakładzie karnym, zażalenie przysługuje także dyrektorowi zakładu karnego.

2. Złożenie zażalenia wstrzymuje wykonanie postanowienia o udzieleniu tego zezwolenia.

Art. 50. Zażalenie, o którym mowa w art. 49 ust. 1, niezwłocznie przekazuje się wraz z aktami sprawy sądowi odwoławczemu, który rozpoznaje sprawę najpóźniej w terminie 7 dni od daty wpływu zażalenia wraz z aktami sprawy do tego sądu.

Art. 51. Na postanowienie sądu penitencjarnego o odmowie udzielenia zezwolenia, o którym mowa w art. 6 ust. 1 i 2, przysługuje zażalenie skazanemu lub jego obrońcy, prokuratorowi, a także sądowemu kuratorowi zawodowemu lub dyrektorowi zakładu karnego, jeżeli składali wniosek o zezwolenie; przepis art. 50 stosuje się odpowiednio.

Art. 52. Wniosek skazanego lub jego obrońcy o udzielenie zezwolenia, o którym mowa w art. 6 ust. 1 lub 2, złożony przed upływem 3 miesięcy od dnia wydania postanowienia o odmowie udzielenia tego zezwolenia pozostawia się bez rozpoznania.

Art. 53. 1. Postanowienie o uchyleniu zezwolenia, o którym mowa w art. 14 ust. 1 oraz w art. 25 ust. 1 lub art. 26, wydaje sąd penitencjarny, który go udzielił.

2. Przed uchyleniem zezwolenia sąd penitencjarny, o ile uzna to za konieczne, wysłuchuje skazanego lub jego obrońcę, a także sądowego

kuratora zawodowego oraz przedstawiciela skazanego, o którym mowa w art. 42 Kodeksu karnego wykonawczego.

3. Niestawiennictwo prokuratora nie wstrzymuje rozpoznania sprawy.

4. Na postanowienie sądu o uchyleniu zezwolenia przysługuje zażalenie. Przepisy art. 50 i 51 stosuje się odpowiednio.

Rozdział 4

Organizowanie i kontrolowanie wykonywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego

Art. 54. 1. Czynności związane z organizowaniem i kontrolowaniem wykonywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego wykonują sądowy kurator zawodowy oraz upoważniony podmiot dozoru.

2. Przepisy o sądowym kuratorze zawodowym i dozorcach stosuje się odpowiednio.

Art. 55. W zakresie czynności, o których mowa w art. 54 ust. 1, sądowy kurator zawodowy oraz upoważniony podmiot dozoru wykonują polecenia sędziego penitencjarnego.

Art. 56. W zakresie czynności, o których mowa w art. 54 ust. 1, upoważniony podmiot dozoru jest również organem uprawnionym do wykonywania orzeczeń.

Art. 57. W celu realizacji czynności postępowania wykonawczego, o których mowa w art. 54 ust. 1, sądowy kurator zawodowy współdziała z odpowiednimi podmiotami, o których mowa w art. 38 § 1 Kodeksu karnego wykonawczego.

Art. 58. 1. W razie potrzeby upoważniony podmiot dozoru może żądać od Policji udzielenia pomocy przy dokonywaniu czynności postępowania wykonawczego, w szczególności pomocy przy wejściu do miejsca przebywania skazanego:

- 1) w celu sprawdzenia prawidłowości funkcjonowania i użytkowania elektronicznych urządzeń rejestrujących oraz nadajnika;
- 2) w razie stwierdzenia każdego nieuprawnionego oddziaływania na funkcjonowanie nadajnika lub stacjonarnego urządzenia monitorującego skutkującego zakłóceniem lub zaprzestaniem tego funkcjonowania, a także nieuprawnionym odłączeniem stacjonarnego urządzenia monitorującego od sieci elektrycznej lub linii telefonicznej, zwanego dalej „manipulacją”.

2. Policja ma obowiązek udzielenia pomocy; kosztami pomocy obciąża się skazanego.

Art. 59. 1. Czynności materialno-techniczne powierzone upoważnionemu podmiotowi dozoru związane są z kontrolą przestrzegania przez skazanego obowiązku pozostawania w miejscu stałego pobytu lub w innym wskazanym przez sąd penitencjarny miejscu w wyznaczonym czasie, a także obowiązku powstrzymania się od przebywania w określonych miejscach lub zakazu zbliżania się do określonej osoby, za zgodą tej osoby.

2. Czynności materialno-techniczne, o których mowa w ust. 1, to w szczególności umieszczenie elektronicznych urządzeń rejestrujących oraz założenie skazanemu nadajnika, usunięcie tych urządzeń i nadajnika oraz rejestracja przypadków, o których mowa w ust. 3.

3. Upoważniony podmiot dozoru zobowiązany jest rejestrować każde zdarzenie polegające na przerwaniu łączności radiowej między nadajnikiem a stacjonarnym urządzeniem monitorującym, każde nawiązanie łączności radiowej między nadajnikiem a przenośnym urządzeniem monitorującym oraz każdą manipulację, a także wyczerpanie się wewnętrznego źródła zasilania, zwane dalej „zdarzeniem podlegającym rejestracji”.

Art. 60. 1. Upoważniony podmiot dozoru przechowuje i archiwizuje dane osobowe oraz informacje zarejestrowane w związku z wykonywaniem

czynności materialno-technicznych, o których mowa w art. 59, w sposób zapewniający bezpieczeństwo przechowywanych danych i informacji.

2. Dane osobowe i informacje, o których mowa w ust. 1, upoważniony podmiot dozorujący jest obowiązany przechowywać przez okres 2 lat od chwili uzyskania określonych danych osobowych lub powstania danej informacji.

3. W przypadku zaprzestania działalności przez upoważniony podmiot dozorujący, dane i informacje, o których mowa w ust. 1, przechowuje podmiot wskazany przez Ministra Sprawiedliwości.

4. Upoważniony podmiot dozorujący niszczy dane i informacje, o których mowa w ust. 1, niezwłocznie po upływie okresu ich przechowywania.

5. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, sposób archiwizowania oraz sposób i tryb niszczenia danych i informacji, o których mowa w ust. 1, mając w szczególności na względzie potrzebę zapewnienia ochrony tych danych i informacji przed dostępem osób nieuprawnionych oraz prawidłowe zabezpieczenie tych danych i informacji.

Art. 61. Dane osobowe oraz informacje zarejestrowane przez upoważniony podmiot dozorujący, w związku z kontrolą przestrzegania przez skazanego obowiązku pozostawania w miejscu stałego pobytu lub w innym wskazanym przez sąd penitencjarny miejscu w wyznaczonym czasie, a także obowiązku powstrzymania się od przebywania w określonych miejscach lub zakazu zbliżania się do określonej osoby, za zgodą tej osoby, mogą być ujawnione Policji oraz przetwarzane przez Policję, wyłącznie w celu zapobiegania lub wykrywania przestępstw lub przestępstw skarbowych.

Art. 62. Przedstawicielem upoważnionego podmiotu dozorującego wykonującym czynności, o których mowa w art. 59, oraz osobą nadzorującą ich wykonanie zatrudnioną w upoważnionym podmiocie dozorującym może być obywatel polski o nieposzlakowanej opinii, niekarany, korzystający z pełni praw publicznych i cywilnych, posiadający co najmniej średnie wykształcenie oraz odpowiednie kwalifikacje zawodowe, w szczególności udokumentowaną

w stopniu co najmniej podstawowym wiedzę w zakresie budowy i funkcjonowania urządzeń elektronicznych oraz instalacji i systemów, które zawierają podzespoły elektryczne lub elektroniczne.

Art. 63. Upoważniony podmiot dozoru jest zobowiązany jest niezwłocznie informować o każdym zdarzeniu podlegającym rejestracji sądowego kuratora zawodowego oraz sędziego penitencjarnego.

Art. 64. Upoważniony podmiot dozoru jest zobowiązany jest do usunięcia, bez zbędnej zwłoki, stwierdzonych uchybień w funkcjonowaniu środków technicznych niezbędnych do wykonywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego.

Art. 65. Upoważniony podmiot dozoru jest zobowiązany jest do składania sądowemu kuratorowi zawodowemu, w terminach przez niego określonych, okresowych sprawozdań z przebiegu dozoru elektronicznego.

Art. 66. 1. W celu sprawdzenia prawidłowości funkcjonowania elektronicznych urządzeń rejestrujących oraz nadajnika, upoważniony podmiot dozoru ma prawo dokonać, w każdym czasie, kontroli technicznej tego systemu oraz żądać od skazanego wyjaśnień co do zdarzenia podlegającego rejestracji.

2. Skazany, a także osoby, wymienione w art. 8 ust. 3 i art. 10 ust. 1, mają obowiązek współdziałać w tym zakresie, a zwłaszcza umożliwić upoważnionemu podmiotowi dozoru wejście do pomieszczeń, w których przebywają.

3. Z przeprowadzonej kontroli technicznej sporządza się protokół.

Art. 67. 1. Przed kontrolą techniczną przeprowadzającą kontrolę przedstawiciel upoważnionego podmiotu dozoru okazuje skazanemu oraz osobom, o których mowa w art. 8 ust. 3 i art. 10 ust. 1, dokument identyfikujący go jako osobę uprawnioną do przeprowadzenia kontroli wystawiony przez upoważniony podmiot dozoru.

2. Na czynności kontrolne osobom, o których mowa w art. 8 ust. 3 i art. 10 ust. 1, oraz skazanemu przysługuje skarga do sędziego penitencjarnego.

Art. 68. Wszelkie czynności kontrolne, o których mowa w art. 66 ust. 1, prowadzone przez upoważniony podmiot dozoru w obecności skazanego lub osób z nim przebywających lub zamieszkujących, a także osób, których dotyczy obowiązek skazanego powstrzymania się od przebywania w określonych miejscach lub do których skazany ma zakaz zbliżania się, powinny być dokonane zgodnie z celem tych czynności, z zachowaniem umiaru i poszanowania godności osób, których te czynności dotyczą, oraz bez wyrządzania zbędnych dolegliwości.

Art. 69. 1. Czynności kontrolnych można dokonać w porze nocnej tylko w przypadkach niecierpiących zwłoki; za porę nocną uważa się czas od godziny 22 do godziny 6.

2. Kontrolę techniczną rozpoczętą za dnia można prowadzić nadal pomimo nastania pory nocnej.

Art. 70. 1. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw łączności określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowe warunki techniczne urządzeń wchodzących w skład środków technicznych niezbędnych do kontroli wykonywania przez skazanego obowiązku pozostawania w miejscu stałego pobytu lub w innym wskazanym przez sąd penitencjarny miejscu w wyznaczonym czasie, jak również obowiązku powstrzymania się od przebywania w określonych miejscach lub zakazu zbliżania się do określonej osoby, za zgodą tej osoby, a także sposób organizowania tych urządzeń w system oraz sposób przekazywania danych wewnątrz tego systemu.

2. W rozporządzeniu, o którym mowa w ust. 1, należy uwzględnić, w szczególności konieczność prawidłowego przetwarzania danych osobowych oraz zabezpieczenia tych danych, rejestrowanych w centrali monitorowania, a także prawidłowość rejestrowania, gromadzenia, odtwarzania, przechowywania, zabezpieczenia i częstotliwość przekazywania uprawnionym organom informacji odnoszących się do przestrzegania przez skazanego obo-

wiązku pozostawania w miejscu stałego pobytu lub w innym wskazanym przez sąd penitencjarny miejscu w wyznaczonym czasie, a także obowiązku powstrzymania się od przebywania w określonych miejscach lub zakazu zbliżania się do określonej osoby, za zgodą tej osoby.

Art. 71. Wykonywanie przez skazanego kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego podlega okresowym ocenom postępu w resocjalizacji przez sądowego kuratora zawodowego, nie rzadziej niż co 2 miesiące.

Art. 72. 1. W czasie wykonywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego skazany może bezpośrednio zwracać się do upoważnionego podmiotu dozoru, sądowego kuratora zawodowego lub sędziego penitencjarnego ze sprawami związanymi z wykonywaniem kary w tym systemie, a także ze sprawami osobistymi.

2. Bezpośrednio po uruchomieniu systemu dozoru elektronicznego skazanemu udziela się stosownych informacji, w szczególności o adresach i kompetencjach instytucji oraz organizacji społecznych udzielających pomocy materialnej, medycznej, w znalezieniu pracy, a także porad prawnych.

Art. 73. 1. Skazany ma prawo składać wnioski, skargi i prośby na piśmie albo ustnie.

2. Wnioski, skargi i prośby, o których mowa w ust. 1, sędzia penitencjarny, sądowy kurator zawodowy i upoważniony podmiot dozoru przyjmują także w czasie bezpośrednich kontaktów ze skazanym, zwłaszcza w czasie kontroli nałożonych obowiązków.

Art. 74. 1. W czasie wykonywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego skazany informuje sądowego kuratora zawodowego o istotnych zmianach w jego sytuacji zawodowej, mających wpływ na efektywne wykonanie kary w tym systemie.

2. Sądowy kurator zawodowy ustala formę i zakres niezbędnej pomocy, udzielanej także przez przedstawiciela podmiotu, o którym mowa w art. 38 § 1 Kodeksu karnego wykonawczego.

Art. 75. 1. Sąd penitencjarny lub sądowy kurator zawodowy mogą w każdym czasie żądać od skazanego wyjaśnień dotyczących przebiegu odbywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego i w tym celu wzywać go do osobistego stawiennictwa.

2. Skazanego można wzywać lub zawiadamiać telefonicznie, pozostawiając w aktach sprawy odpis nadanego komunikatu z podpisem osoby nadającej.

Art. 76. W czasie wykonywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego sądowy kurator zawodowy, co najmniej raz w miesiącu, informuje sąd penitencjarny o zachowaniu skazanego, w szczególności o tym, czy wykonuje on nałożone obowiązki i przestrzega porządku prawnego, a także składa stosowne wnioski.

Art. 77. O każdym przypadku niewykonania przez skazanego nałożonego obowiązku lub nieprzestrzegania przez niego porządku prawnego sądowy kurator zawodowy jest obowiązany niezwłocznie powiadomić sąd penitencjarny.

Art. 78. Informacje, wnioski i żądania, o których mowa w art. 75 oraz 76 i 77, można składać także za pomocą telefaksu lub poczty elektronicznej; w takim wypadku dowodem doręczenia jest potwierdzenie transmisji danych.

Art. 79. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, sposób oraz szczegółowe warunki wykonywania kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego, mając na uwadze, w szczególności kontrolowanie i ocenę zachowania skazanego w trakcie wykonywania kary w tym systemie.

Rozdział 5

Nadzór nad legalnością i prawidłowością wykonywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego oraz nadzór nad czynnościami materialno-technicznymi upoważnionego podmiotu dozoru

Art. 80. 1. Nadzór nad legalnością i prawidłowością wykonywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego sprawuje sędzia penitencjarny.

2. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, sposób, zakres i tryb sprawowania nadzoru nad legalnością i prawidłowością wykonywania kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego, uwzględniając w szczególności legalność i prawidłowość wykonywania kary w tym systemie, sposób eliminowania stwierdzonych uchybień oraz sposoby dokumentowania i przeprowadzania tego nadzoru.

Art. 81. Sądowy kurator zawodowy informuje sędziego penitencjarnego o każdym przypadku nieprawidłowości w funkcjonowaniu upoważnionego podmiotu dozoru, o którym dowiedział się wykonując czynności związane z organizowaniem i kontrolowaniem wykonywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego.

Art. 82. W razie stwierdzenia istotnych uchybień w funkcjonowaniu upoważnionego podmiotu dozoru, sędzia penitencjarny informuje o tym prezesa właściwego sądu.

Art. 83. 1. Prezes właściwego sądu wzywa upoważniony podmiot dozoru do usunięcia uchybień w wyznaczonym terminie, nie dłuższym jednak niż 3 miesiące.

2. W przypadku nieusunięcia uchybień w wyznaczonym terminie prezes właściwego sądu zawiadamia o tym Ministra Sprawiedliwości.

Art. 84. 1. Jeżeli nieusunięte uchybienia, o których mowa w art. 82, powodują niewłaściwe wykonywanie kary pozbawienia wolności w systemie

dozoru elektronicznego, Minister Sprawiedliwości wydaje decyzję w przedmiocie zawieszenia wykonywania dozorów elektronicznych przez upoważniony podmiot dozorujący w całości lub w części.

2. Decyzja jest natychmiast wykonalna.

3. O treści decyzji Minister Sprawiedliwości powiadamia właściwe sądy.

Art. 85. 1. W przypadku zawieszenia wykonywania dozorów elektronicznych, o którym mowa w art. 84 ust. 1, Minister Sprawiedliwości zarządza, na czas trwania zawieszenia, kontynuowanie dozorów elektronicznych przez inny upoważniony podmiot dozorujący.

2. Koszty przeniesienia i kontynuowania dozorów ponosi ten podmiot dozorujący, którego działalność zawieszono.

3. Przepis art. 60 ust. 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 86. 1. Jeżeli kontynuowanie dozoru elektronicznego w warunkach, o których mowa w art. 85 ust. 1, powodowałoby dla skazanego lub jego najbliższej rodziny zbyt ciężkie skutki, sąd penitencjarny może udzielić skazanemu, na jego wniosek, przerwy w wykonaniu kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego, nakazując niezwłoczne usunięcie elektronicznych urządzeń rejestrujących oraz nadajnika.

2. Okres przerwy biegnie od dnia wydania postanowienia w tym przedmiocie.

3. Jeżeli przerwa trwała przez okres równy co najmniej połowie kary pozbawienia wolności wykonywanej w systemie dozoru elektronicznego – sąd może warunkowo zawiesić wykonanie reszty kary na zasadach określonych w art. 69-75 i 82 Kodeksu karnego.

Rozdział 6

Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i końcowe

Art. 87. W ustawie z dnia 24 maja 2000 r. o Krajowym Rejestrze Karnym (Dz. U. Nr 50, poz. 580, z późn. zm.⁶⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 12 w ust. 2 dodaje się pkt 34 w brzmieniu:

„34) zezwoleniu albo uchyleniu zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego albo wykonaniu kary pozbawienia wolności odbywanej w tym systemie.”;

2) w art. 22 dodaje się ust. 3 w brzmieniu:

„3. Biuro informacyjne niezwłocznie informuje właściwy sąd o udzieleniu skazanemu zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego.”.

Art. 88. Przepisy niniejszej ustawy stosuje się również przy wykonywaniu orzeczonej kary pozbawienia wolności, która stała się wykonalna przed dniem jej wejścia w życie.

Art. 89. Przepisów niniejszej ustawy nie stosuje się do skazanego na karę pozbawienia wolności określoną w art. 6 ust. 1 lub 2, który pomimo wezwania do jej odbycia albo upływu terminu przepustki, czasowego zezwolenia na opuszczenie zakładu karnego lub przerwy w wykonaniu kary nie stawiał się w zakładzie karnym, chociażby przed dniem wejścia w życie ustawy, chyba że w dostateczny sposób wykaże, że niestawiennictwo nastąpiło z przyczyn od niego niezależnych.

Art. 90. Przepisy o wykonywaniu kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego stosuje się także po upływie okresu obowiązywania ustawy w sprawach, w których sąd penitencjarny wydał

choćby nieprawomocne orzeczenie o zezwoleniu, o którym mowa w art. 6 ust. 1 lub 2.

Art. 91. 1. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2007 r., z wyjątkiem art. 2, 3, 4, 59, 62 i 70, które wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

2. Ustawa obowiązuje do dnia 31 grudnia 2011 r.

¹⁾ Zmiany niniejszej ustawy zostały opublikowane w Dz. U. z 2004 r. Nr 273, poz. 2703, z 2005 r. Nr 163, poz. 1362 i Nr 267, poz. 2258 oraz z 2006 r. Nr 12, poz. 66, Nr 104, poz. 708, Nr 104, poz. 711 i Nr 170, poz. 1217.

²⁾ Zmiany niniejszej ustawy zostały opublikowane w Dz. U. z 2002 r. Nr 153, poz. 1271, z 2004 r. Nr 25, poz. 219 i Nr 33, poz. 285 oraz z 2006 r. Nr 104, poz. 707 i 711.

³⁾ Zmiany niniejszej ustawy zostały opublikowane w Dz. U. z 1997 r. Nr 160, poz. 1083, z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 60, poz. 701 i Nr 120, poz. 1268, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 111, poz. 1194, z 2002 r. Nr 74, poz. 676 i Nr 200, poz. 1679, z 2003 r. Nr 111, poz. 1061, Nr 142, poz. 1380 i Nr 179, poz. 1750, z 2004 r. Nr 93, poz. 889, Nr 210, poz. 2135, Nr 240, poz. 2405, Nr 243, poz. 2426 i Nr 273, poz. 2703, z 2005 r. Nr 163, poz. 1363 i Nr 178, poz. 147 oraz z 2006 r. Nr 104, poz. 708.

⁴⁾ Zmiany niniejszej ustawy zostały opublikowane w Dz. U. z 1997 r. Nr 128, poz. 840, z 1999 r. Nr 64, poz. 729 i Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 48, poz. 548, Nr 93, poz. 1027 i Nr 116, poz. 1216, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071, z 2003 r. Nr 111, poz. 1061, Nr 121, poz. 1142, Nr 179, poz. 1750, Nr 199, poz. 1935 i Nr 228, poz. 2255, z 2004 r. Nr 25, poz. 219, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889 i Nr 243, poz. 2426 oraz z 2005 r. Nr 86, poz. 732, Nr 90, poz. 757, Nr 132, poz. 1109, Nr 163, poz. 1363, Nr 178, poz. 1479 i Nr 180, poz. 1493.

⁵⁾ Zmiany niniejszej ustawy zostały opublikowane w Dz. U. z 2000 r. Nr 60, poz. 703 i Nr 62, poz. 717, z 2001 r. Nr 11, poz. 82 i Nr 106, poz. 1149, z 2002 r. Nr 41, poz. 365, Nr 74, poz. 676, Nr 89, poz. 804, Nr 141, poz. 1178 i Nr 213, poz. 1803, z 2003 r. Nr 84, poz. 774, Nr 137, poz. 1302 i Nr 162, poz. 1569, z 2004 r. Nr 29, poz. 257, Nr 68, poz. 623, Nr 93, poz. 894, Nr 97, poz. 963 i Nr 173, poz. 1808 oraz z 2005 r. Nr 130, poz. 1090, Nr 143, poz. 1199, Nr 177, poz. 1468 i Nr 178, poz. 1479.

⁶⁾ Zmiany niniejszej ustawy zostały opublikowane w Dz. U. z 2001 r. Nr 56, poz. 579, z 2002 r. Nr 74, poz. 676 i Nr 197, poz. 1661, z 2003 r. Nr 137, poz. 1302, z 2005 r. Nr 183, poz. 1537 oraz z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i 711 i Nr 157, poz. 1119.

UZASADNIENIE

Uwagi ogólne

Projektowana ustawa wychodzi naprzeciw potrzebie zmniejszenia populacji osadzonych w zakładach karnych przez wprowadzenie alternatywnego do izolacji więziennej systemu wykonywania krótkoterminowej kary pozbawienia wolności – systemu dozoru elektronicznego, dalej zwanego „SDE”. Jednocześnie też pozwala na stosowanie wyważonej represji karnej wobec sprawców tzw. drobnych przestępstw, którzy dotąd w powszechnym przekonaniu pozostawali bezkarni.

SDE jest bowiem dostatecznie dolegliwy, aby zadośćuczynić postulatowi sprawiedliwej odpłaty, a przy tym nie zdejmuje ze skazanego obowiązku samokontroli, co dobrze służy wdrożeniu go do przestrzegania porządku prawnego. Pozostawanie przez skazanego poza zakładem karnym pod kontrolą elektroniczną nie niesie ze sobą tych negatywnych skutków społecznych, które towarzyszą nawet krótkiej izolacji więziennej, takich jak na przykład wzajemna demoralizacja skazanych, osłabienie więzi z rodziną, degradacja ekonomiczna, przerwa w nauce, etc.

Proponowane rozwiązania legislacyjne oparte są o sprawdzoną w wielu krajach europejskich technologię pozwalającą na kontrolę przebywania przez skazanego w wyznaczonym miejscu i czasie, kontrolę zakazu przebywania przez niego w określonych miejscach, a także na kontrolę zakazu zbliżania się do konkretnie wskazanych osób. Od niedawna też takie rozwiązania na trwałe ugruntowały swój byt w porządku prawnym innych krajów Unii Europejskiej, w szczególności w systemie penitencjarnym Szwecji, Wielkiej Brytanii, Belgii, Holandii i Francji. Dotychczasowe doświadczenia tych krajów wskazują, że wykonywanie krótkoterminowej kary pozbawienia wolności w SDE jest równie dolegliwym dla przestępcy sposobem jej wykonywana, jak jej wykonywanie w systemie pełnej izolacji realizowanym w zakładzie karnym.

Zastosowanie SDE jako systemu wykonywania krótkoterminowej kary pozbawienia wolności odpowiada też standardom międzynarodowym.

Proponowana regulacja wychodzi naprzeciw postulatom zawartym w tzw. Zasadach Tokijskich, czyli w Rezolucji Zgromadzenia Ogólnego Organizacji Narodów Zjednoczonych 45/110 z dnia 14 grudnia 1990 r. („Wzorcowe reguły minimalne Narodów Zjednoczonych dotyczące środków o charakterze nieizolacyjnym”). W zasadach tych przyjęto, że państwa członkowskie rozwiną w ramach własnych systemów prawnych środki o charakterze nieizolacyjnym, aby przez stworzenie alternatywnych możliwości ograniczyć stosowanie kary pozbawienia wolności i zracjonalizować politykę wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych, mając na względzie przestrzeganie praw człowieka, wymagania społecznego poczucia sprawiedliwości oraz potrzeby resocjalizacyjne sprawcy przestępstwa.

W 1999 r. Komitet Ministrów Rady Europy w Rekomendacji Nr R(99)22 w sprawie wypełnienia więzień i szybkiego wzrostu populacji więźniów, zalecił wprost stosowanie SDE jako jednego ze sposobów zmniejszania ilości osadzonych w zakładach karnych. Tym samym Komitet Ministrów Rady Europy uznał, że SDE jest humanitarną alternatywą dla pozbawienia wolności.

Jak dotąd, mimo kilkuletniej już historii stosowania SDE w krajach europejskich, Europejski Trybunał Praw Człowieka nie zajmował się kwestią zgodności tego sposobu wykonywania kary pozbawienia wolności z postanowieniami Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności. W tym miejscu dodać trzeba, że nie wydaje się, aby przewidziane w tym systemie ograniczenie swobody skazanego stanowiło dalej idącą ingerencję w sferę jego prywatności i mogło naruszać jego godność bardziej niż zastosowanie sankcji izolacyjnej.

W polskich warunkach dodatkowo trzeba mieć na uwadze, że proponowane zapisy stanowią remedium dla największego obecnie zagrożenia dla poszanowania podstawowych praw i wolności skazanych, jakim jest przeludnienie w jednostkach penitencjarnych. Już Senat IV Kadencji wskazał, że „dramatyczna jest sytuacja w zakładach karnych, gdzie ogromne przeludnienie uniemożliwia działalność resocjalizacyjną, kierując cały wysiłek

Służby Więziennej na zapewnienie spokoju i bezpieczeństwa osadzonych i personelu. Kompromitacją państwa grozi istniejąca sytuacja, gdy około 25.000 skazanych na karę pozbawienia wolności z różnych przyczyn nie odbywa tej kary, a których w razie ustąpienia tych przyczyn nie pomieściłyby istniejące zakłady karne” (na marginesie wspomnieć trzeba, że w chwili obecnej liczba osób oczekujących na odbycie kary pozbawienia wolności przekroczyła już 36 tys.). Jednocześnie w zakładach tych przebywają osoby skazane na karę pozbawienia wolności za uchylanie się od płacenia alimentów, które nie pracują i nadal nie płacą alimentów, oraz sprawcy drobnych przestępstw, którym zamieniono nie uiszczoną grzywnę na zastępczą karę pozbawienia wolności.

W raporcie Komisarza Praw Człowieka Rady Europy z wizyty w Polsce w dniach 18-22 listopada 2002 r. zwrócono uwagę na trudne warunki bytowe osób osadzonych w zakładach karnych, które wynikają z przeludnienia, a także zalecono rozwijanie systemu kar alternatywnych dla pozbawienia wolności.

Na marginesie wspomnieć można, że w 2003 r. średnia liczba osadzonych na 100 000 mieszkańców sięgnęła w Polsce 213. Tymczasem ten sam wskaźnik, jako najwyższy w tym czasie w Unii Europejskiej, odnotowany został w Wielkiej Brytanii i wyniósł on 138. Dla przykładu podać również można, że omawiany wskaźnik wyniósł: w Hiszpanii – 126, w Niemczech – 96, w Holandii – 93, we Francji – 85, w Danii – 59 (najniższy w Unii Europejskiej).

Rozwiązania szczegółowe

Uregulowania projektowanej ustawy podzielono na sześć części, zawierając je w sześciu wyodrębnionych rozdziałach zatytułowanych, jak następuje:

- Rozdział 1 – „Przepisy ogólne”,
- Rozdział 2 – „Warunki odbywania przez skazanego kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego”,
- Rozdział 3 – „Warunki i tryb orzekania o udzieleniu skazanemu zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego”,
- Rozdział 4 – „Organizowanie i kontrolowanie wykonywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego”,

- Rozdział 5 – „Nadzór nad legalnością i prawidłowością wykonania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego oraz nadzór nad czynnościami materialno-technicznymi upoważnionego podmiotu dozoru”,
- Rozdział 6 – „Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i końcowe”.

Rozdział 1. Przepisy ogólne

W tej części projektowana ustawa zawiera definicje pojęć w niej używanych, takich jak m.in. system dozoru elektronicznego, środki techniczne, w tym nadajnik, elektroniczne urządzenie rejestrujące i centrala monitorowania, upoważniony podmiot dozoru, któremu powierzono czynności materialno-techniczne związane z kontrolą zachowania skazanego w czasie odbywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego, a także określa stosunek przepisów projektowanej ustawy do przepisów Kodeksu karnego oraz Kodeksu karnego wykonawczego (art. 2-5 projektu ustawy) w sposób, jak następuje.

W art. 2 ust. 1 i 2 zawarto definicję SDE, którym to pojęciem określono jeden z systemów wykonywania kary pozbawienia wolności polegający na kontrolowaniu zachowania skazanego przebywającego poza zakładem karnym, przy użyciu aparatury monitorującej, czyli urządzeń elektronicznych oraz instalacji i systemów, które zawierają służące tej kontroli podzespoły elektryczne lub elektroniczne, zwanej dalej „środkami technicznymi”, przy czym kontrolowanie tego zachowania dotyczy przestrzegania przez skazanego nałożonego na niego przez sąd penitencjarny, na zasadach określonych w niniejszej ustawie, obowiązku pozostawania w wyznaczonym czasie w miejscu stałego pobytu lub w innym miejscu wskazanym, jak również obowiązku powstrzymania się od przebywania w określonych miejscach lub zbliżania się do określonych osób, za zgodą tych osób.

Projektowane w art. 2 w ust. 4 pkt 1-3 oraz ust. 5 zawierają definicje następujących pojęć z dziedziny telekomunikacji używanych w projektowanej ustawie do określenia zasad wykonywania kary pozbawienia wolności

w systemie dozoru elektronicznego: nadajnik (pkt 1), elektroniczne urządzenie rejestrujące, a w tym stacjonarne i przenośne urządzenie monitorujące (pkt 2) oraz centrala monitorowania (pkt 3), a także zasięg monitorowania (ust. 5).

Urządzenia używane w celu kontroli podporządkowania się skazanego nałożonym na niego w ramach SDE obowiązkom oraz zakazom składają się z trzech zasadniczych części: nadajnika, stacjonarnego urządzenia monitorującego podłączonego do konwencjonalnej linii telefonicznej lub telefonu komórkowego oraz komputera przyjmującego za pośrednictwem linii telefonicznej lub sieci telefonii komórkowej sygnały ze stacjonarnego urządzenia monitorującego. Stacjonarne urządzenie monitorujące montowane będzie na stałe w mieszkaniu monitorowanego. W systemie komputerowym programowane będą przedziały czasu, w jakich monitorowany powinien przebywać w zasięgu stacjonarnego urządzenia monitorującego. Nadajnik ma formę bransolety noszonej przez monitorowanego na ręce lub nodze.

Nadajnik skazanego będzie wysyłał sygnały radiowe do stacjonarnego urządzenia monitorującego, które będzie podłączane do prądu w miejscu przebywania skazanego i odbierał sygnał obecności skazanego w zasięgu nadajnika, a także nadawał i odbierał sygnały z centrali monitorowania (stacjonarne urządzenie monitorujące posiada własne zasilanie awaryjne, które pozwala na bezawaryjną pracę w SDE w czasie od 48 do 72 godzin).

Nadajnik będzie nadawał sygnały:

- identyfikujące nadajnik i świadczące o poprawnym działaniu,
- o słabej baterii,
- o manipulacji przy nadajniku lub uszkodzeniu nadajnika.

Stacjonarne urządzenie monitorujące będzie odbierało sygnały tylko z nadajnika stanowiącego komplet z tym urządzeniem.

Stacjonarne urządzenie monitorujące będzie:

- wysyłać do centrali monitorowania sygnał oraz moment wysłania sygnału o zmianie obecności skazanego w zasięgu stacjonarnego urządzenia monitorującego,

- wysyłać do centrali monitorowania sygnały o sprawności urządzenia,
- zapamiętywać sygnał i moment odnotowania sygnału w pamięci wewnętrznej,
- odnotowywać moment odłączenia od sieci łączności telefonicznej,
- przekazywać zapamiętane, nie wysłane, sygnały do centrali monitorowania po przywróceniu łączności,
- wysyłać do centrali monitorowania sygnał o odłączeniu od prądu i przejściu na zasilanie wewnętrzne, a także o powrocie do zasilania z sieci elektrycznej,
- wysyłać do centrali monitorowania sygnał o słabej baterii nadajnika, manipulacji przy nadajniku lub o uszkodzeniu nadajnika,
- wysyłać do centrali monitorowania komunikaty w formie SMS skazanego (informacje adresowane do kuratora, prośby itp.).

Stacjonarne urządzenie monitorujące będzie odbierało komunikaty w formie SMS kierowane do skazanego z centrali monitorowania i od kuratora.

Zarówno sędziowie penitencjarni, jak i sędziwi kuratorzy zawodowi sprawujący nadzór nad wykonywaniem kary pozbawienia wolności w SDE będą posiadali komputery osobiste wyposażone w oprogramowanie umożliwiające odczyt danych przekazanych przez centralę monitorowania, dalej zwane „terminalami”.

Terminal sędziego penitencjarnego będzie służył do:

- wprowadzania do systemu danych o osobach skazanych, zapisywania w systemie postanowień w postaci harmonogramu odbywania kary, aktualizacji już wprowadzonego harmonogramu, zapisywaniu decyzji o uchyleniu zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w SDE,
- otrzymywania informacji z centrali monitorowania o naruszeniach odbywania kary przez skazanych,
- otrzymywania informacji w poczcie elektronicznej od kuratorów.

Terminal sądowego kuratora zawodowego będzie służył do:

- otrzymywania informacji z centrali monitorowania dotyczących skazanych oraz o naruszeniach odbywania kary w SDE,
- otrzymywania okresowych zestawień dotyczących sposobu odbywania kary w SDE,
- utrzymywania łączności przez wysyłanie i przyjmowanie komunikatów w formie SMS z osobami skazanymi, nad którymi kurator sprawuje dozór,
- sporządzania informacji dla sędziego penitencjarnego i wysyłania jej pocztą elektroniczną SDE.

Centrala monitorowania, którą będzie zarządzał upoważniony podmiot dozoru, będzie wyposażona w aplikację, która:

- umożliwi wprowadzenie z terminali sędziów penitencjarnych niezbędnych danych osobowych osób skazanych, harmonogramów odbywania kary w SDE, aktualizacji wprowadzonych harmonogramów, informacji o przerwie w odbywaniu kary i przywróceniu odbywania kary, uchyleniu zezwolenia na odbycie kary w SDE,
- zarejestruje fakt rozpoczęcia odbywania kary przez skazanych równoznaczny z momentem rozpoczęcia wysyłania sygnałów przez stacjonarne urządzenie monitorujące w stacjonarnej publicznej sieci telefonicznej lub ruchomej publicznej sieci telefonicznej lub komórkowej,
- zarejestruje sygnały otrzymane ze stacjonarnych urządzeń monitorujących skazanych odbywających karę w SDE, porówna sygnały z harmonogramem odbywania kary przez każdego skazanego, odnotuje zgodność z harmonogramem lub naruszenia harmonogramu; dane o zgodności lub naruszenia harmonogramów będą przesyłane automatycznie do terminali właściwych sędziów penitencjarnych i sądowych kuratorów zawodowych,
- zarejestruje sygnały ze stacjonarnych urządzeń monitorujących zainstalowanych w systemie, o poprawnej pracy zestawu, a w szczególności: odnotuje fakt słabej baterii nadajnika skazanego, manipulacji przy nadajniku lub uszkodzenia nadajnika skazanego, słabej

baterii stacjonarnego urządzenia monitorującego, uszkodzenia lub odłączenia stacjonarnego urządzenia monitorującego od linii telefonicznej lub od zasilania,

- spełni rolę serwera bezpiecznej strony internetowej (w razie potrzeby),
- przyjmie komunikaty w formie SMS i przekaże w ramach łączności centrali monitorowania z osobami skazanymi (w kwestiach technicznych) oraz w ramach łączności między kuratorami i osobami skazanymi,
- zgromadzi dane o skazanych, harmonogramach odbywania kary oraz zarejestruje sygnały ich naruszenia przez cały okres trwania kary; zgromadzone dane przechowa przez 2 lata.

W projektowanym art. 3 wskazano, że czynności materialno-techniczne związane z kontrolą zachowania skazanego w czasie odbywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego powierza się upoważnionemu podmiotowi dozoruującemu oraz że wspieranie oraz powierzanie zadań, o których mowa w tym przepisie, może nastąpić na zasadach i w trybie ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (Dz. U. Nr 169, poz. 1420).

Określenie „upoważniony podmiot dozorujący” zdefiniowano w projektowanym art. 4 ust. 1 jako instytucję państwową, przedsiębiorcę lub podmiot zagraniczny mający siedzibę w Rzeczypospolitej Polskiej, jeżeli jest przedsiębiorcą w rozumieniu prawa kraju rejestracji i spełnia warunki do wykonywania w Rzeczypospolitej Polskiej działalności gospodarczej, który może wykonywać działalność gospodarczą polegającą na wykonywaniu czynności materialno-technicznych związanych z kontrolą obowiązku pozostawania skazanego w miejscu stałego pobytu lub w innym wskazanym przez sąd penitencjarny miejscu w wyznaczonym czasie, a także obowiązku powstrzymania się od przebywania w określonych miejscach lub zakazu zbliżania do określonej osoby, za zgodą tej osoby oraz z rejestracją przypadków naruszenia tych obowiązków lub zakazu. Przewiduje się, że jeżeli Minister Sprawiedliwości nie dokona wyboru upoważnionego podmiotu dozoruującego w trybie art. 14 powołanej ustawy o partnerstwie publiczno-prywatnym, będzie mógł wybrać ten podmiot w innym trybie, który sam określi w wydawanym przez siebie

rozporządzeniu, w którym będzie też mógł określić dalsze wymagania, jakie powinien spełniać ten podmiot (art. 4 ust. 2 i 3 projektu ustawy).

W art. 5 ust. 1 i 2 projektu ustawy określono normę ogólną, wskazując, jakie przepisy należy stosować, zaś których nie będzie można stosować w kwestiach nieuregulowanych w projekcie.

Przyjęto, że w takiej sytuacji będzie się stosować przepisy Kodeksu karnego wykonawczego, z wyjątkiem art. 17 tego Kodeksu oraz przepisów dotyczących wykonywania kary pozbawienia wolności w zakładach karnych.

W art. 17 K.k.w. została określona instytucja zawiadomienia o wykonaniu orzeczenia o pozbawieniu wolności. Pominięcie tego przepisu, jak też przepisów dotyczących wykonywania kary pozbawienia wolności w zakładach karnych jest oczywiste skoro kara pozbawienia wolności w SDE jest wykonywana na wolności. Z tych samych powodów wyłączono stosowanie przepisów Kodeksu karnego dotyczących warunkowego zwolnienia.

Rozdział 2. Warunki odbywania przez skazanego kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego

W projektowanym art. 6 ust. 1 określono, że zakres przedmiotowy proponowanej regulacji obejmuje wprowadzenie do katalogu systemów wykonywania kary pozbawienia wolności – SDE, jako całkowicie nowego systemu wykonywania krótkoterminowej, w wymiarze do 6 miesięcy, kary pozbawienia wolności, orzeczonego przez sąd penitencjarny i pozwalającego na pobyt skazanego poza zakładem karnym, a jednocześnie na daleko idące ograniczenie jego swobody przez kontrolę przebywania przez niego w wyznaczonym mu miejscu i czasie.

Ten szczególny system wykonywania kary pozbawienia wolności będzie mógł być stosowany także do skazanego na karę pozbawienia wolności do roku, jeżeli czas pozostały do odbycia tej kary nie przekracza 6 miesięcy (art. 6 ust. 2 projektu ustawy).

Z dobrodziejstwa projektowanej ustawy będą też mogli skorzystać skazani, wobec których orzeczono zastępczą karę pozbawienia wolności (art. 7 projektu ustawy).

Na gruncie polskim wprowadzenie możliwości odbywania także zastępczej kary pozbawienia wolności w SDE może okazać się szczególnie uzasadnione. System ten dotyczyć bowiem będzie zwłaszcza osób, które ze względu na wiek, stan zdrowia, czy też konieczność sprawowania opieki nad dziećmi – w powszechnym przekonaniu społecznym pozostają bezkarne, o ile nie zostaną osadzone w zakładzie karnym. Z kolei w przypadku skazanych, którzy mają stałą pracę lub się uczą, SDE stanowi oddziaływującą wychowawczo represję karną, a jednocześnie nie powoduje zerwania przez skazanego więzi społeczno-ekonomicznych, do czego prowadzi właśnie izolacja więzienna.

W art. 6 ust. 1 i 2 projektu ustawy sformułowano dodatkowe przesłanki, których łączne spełnienie umożliwi skazanemu uzyskanie zezwolenia na odbycie orzeczonej kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w SDE. Odnośnie do skazanego na karę do 6 miesięcy pozbawienia wolności – będą to: posiadanie przez skazanego określonego miejsca pobytu, zgoda osób wspólnie z nim przebywających lub zamieszkujących, jak również prognoza, że odbycie kary pozbawienia wolności w tym systemie jest wystarczające do osiągnięcia celów kary, jeżeli szczególne względy bezpieczeństwa, stopień demoralizacji i inne szczególne okoliczności nie przemawiają za potrzebą osadzenia sprawcy w zakładzie karnym. Natomiast odnośnie do skazanego na karę do 1 roku pozbawienia wolności, któremu do odbycia tej kary pozostało jeszcze mniej niż 6 miesięcy – będą to: wzgląd na dotychczasowe zachowanie w czasie odbywania kary, które uzasadnia przekonanie, że w czasie pobytu poza zakładem karnym skazany będzie przestrzegał porządku prawnego, w szczególności nie popełni ponownie przestępstwa lub przestępstwa skarbowego. W obu przypadkach udzielenie zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w SDE uzależniono od istnienia warunków technicznych, które umożliwiają funkcjonowanie SDE, przez które należy rozumieć warunki mieszkaniowe skazanego umożliwiające zainstalowanie i funkcjonowanie systemu dozoru elektronicznego, a także

możliwości techniczno-organizacyjne wykonywania tego dozoru przez upoważniony podmiot dozoru.

W SDE nie będą jednak mogli odbywać kary pozbawienia wolności skazani za umyślne przestępstwo lub przestępstwo skarbowe na karę pozbawienia wolności, którzy byli uprzednio skazani na taką karę, chyba że zajdą warunki do wydania wyroku łącznego (art. 6 ust. 3 projektu ustawy).

Zakładane ograniczenie stosowania SDE wyłącznie do osób, które uprzednio nie były skazane na karę pozbawienia wolności za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe, jest racjonalne, jeżeli zważyć, że SDE wykonywany jest w istocie na wolności. Ponowne skazanie na karę pozbawienia wolności, którą należałoby wykonywać w SDE nie gwarantuje prawidłowego odbywania przez skazanego kary w tym systemie. Ryzyko związane z niepowodzeniem SDE stosowanego względem skazanego uprzednio już skazanego na karę pozbawienia wolności będzie bowiem nazbyt duże.

Wyłomem od tej zasady jest zaistnienie warunków do wydania wyroku łącznego.

Uznano bowiem, że stosowanie wspomnianego ograniczenia również w wypadku istnienia warunków do wydania wyroku łącznego stawiałoby skazanego w gorszej sytuacji niż orzeczenie kary łącznej jednym wyrokiem. Redakcja art. 6 ust. 3 projektu ustawy powoduje, że niezależnie od tego czy przeciwko sprawcy toczyło się jedno czy kilka postępowań, możliwość skorzystania przez niego z SDE będzie identyczna. Bez tego zapisu doszłoby do zróżnicowania sytuacji, w której, przykładowo, osoba skazana jednym wyrokiem na kary 2 miesięcy i 3 miesięcy pozbawienia wolności będzie mogła skorzystać z SDE, podczas gdy inny skazany na takie same kary tyle, że w dwóch postępowaniach – już nie, w stosunku do drugiej kary, ze względu na uprzednie skazanie, mimo objęcia tych dwóch kar wyrokiem łącznym.

W sytuacji, w której wyrok łączny nie jest wyższy niż 6 miesięcy pozbawienia wolności, kara łączna może być wykonywana na podstawie art. 6 ust. 1 projektu ustawy, a okres dotychczasowego wykonywania kary zalicza się na poczet kary łącznej.

Natomiast w sytuacji, w której wyrok łączny orzeczono w wymiarze przewyższającym 6 miesięcy, ale nie wyższym niż 12 miesięcy, skazany może ubiegać się o zezwolenie na odbycie tej kary w SDE, jeżeli kara pozostająca do odbycia nie przekracza 6 miesięcy.

W sytuacji, w której wyrok łączny przewyższa 12 miesięcy, nie zachodzą przesłanki do zastosowania SDE. Wykonana już kara pozbawienia wolności w SDE podlega natomiast zaliczeniu na poczet odbywanej kary, co jest rozwiązaniem dla skazanego korzystnym.

W trakcie odbywania kary pozbawienia wolności w SDE na skazanego nakłada się szereg obowiązków, m.in. pozostawania we wskazanym przez sąd penitencjarny miejscu w wyznaczonym czasie, udzielania wyjaśnień dotyczących przebiegu odbywania kary w SDE i wykonywania nałożonych na niego obowiązków, a zwłaszcza kontaktowania się z sądowym kuratorem zawodowym, dbania o powierzone elektroniczne urządzenia rejestrujące, a zwłaszcza ochrony przed utratą, zniszczeniem lub uszkodzeniem nadajnika, poddania się czynnościom kontrolnym upoważnionego podmiotu dozoru mającego na celu sprawdzenie prawidłowości funkcjonowania elektronicznych urządzeń rejestrujących oraz nadajnika, jak również uiszczenia kosztów związanych z wykonywaniem kary pozbawienia wolności w SDE (art. 8 ust. 1 projektu ustawy), chyba że sąd penitencjarny zwolni go w całości albo w części od tych kosztów, w szczególności, gdy skazany w sposób należyty wykáže, że nie jest w stanie ponieść kosztów postępowania wykonawczego bez uszczerbku dla niezbędnego utrzymania siebie lub rodziny (art. 42 projektu ustawy).

Wysokość zryczałtowanego kosztu postępowania wykonawczego związanego z wykonywaniem kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego oraz koszt jednego dnia odbywania kary pozbawienia wolności wykonywanej w tym systemie określi Minister Sprawiedliwości w rozporządzeniu (art. 8 ust. 1 pkt 6 i ust. 6 projektu ustawy).

Zgodnie z projektowanym art. 8 ust. 2, w czasie wykonywania kary pozbawienia wolności w SDE sąd penitencjarny będzie mógł nałożyć na skazanego dodatkowe obowiązki, odpowiednio do obowiązków zawartych w art. 72

Kodeksu karnego, które sąd pierwszej instancji nakłada na skazanego wówczas, gdy orzeka o zawieszeniu wykonania kary. Są to następujące obowiązki:

(zawarte w § 1 art. 72 K.k.):

- 1) informowania sądu lub kuratora o przebiegu okresu próby,
- 2) przeproszenia pokrzywdzonego,
- 3) wykonywania ciężącego na nim obowiązku łożenia na utrzymanie innej osoby,
- 4) wykonywania pracy zarobkowej, do nauki lub przygotowania się do zawodu,
- 5) powstrzymania się od nadużywania alkoholu lub używania innych środków odurzających,
- 6) poddania się leczeniu, w szczególności odwykowemu lub rehabilitacyjnemu, albo oddziaływaniom terapeutycznym lub uczestnictwu w programach korekcyjno-edukacyjnych,
- 7) powstrzymania się od przebywania w określonych środowiskach lub miejscach,
- 7a) powstrzymywania się od kontaktowania się z pokrzywdzonym lub innymi osobami w określony sposób,
- 7b) opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym,
- 8) innego stosownego postępowania w okresie próby, jeżeli może to zapobiec popełnieniu ponownie przestępstwa, a ponadto

(zawarte w § 2 art. 72 K.k.):

- 1) zobowiązanie do naprawienia szkody w całości lub w części, chyba że sąd jako środek karny orzekł obowiązek naprawienia szkody,
- 2) zobowiązanie do uiszczenia świadczenia pieniężnego.

W ramach określonego w art. 8 ust. 1 pkt 1 projektu ustawy obowiązku pozostawania skazanego we wskazanym miejscu w wyznaczonym czasie określa się przedziały czasu w ciągu doby i w poszczególne dni tygodnia, w których skazany ma prawo się oddalić na okres nieprzekraczający 12 godzin

dziennie, w celu, np. świadczenia pracy, wykonywania praktyk religijnych lub korzystania z usług religijnych czy sprawowania opieki nad osobą małoletnią, osobą niedołążną lub chorą (art. 9 ust. 1 pkt 1-10 projektu ustawy). Podobnie sąd penitencjarny będzie rozstrzygał, nakładając na skazanego obowiązek powstrzymania się od przebywania w określonych miejscach lub zakazu zbliżania się do określonych osób, np. wyznaczając skazanemu odpowiednie przedziały czasu, w których będzie on jednak mógł przebywać w tych „zakazanych” miejscach w celach identycznych, jak określone do obowiązku z art. 8 ust. 1 pkt 1 (art. 11 ust. 1 projektu ustawy). Jeżeli jednak skazany przebywa lub zamieszkuje wspólnie z inną osobą lub osobami, do nałożenia obowiązku określonego w art. 8 ust. 1 pkt 1 projektu ustawy wymagana jest zgoda tych osób udzielana na piśmie (art. 10 ust. 1 projektu ustawy). Wymóg ten jest zrozumiały, skoro wypełnianie przez skazanego warunków SDE będzie objęte stałą kontrolą. Zgoda ta będzie także obejmowała sprawdzenie prawidłowości funkcjonowania elektronicznych urządzeń rejestrujących oraz nadajnika, o którym mowa w art. 8 ust. 1 pkt 5 projektu ustawy.

Jednocześnie określono dodatkowe wymogi dotyczące udzielanej zgody. Przyjęto, że cofnięcie zgody (udzielanej na piśmie) już po udzieleniu skazanemu przez sąd penitencjarny zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w SDE będzie nieskuteczne (art. 10 ust. 2 i art. 11 ust. 2 projektu ustawy). Zgoda tych osób będzie też obligatoryjnie dołączana do wniosku skazanego o odbycie kary pozbawienia wolności w SDE, oczywiście tylko wówczas, gdy skazany ubiegający się o taką zgodę, niezależnie, czy w chwili składania wniosku przebywa na wolności, czy też odbywa karę w zakładzie karnym – przebywa lub zamieszkuje z inną osobą lub osobami (art. 37 ust. 3 projektu ustawy). Natomiast przed nałożeniem obowiązku powstrzymania się od przebywania w określonych miejscach lub zakazu zbliżania się do określonych osób, sąd będzie wysłuchiwał również te osoby (art. 40 – zdanie po średniku projektu ustawy).

Trzeba dodać, że uregulowanie, o którym mowa w art. 40 – zdanie po średniku projektu ustawy, jest konieczne z uwagi na wymóg zgody tych osób na „monitorowanie” tego obowiązku, którego nie będzie można realizować

w ramach SDE bez założenia przenośnych urządzeń monitorujących w miejscu przebywania tych osób.

Zakłada się, że skazany, któremu udzielono zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w SDE będzie zobowiązany zgłosić upoważnionemu podmiotowi dozoru gotowość do założenia elektronicznych urządzeń rejestrujących oraz nadajnika – w terminie nie dłuższym niż 24 godziny, liczonym od powzięcia przez niego wiadomości o zastosowaniu dozoru elektronicznego, w wypadku gdy skazany przebywa na wolności, albo od zwolnienia z zakładu karnego, gdy skazany odbywa karę pozbawienia wolności. Termin ten, a także sposób „zgłoszenia się” skazanego każdorazowo będzie określał sąd penitencjarny w postanowieniu o „udzieleniu zezwolenia”, o czym będą zawiadamiani sądowy kurator zawodowy, jeżeli nie brał udziału w posiedzeniu sądu penitencjarnego oraz upoważniony podmiot dozoru. Termin oraz sposób zgłoszenia będą dostosowane do konkretnego przypadku. Terminem tym czasami będzie tylko jedna godzina, gdy skazany przebywa na wolności albo w zakładzie karnym z siedzibą w miejscowości, w której mieszka, a czasami – kilkanaście godzin, gdy skazany przebywa w zakładzie karnym znacznie oddalonym od miejsca zamieszkania. Natomiast sposobem zgłoszenia – albo osobisty kontakt z upoważnionym podmiotem dozoru albo przekaz telefoniczny, czy też za pomocą telefaksu lub poczty elektronicznej. Na upoważniony podmiot dozoru nałożono też obowiązek rejestracji tego zgłoszenia (art. 12 ust. 1-3 projektu ustawy).

Z kolei upoważniony podmiot dozoru zobowiązany będzie założyć elektroniczne urządzenia rejestrujące oraz nadajnik niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie 3 dni od dnia zgłoszenia przez skazanego gotowości do ich założenia (art. 13 ust. 1 projektu ustawy).

Naruszenie przez skazanego wyznaczonego terminu „zgłoszenia gotowości”, a także uchylanie się przez niego od niezwłocznego założenia przez upoważniony podmiot dozoru odpowiednich urządzeń będą przesłankami względnie obligatoryjnego uchylecia zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w SDE. Tylko bowiem w wyjątkowych wypadkach uzasadnionych

szczególnymi okolicznościami sąd penitencjarny będzie mógł wówczas odstąpić od „uchylenia zezwolenia”. Jeżeli jednak sąd uchyli zezwolenie na odbycie kary w SDE – poleci jednocześnie doprowadzić skazanego do zakładu karnego i obciąży skazanego kosztami doprowadzenia, o czym skazanego należy pouczyć (art. 14 ust. 1-3 i art. 15 projektu ustawy).

Aby jednak umożliwić podjęcie stosownych działań w sytuacji, kiedy skazany naruszy wyznaczony termin „zgłoszenia gotowości”, a także uchyli się od niezwłocznego założenia odpowiednich urządzeń, upoważniony podmiot dozoru zobowiązano do niezwłocznego informowania o tym sądowego kuratora zawodowego oraz sędziego penitencjarnego (art. 13 ust. 2 projektu ustawy). Przekazanie informacji o takim zachowaniu skazanego zapewni szybką, bez zbędnej zwłoki, reakcję sądu penitencjarnego.

Przyjęte rozwiązania ustawowe zapewniają bezkolizyjne i „płynne” przechodzenie osób, które w ogóle nie trafiają do zakładu karnego oraz osób poddanych izolacji więziennej – do systemu dozoru elektronicznego. Taka konstrukcja łączy w sobie rozwiązanie nazwane w doktrynie tzw. „programem drzwi frontowych” (ang. front door programme) z rozwiązaniem nazwanym też w doktrynie „programem tylnych drzwi” (ang. back door programme).

W trakcie odbywania kary pozbawienia wolności w SDE przewiduje się możliwość ustanawiania, rozszerzania lub zmiany nałożonych na skazanego obowiązków, wymienionych w art. 72 § 1 pkt 3-8 Kodeksu karnego lub zwolnienia od nich, z wyjątkiem jednak obowiązków określonych w art. 72 § 2 K.k. Ograniczenie to przejęto wprost z Kodeksu karnego.

Orzeka o tym sąd penitencjarny jednak tylko wtedy, gdy względy wychowawcze za tym przemawiają (art. 16 projektu ustawy).

W wyjątkowych wypadkach, uzasadnionych szczególnymi okolicznościami, sąd penitencjarny może nawet zmienić miejsce, w którym skazany ma przebywać, odbywając karę w SDE, a także zmienić przedziały czasu, w których skazany może oddalić się z tego miejsca (art. 17 projektu ustawy).

W art. 18-21 projektu ustawy określono instytucję zezwolenia na oddalenie się skazanego poza wyznaczone miejsce odbywania kary, karę pozbawienia wolności w SDE, na okres nieprzekraczający jednorazowo 7 dni.

Skazany będzie miał prawo do ubiegania się o udzielenie takiego zezwolenia w przypadkach dla niego szczególnie ważnych (zdrowotnych, rodzinnych lub osobistych). Przewiduje się, że udzielenie skazanemu zezwolenia będzie niekiedy możliwe (w razie potrzeby) tylko w asyście osoby dla niego najbliższej lub osoby godnej zaufania (art. 18 ust. 1 projektu ustawy).

Zezwolenia będzie udzielał sędzia penitencjarny, a w przypadkach niecierpiących zwłoki – sądowy kurator zawodowy, przy czym, jeżeli sądowy kurator zawodowy udzieli zezwolenia – wymagać ono będzie niezwłocznego zatwierdzenia przez sędziego penitencjarnego (art. 18 ust. 2 projektu ustawy).

Wyeliminowano sytuację, w której zatrzymanie skazanego w związku z naruszeniem przez niego porządku prawnego w trakcie korzystania z zezwolenia na czasowe oddalenie się poza miejsce wykonywania SDE skutkowało jedynie cofnięciem zezwolenia.

Przesądono, że w takiej sytuacji sąd, o ile nie zajdzie wyjątkowy wypadek uzasadniony szczególnymi okolicznościami, będzie zobowiązany uchylić zezwolenie na odbycie przez skazanego kary pozbawienia wolności w SDE. Uchylając zezwolenie sąd penitencjarny poleci jednocześnie doprowadzić skazanego do zakładu karnego (art. 25 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 projektu ustawy). Dodatkowo wprowadzono przesłankę fakultatywnego uchylenia takiego zezwolenia w przypadku nadużycia przez skazanego zaufania i niepowrótca przez niego do określonego miejsca w wyznaczonym czasie (art. 26 projektu ustawy).

Jednocześnie określono, że czasu przebywania skazanego poza wyznaczonym miejscem nie odlicza się od okresu odbywania kary pozbawienia wolności w SDE, chyba że sędzia penitencjarny zarządzi inaczej, w wypadku gdy skazany w tym czasie nadużył zaufania (art. 21 projektu ustawy).

W art. 22 i 23 projektu ustawy określono przypadki oraz charakter usunięcia elektronicznych urządzeń rejestrujących oraz nadajnika. Przesądono, że

„usunięcie” tych urządzeń może nastąpić wyjątkowo, jeżeli przemawiają za tym ważne względy zdrowotne lub osobiste skazanego oraz że okres między usunięciem a ponownym założeniem usuniętych urządzeń stanowi przerwę w wykonywaniu kary pozbawienia wolności w SDE, do której mają odpowiednie zastosowanie przepisy Kodeksu karnego wykonawczego dotyczące przerwy w wykonywaniu kary pozbawienia wolności (np. przepisy dot. kilkakrotnego zarządzania przerwą, nakładania obowiązków na skazanego w okresie przerwy, właściwości sądu penitencjarnego do udzielania kolejnej przerwy, zażalenia, przesłanek odwołania przerwy). Wzorem też uregulowania z art. 152 K.k.w. wprowadzono możliwość warunkowego zawieszenia reszty pozostałej do wykonania kary pozbawienia wolności w SDE, na zasadach określonych w art. 69-75 Kodeksu karnego, jeżeli przerwa trwała przez okres równy co najmniej połowie kary.

Warto wskazać, że wówczas będzie można, przykładowo, nałożyć na skazanego obowiązki, o których mowa w art. 72 § 1 i 2 K.k., jak również zarządzić, przy istnieniu przesłanek z art. 75 K.k., wykonanie zawieszony kary, jednak już nie w SDE, lecz w zakładzie karnym. Przyjęto bowiem, że jeżeli dojdzie do odwołania udzielonej przerwy z przyczyny innej niż ta, dla której jej udzielono, sąd penitencjarny będzie zobowiązany uchylić zezwolenie na odbycie kary pozbawienia wolności w SDE, chyba że zajdzie wyjątkowy wypadek uzasadniony szczególnymi okolicznościami (art. 25 ust. 1 pkt 3 oraz ust. 2 projektu ustawy).

W art. 24 projektu ustawy określono, że dniem rozpoczęcia odbywania kary pozbawienia wolności w SDE jest dzień, w którym uruchomiono środki techniczne niezbędne do wykonywania kary pozbawienia wolności w SDE. Z czynności tej upoważniony podmiot dozoru jest zobowiązany jest sporządzić protokół oraz powiadomić o tej czynności, niezwłocznie, sądowego kuratora zawodowego. Z kolei sądowy kurator zawodowy w dniu uruchomienia SDE zawiadamia o tym sąd penitencjarny. Zadaniem sądu penitencjarnego jest określenie daty początkowej wykonywania kary pozbawienia wolności w SDE.

W art. 25-28 projektu ustawy określono przesłanki uchylenia zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w SDE, sposób zaliczenia okresu dozoru elektronicznego na poczet kary pozbawienia wolności oraz tryb postępowania po uchyleniu zezwolenia.

W art. 25 ust. 1 pkt 1-5, do obligatoryjnych przesłanek zaliczono: naruszenie przez skazanego porządku prawnego, w szczególności popełnienie przestępstwa lub przestępstwa skarbowego albo uchylenie się od wykonywania nałożonych obowiązków, orzeczonego środka karnego, dozoru sądowego kuratora zawodowego lub od kontroli upoważnionego podmiotu dozoru (pkt 1), zatrzymanie skazanego korzystającego z zezwolenia, o którym mowa w art. 9 ust. 2, przez uprawniony organ w związku z naruszeniem przez niego porządku prawnego w okresie trwania oddalenia (pkt 2), odwołania przerwy, o której mowa w art. 13 ust. 2 lub w art. 15 ust. 5, z powodu innego niż ustanie przyczyny, dla której przerwa została udzielona (pkt 3), zarządzenia wykonania reszty kary pozbawienia wolności odbywanej w tym systemie, warunkowo zawieszanej (pkt 4), oraz tymczasowego aresztowania skazanego w innej sprawie w czasie wykonywania kary pozbawienia wolności w SDE (pkt 5).

Przyjęto, że od uchylenia zezwolenia w wypadkach określonych w art. 25 ust. 1 pkt 1-5 będzie można odstąpić w wyjątkowych wypadkach uzasadnionych szczególnymi okolicznościami (art. 25 ust. 2 projektu ustawy).

Jako jedyny fakultatywny powód uchylenia zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w SDE uznano sytuację, w której skazany korzystający z zezwolenia na czasowe oddalenie się poza miejsce wykonywania kary w SDE, nie powrócił do tego miejsca w wyznaczonym czasie (art. 26 projektu ustawy).

Natomiast w art. 27 rozstrzygnięto, jak traktować wykonane już dozory w wypadku uchylenia zezwolenia na ich dalsze wykonywanie. Przyjęto, że w takiej sytuacji sąd penitencjarny będzie orzekał o tym w jakim zakresie karę pozbawienia wolności uznać za wykonaną, uwzględniając zaliczenie na poczet kary okresu dozoru elektronicznego, o czym informuje się skazanego, zaś z tej czynności – sporządza protokół.

W art. 28 projektu ustawy rozstrzygnięto, że w razie uchylecia zezwolenia skazanego, na jego koszt, doprowadza się do zakładu karnego.

W kolejnych art. 29-34 projektu ustawy doprecyzowano moment zakończenia SDE, odniesiono się do ponownego udzielenia zezwolenia na SDE w sprawie, w której zezwolenie uchylono, wyjaśniono problematykę powrotu do przestępstwa w rozumieniu Kodeksu karnego i Kodeksu karnego skarbowego oraz uregulowano kwestie dot. zatarcia skazania na karę pozbawienia wolności w SDE.

W art. 29 przyjęto, że momentem uznania kary pozbawienia wolności w SDE za odbytą – co do zasady, jest dzień zakończenia okresu dozoru elektronicznego. W art. 30 przesądzono o niedopuszczalności udzielenia zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w tej samej sprawie, w której uchylono zezwolenie (oczywiście w takim przypadku skazany nie ma też szans na uzyskanie zgody na odbycie kary pozbawienia wolności w SDE, orzeczonej w innej sprawie, wobec kategorycznego zakazu, określonego w art. 6 ust. 3 projektu ustawy). W art. 31 wyjaśniono, że odbycie kary 6 miesięcy pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego nie stanowi przesłanki powrotu do przestępstwa z art. 64 Kodeksu karnego lub powrotu do przestępstwa skarbowego z art. 37 § 1 pkt 4 Kodeksu karnego skarbowego, co wydaje się oczywiste skoro skazany orzeczonej kary pozbawienia wolności w SDE nie odbywał w warunkach izolacji więziennej. W art. 32-34 omówiono kwestie dotyczące zatarcia skazania na karę pozbawienia wolności w SDE.

Warto zauważyć, że instytucja zatarcia skazania w projektowanej ustawie została ukształtowana nieco odmiennie niż w Kodeksie karnym. Wprawdzie zgodnie z zasadą, określoną w art. 107 § 1 K.k. odnoszącą się do skazania na karę izolacyjną, przyjęto, że zatarcie skazania na karę pozbawienia wolności w SDE z mocy prawa nastąpi także z upływem 10 lat od zakończenia okresu dozoru elektronicznego, to jednocześnie zmodyfikowano obowiązującą zasadę w zakresie orzekania o zatarciu skazania na wniosek skazanego.

Proponuje się bowiem, aby w przypadku skazania na karę pozbawienia wolności w SDE zachodziła możliwość skrócenia, na wniosek skazanego, wspomnianego okresu 10 lat, nie tak, jak ma to miejsce w obowiązującym stanie prawnym, to znaczy po upływie aż 5 lat (od wykonania lub darowania kary albo od przedawnienia jej wykonania – art. 107 § 2 K.k.), lecz już po upływie roku od zakończenia dozoru elektronicznego, jednak tylko wówczas, jeżeli skazany w tym okresie przestrzegał porządku prawnego.

Zakłada się, że możliwość wcześniejszego, orzekałego na wniosek, zatarcia skazania zachęci skazanych na krótkoterminowe kary pozbawienia wolności do wnioskowania o zgodę na odbycie tej kary w systemie dozoru elektronicznego.

W zakresie instytucji zatarcia skazania trzeba było też uwzględnić, że odbywanie kary pozbawienia wolności w SDE to nie to samo co odbywanie tego rodzaju kary w warunkach rzeczywistego pozbawienia wolności. Skazany, odbywając karę pozbawienia wolności w SDE, nie tylko przebywa na wolności, ale też, co właśnie umożliwia SDE, zachowanie skazanego na wolności podlega nieprzerwanej kontroli. Ta, w rzeczywistości probacja, stosowana jednocześnie z odbywaniem kary pozbawienia wolności pozwala właśnie na skrócenie do roku, jednak tylko fakultatywnie i na wniosek skazanego, okresu, w którym może dojść do zatarcia skazania.

Skoro bowiem w okresie odbywania kary pozbawienia wolności w SDE, trzeba dodać – kary orzekanej jedynie do 6 miesięcy albo do roku, skazany w sposób wystarczający do osiągnięcia celów kary był kontrolowany i zachowywał się bez zarzutu i w okresie roku od zakończenia SDE przestrzegał porządku prawnego, to nie istnieją żadne racje kryminalno-polityczne przemawiające za utrzymywaniem skutków prawnych, jakie prawo wiąże z uprzednią karalnością. Przecież skutki te dotyczą nie tylko na sfery prawa karnego, ale rozciągają się też na inne dziedziny życia (np. możliwość wykonywania pracy zarobkowej).

W przedmiocie wcześniejszego zatarcia skazania, w okresie między rokiem a 10 latami od zakończenia SDE, będzie rozstrzygał niezawisły sąd.

Rozdział 3. Warunki i tryb orzekania o udzieleniu skazanemu zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego

W art. 35-53 projektu ustawy określono właściwość sądu do orzekania w przedmiocie udzielenia zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w SDE, a także tryb orzekania sądu penitencjarnego w tym przedmiocie, jak też w przedmiocie uchylenia zezwolenia.

Przyjęto, że orzekanie w sprawach dotyczących wykonania kary pozbawienia wolności w SDE będzie należało do sądu penitencjarnego, w którego okręgu kara ta jest lub ma być wykonywana (art. 35 projektu ustawy).

W przedmiocie udzielenia zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w SDE sąd penitencjarny będzie orzekał na wniosek skazanego lub, za zgodą skazanego, na wniosek jego obrońcy, sądowego kuratora zawodowego lub dyrektora zakładu karnego i prokuratora (art. 36 projektu ustawy).

W art. 37 projektu ustawy sprecyzowano formę wniosku.

W art. 38 projektu ustawy przyjęto, jako zasadę, że posiedzenie sądu penitencjarnego przy orzekaniu w przedmiocie odbywania kary pozbawienia wolności w SDE, w sytuacji, gdy skazany przebywa w zakładzie karnym, będzie się odbywało w tym zakładzie, w którym skazany przebywa. Przyspieszy to i uprości postępowanie w tym przedmiocie. Wówczas też sąd penitencjarny będzie mógł (a powinien to uczynić zawsze) wysłuchać przedstawiciela administracji zakładu karnego, co jest zrozumiałe zważywszy na przesłanki udzielenia zezwolenia na odbycie reszty orzeczonej kary pozbawienia wolności w SDE, zawarte w art. 6 ust. 2 projektu ustawy. Obowiązkowy będzie też udział prokuratora w tym posiedzeniu sądu skoro udzielenie takiego zezwolenia uzależnione zostało właśnie od jego zgody.

Uprawnienia prokuratora w tym postępowaniu będą zresztą bardzo szerokie. Począwszy bowiem od prawa do złożenia zażalenia na postanowienie sądu o udzieleniu zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w SDE, które będzie wstrzymywało wykonanie tego postanowienia (art. 49 projektu ustawy), prokurator będzie też mógł wnosić do sądu o udzielenie zezwolenia

i wówczas postanowienie sądu będzie podlegało wykonaniu niezwłocznie, podobnie jak w przypadku gdy prokurator oświadczy, że nie sprzeciwia się udzieleniu zezwolenia (art. 44 projektu ustawy).

W wypadku skazanego, który odbywa karę pozbawienia wolności w zakładzie karnym, zażalenie na postanowienie sądu penitencjarnego o udzieleniu zezwolenia, będzie przysługiwało, o czym była już mowa, prokuratorowi, ale też dyrektorowi zakładu karnego (art. 49 – zdanie po średniku projektu ustawy).

Natomiast na postanowienie sądu penitencjarnego o odmowie udzielenia zezwolenia skazanemu przebywającemu na wolności, ale też skazanemu przebywającemu w zakładzie karnym, zażalenie będzie przysługiwało: temu skazanemu lub jego obrońcy, prokuratorowi, a także sądowemu kuratorowi zawodowemu lub dyrektorowi zakładu karnego, jeżeli składali wniosek o zezwolenie (art. 51 projektu ustawy).

Jednak jeszcze przed wydaniem zezwolenia na odbycie przez skazanego kary pozbawienia wolności w SDE, sąd penitencjarny będzie zobowiązany do wysłuchania skazanego lub jego obrońcy, sądowego kuratora zawodowego, jeżeli składał wniosek o zezwolenie, o którym mowa w art. 6 ust. 1 lub 2 projektu ustawy, oraz do ustalenia, czy na przeszkodzie udzieleniu zezwolenia nie stoją warunki techniczne, zdefiniowane w art. 6 ust. 1 projektu ustawy. Posiedzenie sądu będzie się odbywało z udziałem przedstawiciela skazanego, o którym mowa w art. 42 Kodeksu karnego wykonawczego. W postanowieniu o udzieleniu zezwolenia sąd penitencjarny określi między innymi koszty postępowania wykonawczego związane z wykonywaniem kary pozbawienia wolności w SDE, o ile od ponoszenia tych kosztów skazanego nie zwolni (art. 39-42 projektu ustawy).

Wprowadzając uregulowanie w art. 47 projektu ustawy, wykonywanie kary pozbawienia wolności w SDE dostosowano do standardu, określonego w art. 576 Kodeksu postępowania karnego, który to przepis przesądza, że z chwilą wydania wyroku łącznego, wyroki podlegające połączeniu nie ulegają wykonaniu. Ten fakt powinien być jednak stwierdzony postanowieniem sądu, zważywszy, że musi zostać również zarządzone umieszczenie skazanego

w zakładzie karnym (jeżeli wyrok łączny przekracza 12 miesięcy lub w innych przypadkach), bądź sąd musi zezwolić skazanemu na dalsze wykonywanie kary pozbawienia wolności w SDE, jeżeli zachodzą przesłanki do wydania takiego rozstrzygnięcia.

Z chwilą wydania wyroku łącznego skazany powinien więc zwrócić się do sądu penitencjarnego o zgodę na odbycie kary łącznej pozbawienia wolności w SDE (o ile zachodzą odpowiednie przesłanki) oraz ponownie uzyskać zgodę osób z nim zamieszkujących. Jest to uzasadnione, zwłaszcza wtedy, gdy kara łączna znacząco przekracza okres pierwotnie orzeczonej kary pozbawienia wolności.

W art. 52 projektu ustawy przesądzono, że wniosek skazanego lub jego obrońcy o udzielenie zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w SDE złożony przed upływem 3 miesięcy od dnia wydania postanowienia o odmowie udzielenia zezwolenia na odbywanie przez skazanego kary pozbawienia wolności w tym systemie pozostawia się bez rozpoznania. Wprowadzenie tej regulacji było konieczne, aby bez potrzeby nie uruchamiać procedury udzielania zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w SDE w każdym przypadku wpłynięcia wniosku skazanego o udzielenie takiego zezwolenia. Niewprowadzenie cezurę czasowej w tym względzie mogłoby doprowadzić do paraliżu sądy penitencjarne, zasypywane tego rodzaju wnioskami, w sytuacji, gdy zwykle niedługi okres od wydania postanowienia odmownego nie pozwala odmiennie ocenić przesłanek SDE.

Art. 53 projektu ustawy, jako sąd penitencjarny właściwy do uchylenia zezwolenia wskazuje ten sąd penitencjarny, który go udzielił (ust. 1), oraz określa tryb wydawania postanowienia w tym przedmiocie (ust. 2-4).

Rozdział 4. Organizowanie i kontrolowanie wykonywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego

W art. 54 określono podmioty wykonujące czynności związane z organizowaniem i kontrolowaniem wykonywania kary pozbawienia wolności w SDE – sądowego kuratora zawodowego oraz upoważniony podmiot dozoru.

W SDE wszelkie sygnały oraz informacje odbierane przez stacjonarne urządzenie monitorujące będą przekazywane upoważnionemu podmiotowi dozoru, czyli podmiotowi, który zgodnie z projektem ustawy będzie upoważniony do wykonywania czynności materialno-technicznych związanych z kontrolą przestrzegania przez skazanego obowiązku pozostawania w miejscu stałego pobytu lub w innym wskazanym miejscu w wyznaczonym czasie, a także obowiązku powstrzymania się od przebywania w określonych miejscach lub zakazu zbliżania się do określonej osoby, w szczególności z założeniem skazanemu nadajnika, umieszczeniem elektronicznego urządzenia rejestrującego oraz usunięciem tych urządzeń, oraz z rejestracją przypadków naruszenia tego obowiązku lub zakazu (art. 3 i 59 projektu ustawy).

Przyjęto bowiem konstrukcję pozwalającą wykonywać upoważnionemu podmiotowi dozoru, samodzielnie, nie tylko wymienione czynności materialno-techniczne, ale też istotne czynności związane z wykonywaniem kary pozbawienia wolności w SDE, uznając ten podmiot za organ uprawniony do wykonywania orzeczeń (art. 56 projektu ustawy).

Upoważniony podmiot dozoru w SDE będzie wykonywał następujące zadania:

- A. Po otrzymaniu zgłoszenia od osoby skazanej o gotowości do rozpoczęcia odbywania kary w SDE pracownicy podmiotu dozoru w terminie do 3 dni od dnia zgłoszenia:
- zakładają skazanemu nadajnik na rękę lub nogę,
 - montują stacjonarne urządzenie monitorujące w miejscu przebywania skazanego oraz podłączają je do telefonii stacjonarnej lub ruchomej, a następnie przeprowadzają niezbędne testy funkcjonowania tego zestawu,
 - przekazują skazanemu odpowiednie instrukcje i informacje,
 - sporządzają protokół oraz zawiadamiają odpowiedniego sądowego kuratora zawodowego.

- B. Pracownicy upoważnionego podmiotu dozoru demontują zestaw w przypadku:
- zakończenia przez skazanego kary, którą odbywał w systemie SDE,
 - przerw w odbywaniu kary lub zmianie miejsca przebywania skazanego.
- Z wymienionych czynności sporządza się protokół. Ponowne założenie nadajnika i zamontowanie stacjonarnego urządzenia monitorującego w przypadku kontynuowania kary w SDE odbywa się po uprzednim zgłoszeniu przez skazanego gotowości do założenia nadajnika.
- C. Upoważniony podmiot dozoru zarządza centralą monitorowania, sprzętem komputerowym i łączności centrali monitorowania, magazynowaniem i konserwacją zestawów. Załatwia formalności z udostępnianiem łącza telefonii stacjonarnej i ruchomej (zawiera umowy z operatorami telekomunikacyjnymi).
- D. Gromadzi i przechowuje przez okres 2 lat wszystkie dane związane z osobami skazanymi i sposobem odbywania przez nich kary. Dane te udostępnia Policji w razie potrzeby.
- E. Upoważniony podmiot dozoru reaguje na naruszenia odbywania kary przez skazanego lub na sygnały o awarii technicznej zestawu, wysyłając do skazanego patrol interwencyjny w celu skontrolowania przyczyn sygnału o powyższych wydarzeniach. W przypadku usterki technicznej patrol usuwa ją. W przypadku naruszenia harmonogramu przez skazanego informuje właściwego kuratora sądowego o swoich wnioskach i spostrzeżeniach.
- F. Następujące przypadki naruszenia harmonogramu odbywania kary powodują wysłanie patrolu interwencyjnego:
- skazany znalazł się poza zasięgiem stacjonarnego urządzenia monitorującego w czasie, gdy powinien znajdować się w miejscu przebywania; czas ten przekroczył ustaloną w wymaganiach liczbę godzin,

- skazany znalazł się w zasięgu stacjonarnego urządzenia monitorującego w czasie, gdy powinien być poza miejscem przebywania; czas ten przekroczył ustaloną w wymaganiach liczbę godzin,
- centrala monitorowania odebrała sygnał o uszkodzeniu nadajnika,
- centrala monitorowania odebrała sygnał o odłączeniu stacjonarnego urządzenia monitorującego od sieci łączności i czas tego odłączenia przekroczył ustaloną w wymaganiach liczbę godzin,
- stacjonarne urządzenie monitorujące zostało odłączone od zasilania i czas odłączenia przekroczył ustaloną w wymaganiach liczbę godzin,
- odebrano sygnał o słabej baterii nadajnika.

Zespół interwencyjny podejmie także odpowiednie działania w wypadku odebrania sygnału o nieprawidłowym funkcjonowaniu przenośnego urządzenia monitorującego, w szczególności o odłączeniu tego urządzenia od sieci lub zasilania.

Aby zaś upoważniony podmiot dozoru mógł wykonywać nałożone na niego obowiązki kontrolne, z kolei na Policję nałożono obowiązek udzielania pomocy upoważnionemu podmiotowi dozoru zawsze wtedy, gdy dokonując czynności postępowania wykonawczego upoważniony podmiot dozoru pomocy takiej zażąda, przy czym wówczas Policja będzie miała obowiązek udzielić pomocy, zaś koszt udzielanej pomocy zawsze pokryje skazany.

Sprecyzowano też, że pomoc ta będzie mogła polegać w szczególności na umożliwieniu wejścia upoważnionemu podmiotowi dozoru do miejsca przebywania skazanego (art. 58 projektu ustawy).

W art. 60 projektu ustawy zobowiązano upoważniony podmiot dozoru do przechowywania i archiwizowania danych osobowych oraz informacji zarejestrowanych w związku z wykonywaniem SDE. W przepisie tym na 2 lata określono też czas przechowywania tych danych (ust. 2), sposób postępowania z tymi danymi w przypadku zaprzestania działalności podmiotu (ust. 3) oraz obowiązek zniszczenia tych danych i informacji po upływie okresu ich przechowywania (ust. 4).

Określenie sposobu archiwizowania oraz sposobu niszczenia tych danych i informacji powierzono Ministrowi Sprawiedliwości, w delegacji z art. 60 ust. 5 projektu ustawy.

W art. 61 projektu ustawy określono warunki wykorzystania danych osobowych oraz informacji zarejestrowanych przez upoważniony podmiot dozoru, w związku z kontrolą przestrzegania przez skazanego obowiązków i zakazów wykonywanych w ramach SDE. Przyjęto, że dane te będą mogły być ujawnione Policji oraz przetwarzane przez Policję wyłącznie w celu zapobiegania lub wykrywania przestępstw lub przestępstw skarbowych. W związku z tym na upoważniony podmiot dozoru nałożono obowiązek przechowywania i archiwizowania tych danych przez okres 2 lat.

W art. 62 projektu ustawy określono m.in. wymogi, jakie będą musiały spełniać osoby zatrudnione w upoważnionym podmiocie dozoru wykonujące czynności w ramach SDE oraz osoby nadzorujące wykonanie tych czynności, zatrudnione w tym podmiocie. Będą mogli to być obywatele polscy o nieposzlakowanej opinii, niekarani, korzystający z pełni praw publicznych i cywilnych, posiadający co najmniej średnie wykształcenie, odpowiednie kwalifikacje zawodowe, w tym w szczególności udokumentowaną w stopniu co najmniej podstawowym wiedzę w zakresie budowy i funkcjonowania urządzeń elektronicznych oraz instalacji i systemów, które zawierają podzespoły elektryczne lub elektroniczne. Za wzór w tym względzie przyjęto wymagania dla osób ubiegających się o przyjęcie do Służby Więziennej, określone w art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 26 kwietnia 1996 r. o Służbie Więziennej (Dz. U. z 2002 r. Nr 207, poz. 1761, z późn. zm.¹⁾). Dodano tylko szczególne w tym przypadku wymagania zawodowe.

Przyjęcie w odniesieniu do pracowników upoważnionego podmiotu dozoru wymogów stawianych funkcjonariuszom Służby Więziennej jest uzasadnione wykonywaniem przez nich, w istocie, kary pozbawienia wolności.

¹⁾ Zmiany niniejszej ustawy zostały opublikowane w Dz. U. z 2002 r. Nr 153, poz. 1271, z 2003 r. Nr 142, poz. 1380, Nr 166, poz. 1609 i Nr 210, poz. 2036, z 2004 r. Nr 273, poz. 2703 oraz z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i 711.

Z kolei w art. 66 projektu ustawy zawarto uprawnienie dla upoważnionego podmiotu dozoru do dokonywania, w każdym czasie, kontroli technicznej tych urządzeń i żądania wyjaśnień (ust. 1) oraz nałożono jednocześnie na skazanego, a także osoby przebywające lub zamieszkujące wspólnie ze skazanym obowiązek współdziałania w tym zakresie, a zwłaszcza umożliwienia temu podmiotowi wejście do pomieszczeń, w których skazany oraz te osoby przebywają lub zamieszkują (ust. 2).

Natomiast w art. 67 projektu ustawy sprecyzowano warunki, jakie musi spełnić przedstawiciel upoważnionego podmiotu dozoru przystępujący do kontroli. Otóż zobowiązany on będzie do okazania skazanemu oraz osobom z nim przebywającym lub zamieszkującym dokumentu identyfikującego jego, jako osobę uprawnioną do przeprowadzenia kontroli, wystawionego przez upoważniony podmiot dozoru (ust. 1). Przewidziano też możliwość zbadania prawidłowości przebiegu tej czynności. Skazany lub osoby z nim przebywające lub zamieszkujące będą mogły skierować w tym zakresie skargę do sędziego penitencjarnego (ust. 2).

W art. 69 projektu ustawy doprecyzowano m.in., że czynności kontrolnych można dokonać w porze nocnej tylko w wypadkach niecierpiących zwłoki, przy czym określono, że za porę nocną uważa się czas od godziny 22 do godziny 6 oraz że kontrolę techniczną rozpoczętą za dnia można prowadzić nadal mimo nastania pory nocnej.

Art. 70 projektu ustawy zawiera upoważnienie dla Ministra Sprawiedliwości do wydania w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw łączności rozporządzenia określającego szczegółowe warunki techniczne urządzeń wchodzących w skład środków technicznych niezbędnych do wykonywania SDE, a także sposób organizowania tych urządzeń w system oraz sposób przekazywania danych wewnątrz tego systemu.

Zakłada się, że wykonywanie kary pozbawienia wolności w SDE będzie podlegało okresowym ocenom postępu w resocjalizacji, nie rzadziej niż co 2 miesiące (art. 71 projektu ustawy).

W art. 72-74 projektu ustawy określono dodatkowe uprawnienia i obowiązki skazanego w czasie wykonywania kary pozbawienia wolności w SDE. Między

innymi prawo do zwracania się bezpośrednio do sędziego penitencjarnego oraz sądowego kuratora zawodowego ze sprawami związanymi z wykonywaniem tej kary, a także ze sprawami osobistymi (art. 72 ust. 1), oraz obowiązek informowania sądowego kuratora zawodowego o istotnych zmianach w jego sytuacji zawodowej, mających wpływ na efektywne wykonywanie kary w tym systemie (art. 74 ust. 1).

Sąd penitencjarny lub sądowy kurator zawodowy będą mogli żądać od skazanego złożenia wyjaśnień w każdym czasie, zaś sądowy kurator zawodowy, w okresie wykonywania tej kary, co najmniej raz w miesiącu, będzie informował sąd penitencjarny o zachowaniu skazanego, w szczególności o tym, czy wykonuje on nałożone obowiązki i przestrzega porządku prawnego, a także składał stosowne wnioski dotyczące SDE. Nałożono też na sądowego kuratora zawodowego obowiązek niezwłocznego powiadomienia sądu penitencjarnego o każdym przypadku niewykonania przez skazanego nałożonego obowiązku lub nieprzestrzegania przez niego porządku prawnego (art. 75-77 projektu ustawy).

Założono, że sposób oraz szczegółowe warunki wykonywania kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w SDE określi, w drodze rozporządzenia, Minister Sprawiedliwości (art. 79 projektu ustawy).

Rozdział 5. Nadzór nad legalnością i prawidłowością wykonania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego oraz nadzór nad czynnościami materialno-technicznymi upoważnionego podmiotu dozoru

W art. 80 projektu ustawy określono, że nadzór nad legalnością i prawidłowością wykonywania kary pozbawienia wolności w SDE sprawuje sędzia penitencjarny (ust. 1) oraz że sposób, zakres i tryb sprawowania nadzoru penitencjarnego określi, w drodze rozporządzenia, Minister Sprawiedliwości (ust. 2).

W art. 81-84 projektu ustawy doprecyzowano, że w ramach sprawowanego nadzoru sędzia penitencjarny informuje prezesa właściwego sądu w razie stwierdzenia rażących uchybień w funkcjonowaniu upoważnionego podmiotu dozoru (art. 82). Informacje tego rodzaju sędzia penitencjarny będzie

otrzymywał od zawodowego kuratora sądowego (art. 81). Wówczas prezes właściwego sądu będzie mógł wyznaczyć temu podmiotowi termin, nie dłuższy jednak niż 3 miesiące, do usunięcia stwierdzonych uchybień, a w razie ich nieusunięcia w wyznaczonym terminie – zawiadomić o tym Ministra Sprawiedliwości (art. 83). Po otrzymaniu takiego zawiadomienia Minister Sprawiedliwości będzie mógł podjąć decyzję o zwieszeniu dozorów elektronicznych przez upoważniony podmiot dozorujący, w całości lub w części, jeżeli nieusunięte uchybienia będą powodowały niewłaściwe wykonywanie kary pozbawienia wolności w SDE. Decyzja ta będzie natychmiast wykonalna (art. 84). W tym zakresie Minister Sprawiedliwości będzie działał jako organ administracji państwowej.

W wypadku zawieszenia dozorów elektronicznych w jednym podmiocie dozorującym rozstrzygnięto, że w pierwszym rzędzie dozory przenosi się do innego podmiotu dozorującego, na koszt podmiotu „winnego”. Jednak w sytuacji, gdy takie przeniesienie będzie rodziło negatywne skutki dla skazanego lub jego rodziny, będzie można zarządzić przerwę w wykonaniu kary w tym systemie. W tym ostatnim przypadku wprowadzono przesłanki odroczenia wykonania kary i połączono z konsekwencjami przerwy – art. 151 § 1, art. 153 i 156 K.k.w., w tym także z konsekwencjami w zakresie warunkowego zawieszenia wykonania reszty kary oraz w zakresie następstw jego odwołania, jakie w art. 23 projektu ustawy przyjęto w odniesieniu do określonego w art. 22 projektu ustawy – „usunięcia elektronicznych urządzeń rejestrujących oraz nadajnika” (art. 85 i 86 projektu ustawy).

Warto dodać, że udzielając przerwy w wykonaniu kary, sąd penitencjarny może zobowiązać skazanego do utrzymywania w okresie tej przerwy kontaktu z sądowym kuratorem zawodowym w miejscu pobytu, niezmienniania bez jego zgody miejsca pobytu, podjęcia starań o znalezienie pracy zarobkowej lub meldowania się we wskazanej jednostce Policji (art. 153 § 4 K.k.w.).

Przerwę wykonania kary będzie można też odwołać w razie ustania przyczyny, dla której została ona udzielona, lub w wypadku, gdy skazany nie korzysta z przerwy w celu, w jakim została udzielona, albo rażąco narusza porządek prawny, jak również z powodu niewykonywania przez skazanego

obowiązków, określonych w art. 153 § 4 K.k.w. Jeżeli zaś w czasie przerwy w odbywaniu kary skazany popełnił przestępstwo, w związku z którym zostało zastosowane tymczasowe aresztowanie, kara pozbawienia wolności, której odbywanie zostało przerwane, podlega wykonaniu z mocy prawa (art. 156 § 1 i 2 K.k.w.).

Rozdział 6. Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i końcowe

Art. 87 projektu ustawy zawiera konieczne zmiany w ustawie o Krajowym Rejestrze Karnym tak, aby odnotowywano w tym Rejestrze także dane dotyczące zastosowania, uchylenia lub wykonania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego.

Natomiast art. 88-91 projektu ustawy zawierają m.in. konieczne regulacje przejściowe i końcowe.

W art. 91 ust. 1 projektu ustawy proponuje się oznaczenie wejścia jej w życie na dzień 1 lipca 2007 r., z wyjątkiem art. 2, 3, 4, 59, 62 i 70, co jest uzasadnione koniecznością zachowania wymaganego trybu dla wyboru podmiotu dozoru oraz zapewnieniem uruchomienia do dnia 1 lipca 2007 r. odpowiednich środków technicznych niezbędnych do wykonywania kary pozbawienia wolności w SDE.

Należy podkreślić, że w projekcie budżetu państwa w części 37 „Sprawiedliwość” na 2007 r. zostały zaplanowane wydatki na realizację zadań wynikających z projektu niniejszej ustawy w wysokości 40 000 tys. zł, które umożliwią wejście w życie tego projektu właśnie od dnia 1 lipca 2007 r.

Natomiast w art. 91 ust. 2 założono czasowe obowiązywanie ustawy – do dnia 31 grudnia 2011 r.

Za przyjęciem ustawy epizodycznej przemawia nie tylko nowatorski charakter projektowanego systemu wykonywania kary pozbawienia wolności, ale też konieczność rozważenia ewentualnej modyfikacji regulacji ustawowej, po zgromadzeniu niezbędnych doświadczeń z funkcjonowaniem jej zapisów w praktyce, która będzie przecież wymuszona czasowym obowiązywaniem.

Modyfikacje tego rodzaju, które mogą się w przyszłości jawić jako niezbędne lub wysoce celowe, to zarówno poszerzenie przedmiotowego zakresu stosowania nowego systemu wykonywania kary, jak i zmiana niektórych z jego założeń, czy też związanych z nim instytucji, niezdających w praktyce egzaminu. Epizodyczność ustawy ułatwi tego rodzaju ewentualne zmiany, co nie będzie stać w sprzeczności z możliwością ostatecznego wprowadzenia zapisów dotyczących nowego systemu wykonania kary do regulacji kodeksowych, dokonanego jednak po „okrzepnięciu” nowej regulacji i ewentualnym dopracowaniu jej rozwiązań, dokonanym przy uwzględnieniu doświadczeń z jej stosowania.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI

1. Podmioty, na które będzie oddziaływała ustawa

Przeprowadzone badania statystyczne pozwoliły na oszacowanie ilości skazanych, którzy mieliby prawo do skorzystania z opisywanego systemu odbywania kary pozbawienia wolności. I tak, jeżeli przyjąć, że na dzień 8 sierpnia 2006 r. w zakładach karnych przebywało 16.251 osób skazanych na zasadniczą karę pozbawienia wolności orzeczoną w wymiarze od jednego miesiąca do 1 roku, w tym – 3.865 skazanych na zasadniczą karę pozbawienia wolności od jednego miesiąca do 6 miesięcy, zaś 32.484 orzeczenia oczekiwały („w kolejce”) na wykonanie kar w takim wymiarze, to – przy przyjęciu górnej granicy potencjalnej liczby skazanych, mogących być objętymi SDE – stwierdzić należy, że w perspektywie kilku lat od wejścia ustawy w życie mógłby on mieć zastosowanie wobec blisko 15.000 skazanych w ciągu roku. Jeżeli z kolei przyjąć dotychczasową dynamikę przyrostu ilości skazanych w tej grupie (analiza struktury skazanych, dokonana między innymi pod względem długości orzeczonej kary), to z dużym prawdopodobieństwem można także oszacować, że ilość wykonywanych dozorów, również w tej perspektywie, mogłaby wynosić nawet do 20.000 rocznie.

Taka ostrożność we wprowadzaniu na grunt polski SDE jest podyktowana ryzykiem związanym z wdrożeniem oraz funkcjonowaniem systemu.

Pomimo bowiem możliwości wzorowania się na SDE wprowadzonych w różnych krajach, ze względu na całkowitą nowość tego systemu w warunkach polskich, SDE należy wdrażać stopniowo, dopracowując pojawiające się problemy organizacyjne i prawne w miarę osiągnięcia efektów wdrożenia. Podstawowym ryzykiem w czasie wdrażania SDE może być popełnienie błędów wynikających z pośpiesznego uruchamiania systemu na dużą skalę.

Do odbywania kary w SDE powinny być kierowane osoby, które rokując pomyślnie odbycie kary w tym systemie, szczególnie w początkowym okresie wdrażania systemu. Problematyka SDE będzie obserwowana uważnie przez media i powinna zyskać akceptację społeczną. Głównym

czynnikiem oceny społecznej będzie liczba uchyleń zezwolenia na odbywanie kary w SDE i kierowanie osób skazanych do zakładów karnych zamkniętych.

Poważnym problemem będzie wybór upoważnionego podmiotu dozoru. W przypadku wyznaczenia podmiotu państwowego, jako upoważnionego podmiotu dozoru w SDE, nie dostrzega się zagrożeń dla powodzenia wdrożenia systemu. Problem może pojawić się w przypadku wyboru jako podmiotu dozoru firmy komercyjnej. Dążenie do zmniejszenia kosztów własnych podmiotu może bowiem wpływać na jakość świadczonych usług.

Wykonanie niezbędnych procedur przetargowych (wybór podmiotu dozoru) i przygotowawczych przewiduje się w ciągu 15 miesięcy. Pozwoli to na wstępne uruchomienie SDE. W tym czasie będzie istniała możliwość dopracowania niezbędnych procedur zarówno po stronie resortu sprawiedliwości, jak i po stronie podmiotu dozoru.

W ciągu następnych dwóch lat liczba skazanych odbywających karę w SDE powinna osiągnąć do 3.000 rocznie, a następnie docelowo do 15.000 rocznie.

Doceniając wagę problematyki związanej z wdrożeniem SDE Minister Sprawiedliwości powołał Zespół do spraw budowy SDE. Zadaniem tego Zespołu jest przygotowanie założeń niezbędnych do wprowadzenia SDE i przekazanie tych danych audytorowi zewnętrznemu, którego zadaniem będzie obliczenie ostatecznych kosztów oraz ocena ryzyka wprowadzenia SDE.

Z tego też powodu, przystępując do realizacji zadań, Zespół przyjął założenia do budowy systemu SDE w dwóch wariantach: dla 3.000 oraz 15.000 skazanych rocznie (docelowo).

Stopniowe wdrażanie SDE pozwoli uniknąć ryzyka błędów możliwych do popełnienia przy pospiesznym wdrażaniu, a także umożliwi etapowe finansowanie inwestycji. Stworzy również podstawy do dalszego rozwoju systemu.

Według rozwiązań proponowanych w ustawie, organami wykonującymi karę pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego byłyby sądy penitencjarne i zawodowi kuratorzy sądowi. Dlatego też wprowadzenie tego systemu wpłynie bezpośrednio na wzrost obciążenia pracą wyżej wskazanych organów i podmiotów.

W konsekwencji konieczne będzie odpowiednie zwiększenie liczby zawodowych kuratorów sądowych oraz sędziów penitencjarnych.

Wprowadzenie możliwości wykonywania krótkoterminowej kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego powinno natomiast odciążyć jednostki penitencjarne, gdyż w ten sposób zmniejszy się populacja osadzonych. Powyższa konstatacja nabiera szczególnego znaczenia w aspekcie występującego przeludnienia jednostek penitencjarnych i – co się z tym wiąże – konieczności pełnienia służby w godzinach nadliczbowych przez funkcjonariuszy więziennictwa.

2. Wyniki przeprowadzonych konsultacji

Projekt ustawy został poddany konsultacjom z Sądem Najwyższym, Krajową Radą Sądownictwa, Naczelną Radą Adwokacką, Krajową Radą Radców Prawnych, Krajową Radą Kuratorów oraz sądami apelacyjnymi i okręgowymi oraz prokuratorami apelacyjnymi i okręgowymi.

W ramach konsultacji uwagi zgłosili: sędziowie, prokuratorzy, a także Sąd Najwyższy i Krajowa Rada Kuratorów.

Proponowane rozwiązanie polegające na odbywaniu krótkotrwałej kary pozbawienia wolności z wyłączeniem izolacji więziennej spotkało się z ogólną aprobatą opiniujących.

Wskazywano, że wprowadzenie modelu wykonywania krótkoterminowych kar pozbawienia wolności w SDE, z jednej strony, zmniejszy populację osadzonych w zakładach karnych, z drugiej strony zaś, przyczyni się do resocjalizacji skazanych i zapobiegnie dodatkowej demoralizacji osób odbywających krótkoterminowe kary. Podkreślano, że jest to szczególnie pożądane wobec sprawców młodocianych, którzy bardziej są podatni na wpływy, zwłaszcza negatywne. Dostrzeżono, że taki system odbywania

kary umożliwi skazanym normalne funkcjonowanie w rodzinie czy dotychczasowej społeczności.

Pozytywnie oceniając samą ideę projektu poszukiwania nieizolacyjnych sposobów wykonywania kar, wskazano na wątpliwości czy zastrzeżenia, dotyczące poszczególnych projektowanych rozwiązań.

Powtarzały się zastrzeżenia do zakresu stosowania projektowanej instytucji. Wskazywano na potrzebę poszerzenia kręgu osób uprawnionych do korzystania z systemu. Proponowano, aby granicę kary pozbawienia wolności określoną w art. 6 ust. 1 (w aktualnej numeracji) podwyższyć do 1 roku, zaś granicę tej kary określoną w art. 6 ust. 2 (w aktualnej numeracji) do 2 lat. Podkreślono, że w praktyce bardzo rzadko wymierzane są kary bezwzględnego pozbawienia wolności w wymiarze nieprzekraczającym 6 miesięcy. Dla skazanych na kary pozbawienia wolności do 1 roku korzystniejsze jest wystąpienie o warunkowe przedterminowe zwolnienie.

Uwag dotyczących podmiotowego i przedmiotowego poszerzenia zakresu stosowania SDE nie można podzielić.

Trzeba bowiem dostrzec, że projektowany SDE został pomyślany jako alternatywa dla odbywania przez skazanych, w warunkach izolacji więziennej, krótkoterminowych kar pozbawienia wolności w ściśle określonym wymiarze, nie zaś jako środek probacyjny, czy też wspomagający probację. Całkowicie eksperymentalny charakter, na gruncie polskiego prawa karnego, dozoru elektronicznego przemawia za jego wprowadzeniem, przynajmniej na etapie wdrożeniowym, w możliwie ograniczonym zakresie, po to aby zminimalizować ewentualne skutki koniecznych korekt legislacyjnych i organizacyjno-technicznych.

Nie wyklucza się jednak poszerzenia zakresu stosowania dozoru elektronicznego na inne instytucje prawa karnego czy też inne grupy skazanych, jednak pod warunkiem, że dozór elektroniczny „okrzepnie” w systemie prawa polskiego. W równym stopniu co sprawdzenia warstwy technicznej, zwłaszcza związanej z funkcjonowaniem upoważnionego podmiotu dozoru, zakładany eksperyment wymaga odpowiedniego

ukształtowania świadomości społecznej. Wydaje się bowiem, że aktualnie w Polsce brak pełnego społecznego przyzwolenia dla nieizolacyjnych sposobów wykonywania kary pozbawienia wolności, orzekanej nawet za drobne przestępstwa czy też przyzwolenia dla, odbiegających od tradycyjnych, metod nadzoru nad skazanymi.

Jak wcześniej już wskazano założono eksperymentalny tryb wprowadzania SDE na grunt polski, w którym grupa skazanych objętych tym systemem będzie powiększana stopniowo, zaś jego funkcjonowanie poddane bieżącemu monitorowaniu tak, aby ewentualne korekty organizacyjno-techniczne SDE następowały bez zwłoki.

Dopiero objęcie systemem docelowo 15-tysięcznej grupy skazanych na karę pozbawienia wolności pozwoli na sformułowanie wniosków w zakresie funkcjonowania oraz przydatności dozoru elektronicznego przy kontrolowaniu zachowania sprawcy przestępstwa na wszystkich pozostałych bądź tylko niektórych etapach szeroko pojętego postępowania karnego, z rozmysłem jeszcze pominiętych w projektowanej nowelizacji.

W trakcie konsultacji społecznych formułowano też zastrzeżenia dotyczące właściwości sądu do wydawania zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności nieprzekraczającej 6 miesięcy poza zakładem karnym. Podkreślono, że sąd penitencjarny podejmowałby decyzję w tym względzie na podstawie okoliczności ocenianych przez sąd orzekający w dacie orzekania. Sędziowie wyrazili pogląd, że zezwolenia na odbycie kary poza zakładem karnym wobec skazanych pozostających na wolności powinien udzielać sąd pierwszej instancji. Natomiast sąd penitencjarny tylko wobec osób przebywających już w zakładzie karnym.

Z tą propozycją też nie można się zgodzić. Powierzenie sądowi penitencjarnemu orzekania w przedmiocie zastosowania SDE jest działaniem przemyślanym. Ma ono swoje uzasadnienie w przyjętej koncepcji dozoru elektronicznego, jako systemu wykonywania orzeczonej już kary pozbawienia wolności nie zaś rodzaju kary. Tylko bowiem w tym drugim przypadku zasadna byłaby uwaga o nieprawidłowym określeniu właściwości sądu.

Poważne wątpliwości budził przepis ograniczający możliwość stosowania ustawy wobec osób skazanych za umyślne przestępstwo lub przestępstwo skarbowe, które były już uprzednio skazane na karę pozbawienia wolności (w aktualnej numeracji – art. 6 ust. 3). Wskazywano, że przepis ten nie rozstrzyga, czy chodzi też o skazanego, który uprzednio został skazany na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania. Jeżeli tak, to wyrażano opinie o bardzo poważnym zawężeniu kręgu osób mogących skorzystać z ustawy.

Podnoszono również, że zrównanie statusu kary pozbawienia wolności oraz zastępczej kary pozbawienia wolności może budzić zastrzeżenia. Zastępczą karę pozbawienia wolności stosuje się bowiem wobec osób, co do których pierwotnie orzeczono inne łagodniejsze kary. Podkreślano, że wpłynie to na mniejszą ściągalność grzywien i spowoduje zwolnienie skazanych od konieczności świadczenia pracy społecznie użytecznej.

Uwagi te nie są trafne. Z treści art. 6 ust. 3 projektu ustawy (w aktualnej numeracji) jasno bowiem wynika, że chodzi o karę pozbawienia wolności także z warunkowym zawieszeniem jej wykonania. Gdyby intencją projektodawcy było ograniczenie stosowania SDE wyłącznie do osób uprzednio skazanych na bezwzględną karę pozbawienia wolności – w komentowanym przepisie użyto by wyrażenia „karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia”. Co do zastępczej kary pozbawienia wolności uzasadnieniem do stosowania SDE również do tej kary jest fakultatywność udzielenia zezwolenia na SDE oraz szereg obowiązków, które, jeżeli zostaną orzeczone, skazany będzie musiał wykonywać w trakcie odbywania kary w tym systemie i to pod wyjątkowo ścisłym, bo elektronicznym nadzorem. Jest pośród nich także obowiązek wykonywania pracy zarobkowej, co może wpłynąć na ściągalność kary grzywny.

Wskazywano, że przepis art. 10 ust. 1 projektu ustawy (w aktualnej numeracji) nie precyzuje, czy określoną w tym przepisie zgodę mają wyrazić osoby rzeczywiście zamieszkałe ze skazanym, czy też

zameldowane bądź będące właścicielem lokalu. W przypadku zmiany miejsca, w którym skazany ma odbywać karę nie przewidziano już zgody osób wspólnie zamieszkujących. Podnoszono również, że nie jest jasne, czego ma dotyczyć zgoda osób zamieszkujących ze skazanym w przypadku „obowiązku powstrzymywania się od przebywania w określonych miejscach lub zakazu zbliżania się do określonych osób”.

W aktualnej wersji projektu przepisy te doprecyzowano.

Zgoda będzie wyrażana przez osoby przebywające lub zamieszkujące ze skazanym i będzie także obejmowała umożliwienie upoważnionemu podmiotowi dozoru przeprowadzenie czynności kontrolnych, a zasada „wyrażania zgody” będzie także obowiązywała przy zmianie miejsca odbywania kary w SDE. W przypadku nałożenia na skazanego obowiązku powstrzymywania się od przebywania w określonych miejscach lub zakazu zbliżania się do określonych osób, zgodę będą wyrażały osoby, których obowiązek ten dotyczy. Rzecz polega na zamontowaniu w miejscu zamieszkania tych osób przenośnych urządzeń monitorujących, których zadaniem będzie odbieranie sygnałów o ewentualnym zbliżaniu się skazanego, wyposażonego na stałe w nadajnik.

Zwracano też uwagę na to, że w art. 8 ust. 2 projektu ustawy (w aktualnej numeracji) powołano cały art. 72 K.k., nie dostrzegając, iż wymienia on różne obowiązki nakładane na skazanego w okresie próby, z których tylko część może być następnie uchylana lub zmieniana.

Ten oczywisty błąd naprawiono w art. 16 projektu ustawy, przejmując do projektu zasadę określoną w art. 74 § 2 K.k.

Sędziowie i prokuratorzy podnosili, że zgodę na oddalenie się skazanego poza miejsce, w którym ma przebywać, odbywając karę pozbawienia wolności w SDE, powinien udzielać wyłącznie sąd penitencjarny bez przewidywania możliwości jej wyrażania przez sądowego kuratora zawodowego.

Nie można się z tym zgodzić zważywszy na przesłanki udzielenia tej zgody oraz wyjątkowość zezwolenia udzielanego przez sądowego

kuratora zawodowego, które niezwłocznie zresztą wymaga zatwierdzenia przez sędziego penitencjarnego (art. 18 ust. 2 projektu ustawy).

Kuratorzy podkreślali, że stosowanie przepisów o dozorcze kuratora nie jest właściwe. Przepisy o dozorcze dotyczą bowiem najczęściej okresu od 2 do 5 lat. Wyjątkowo roku przy warunkowym umorzeniu i niekiedy krócej w wypadku kary ograniczenia wolności. Podnosili również, że przepisy o wykonywaniu dozoru zobowiązują kuratora do szeregu czynności i sprawozdań, które w wypadku maksymalnie 6-miesięcznego okresu okażą się wątpliwej przydatności. Może dojść do sytuacji, że kurator zamiast sprawować założone w projekcie zadanie w wykonywaniu dozoru elektronicznego skupi się na sporządzaniu dokumentacji. Zdaniem tej grupy opiniujących, do dozoru elektronicznego należałoby zastosować jedynie konieczne, ograniczone do minimum, wymogi odnoszące się do dozoru, którego zasady i tryb określa rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 7 czerwca 2002 r. w sprawie zakresu praw i obowiązków podmiotów sprawujących dozór. Kuratorzy podnosili również, że należy sprecyzować okresy, za które upoważniony podmiot dozoru składają sprawozdania z przebiegu dozoru, lub upoważnić kuratora do żądania takich sprawozdań w każdym czasie.

Nie można zgodzić się z uwagą dotyczącą stosowania przepisów o sądowym kuratorze zawodowym. Przepisy te będą bowiem stosowane nie wprost, lecz odpowiednio, co oznacza – przy uwzględnieniu specyfiki kary pozbawienia wolności wykonywanej w SDE.

Natomiast okresy sprawozdawcze będzie ustalał sam kurator.

Znaczne wątpliwości budził także przepis zobowiązujący do, minimum comiesięcznego, informowania sądu penitencjarnego przez kuratora o zachowaniu skazanego. Podnoszono, że jest to zadanie nakładane zbyt często i jest to mnożenie zbędnej dokumentacji.

Nie można podzielić tej uwagi zważywszy na krótkoterminowość kary objętej SDE.

Podkreślano, że nie powinno się traktować jako przerwy w dozorcze okresu, w którym usunięcie urządzenia nastąpiło niezależnie od skazanego.

Przyjęta w projekcie ustawy konstrukcja przerwy jest jednak przemyślana. Nakazanie w takiej sytuacji skazanemu powrotu do zakładu karnego na czas usunięcia nadajnika oraz elektronicznych urządzeń rejestrujących byłoby rozwiązaniem z pewnością gorszym.

Podnoszono ponadto, że projektodawca, wprowadzając możliwość zawieszenia przez Ministra Sprawiedliwości działalności podmiotu dozoru, w wypadku gdy uchybienia w jego działalności powodują niewłaściwe wykonywanie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego, nie wprowadził jednocześnie zapisów normujących możliwość odwołania się od tego zarządzenia lub ponownego rozpoznania sprawy. Nie wprowadził także zapisu nakazującego odpowiednie stosowanie w tej mierze przepisów postępowania administracyjnego.

W aktualnym brzmieniu projektu Minister Sprawiedliwości będzie mógł zawiesić wykonywanie dozorów przez upoważniony podmiot dozoru w całości lub w części. W tym zakresie Minister Sprawiedliwości będzie podejmował decyzje administracyjne. Rozstrzygnięcia procesowe w takim przypadku będą podejmowały już właściwe sądy.

Do projektowanej ustawy, na etapie prac Komitetu Rady Ministrów, uwagi zgłosiło Rządowe Centrum Legislacji. Większość uwag została rozpatrzona i uwzględniona przez Komisję Prawniczą. Dopracowano też projektowaną ustawę pod względem legislacyjnym i redakcyjnym.

W zakresie uwagi dotyczącej braku precyzji w określeniu osób uprawnionych do korzystania z dobrodziejstwa wykonywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego, przez użyte wyrażenie „a także inne szczególne okoliczności nie przemawiają za potrzebą jego osadzenia w zakładzie karnym” oraz wyrazy „może udzielić”, należy zważyć, co następuje:

- określone w art. 6 ust. 1 i 2 przesłanki udzielenia zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w SDE zostały przemyślane,
- użyte wyrażenie „może udzielić” zamiast proponowanego „udziela” nie przesądza o udzieleniu takiego zezwolenia. Rozstrzygnięcie w tym względzie zawsze bowiem będzie podejmował niezawisły sąd penitencjarny, któremu nie można narzucać pozytywnego rozstrzygnięcia,
- odnośnie zaś do wyrażenia „inne szczególne okoliczności nie przemawiają za potrzebą jego osadzenia w zakładzie karnym” należy podnieść, że wprost nawiązuje ono do brzmienia przesłanki osadzenia skazanego w zakładzie karnym typu zamkniętego, ze względu na zagrożenie społeczne albo zagrożenie dla bezpieczeństwa zakładu, określonej w art. 88 § 1 pkt 1 Kodeksu karnego wykonawczego, o treści „inne szczególne okoliczności wskazują, że należy wobec nich wykonywać karę w warunkach zwiększonej izolacji i zabezpieczenia”.

W zakresie uwagi dotyczącej możliwości niezaliczania kary wykonywanej w SDE na poczet kary pozbawienia wolności, należy podkreślić, że pomimo nazwania systemu wykonywania kary pozbawienia wolności w SDE systemem wykonywania tej kary, kara pozbawienia wolności, jako zapewniająca pełną izolację sprawcy przestępstwa, w takim przypadku, w istocie nie jest wykonywana. Stąd też uzasadnione jest zachowanie komentowanego uregulowania.

Z tych też powodów nie mogła zostać zaakceptowana propozycja stosowania w przypadku zawinionego naruszenia przez skazanego nakazów lub zakazów SDE przepisów o postępowaniu dyscyplinarnym odnoszących się do skazanego odbywającego karę w zakładzie karnym. Warto dodać, że stosowanie wspomnianych przepisów Kodeksu karnego wykonawczego, właśnie z powodu wykonywania kary pozbawienia wolności w SDE na wolności, nie zaś w zakładzie karnym, w projektowanej ustawie wyłączono z odpowiedniego stosowania (art. 5 ust. 1).

Natomiast w zakresie uwagi dotyczącej zatarcia skazania warto zauważyć, o czym była już mowa w części szczególnej uzasadnienia, że instytucja zatarcia skazania w projektowanej ustawie została ukształtowana nieco odmiennie niż w Kodeksie karnym. Przyjęto bowiem, że zatarcie skazania na karę pozbawienia wolności w SDE nastąpi z mocy prawa z upływem 10 lat od zakończenia okresu dozoru elektronicznego, przy czym na wniosek skazanego przewidziano możliwość skrócenia tego okresu przez sąd – do roku, jeżeli skazany w tym okresie przestrzegał porządku prawnego. Zakłada się, że możliwość wcześniejszego zatarcia skazania zachęci skazanych na krótkoterminowe kary pozbawienia wolności do wnioskowania o zgodę na odbycie tej kary w systemie dozoru elektronicznego.

Przyjęta koncepcja zatarcia skazania oraz istota wykonywania kary pozbawienia wolności w SDE spowodowała więc konieczność uregulowania tej instytucji odrębnie w niniejszej ustawie.

3. Wpływ ustawy na sektor finansów publicznych, rynek pracy, konkurencyjność gospodarki i rozwój regionalny

Wejście w życie projektowanej ustawy z dniem 1 lipca 2007 r. spowoduje skutki finansowe dla budżetu państwa na 2007 r., przy czym, jak już wcześniej wskazano, w projekcie budżetu państwa w części 37 „Sprawiedliwość” na 2007 r. zostały zaplanowane wydatki na realizację zadań wynikających z projektu niniejszej ustawy w wysokości 40 000 tys. zł, które umożliwią wejście w życie tego projektu właśnie od dnia 1 lipca 2007 r.

Na rzeczywiste koszty odbywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego składać się bowiem będą wydatki związane z techniczną stroną przedsięwzięcia, to jest instalacją odpowiednich urządzeń i utrzymaniem infrastruktury niezbędnej do recepcji sygnałów wskazujących na złamanie przez skazanego nałożonych na niego ograniczeń co do przemieszczania się oraz wydatki związane z dalej idącym oddziaływaniem resocjalizacyjnym, to jest przede wszystkim

z wynagrodzeniem sędziów penitencjarnych i sądowych kuratorów zawodowych.

Skutki te będą jednak zależały od wielu czynników, w tym od wyboru upoważnionego podmiotu dozoru – państwowego, czy też komercyjnego, a także od liczby skazanych objętych tym systemem.

Precyzyjne określenie kosztów wprowadzenia SDE będzie miało decydujące znaczenie dla powodzenia projektowanego eksperymentu. Dlatego też zdecydowano, że koszty te zostaną oszacowane przez audytora zewnętrznego, w oparciu o założenia działania systemu, przygotowane odpowiednio do wymogów projektowanej ustawy, przez powołany w tym celu w resorcie sprawiedliwości Zespół do spraw budowy SDE. Szacunki audytora zewnętrznego będą miały walor całkowitego obiektywizmu, niezakłóconego „przywiązaniem” do rozwiązań wypracowanych przez autorów ustawy.

Ponieważ jednak audytor zewnętrzny zostanie wyłoniony w trybie długotrwałej procedury przetargowej, przedstawienie wyliczonych przez niego kosztów wprowadzenia SDE nie mogło zatem być wprowadzone do projektowanej ustawy i zostanie przesłane w ślad za nią, niezwłocznie po opracowaniu przez audytora zewnętrznego.

Zadaniem Zespołu do spraw budowy SDE było opracowanie założeń systemu SDE, w tym określenie funkcji i zadań tego systemu, elementów wchodzących w jego skład oraz ich zadań, infrastruktury technicznej niezbędnej do funkcjonowania SDE, jak również zakresu dostosowania struktur organizacyjnych i zadań jednostek resortu sprawiedliwości do wdrożenia SDE w dwóch porównywalnych wariantach: z operatorem komercyjnym oraz z operatorem państwowym.

Zadaniem tego Zespołu było też wskazanie, na bazie wypracowanych założeń, prawdopodobnych kosztów wprowadzenia SDE, co czyni zadość wymogom przedstawienia wyników analizy wpływu projektowanej regulacji na sektor finansów publicznych, w tym budżet państwa, określonym w § 10 ust. 6 pkt 3a uchwały nr 49 Rady Ministrów z dnia 19 marca

2002 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. Nr 13, poz. 221 i Nr 30, poz. 482, z 2004 r. Nr 42, poz. 734 oraz z 2005 r. Nr 55, poz. 757).

Wykonanie niezbędnych procedur przetargowych (wybór podmiotu dozorującego) i przygotowawczych przewiduje się w ciągu 15 miesięcy. Pozwoli to na wstępne uruchomienie SDE. W tym czasie będzie istniała możliwość dopracowania niezbędnych procedur zarówno po stronie resortu sprawiedliwości, jak i po stronie podmiotu dozorującego.

W ciągu pierwszych dwóch lat liczba skazanych odbywających karę w SDE powinna osiągnąć do 3.000 rocznie, a następnie docelowo do 15.000 rocznie.

Z tego też powodu, przystępując do realizacji zadań, Zespół przyjął założenia do budowy systemu SDE w dwóch wariantach dla: 3.000 oraz 15.000 skazanych rocznie (docelowo).

Przy maksymalnym 6-miesięcznym wymiarze kary pozbawienia wolności w obu wariantach liczba skazanych odbywających jednocześnie karę pozbawienia wolności w SDE będzie więc równa połowie liczby skazanych określonych dla każdego wariantu i wyniesie nie więcej niż:

- 1.500 osób (dla wariantu 3.000 skazanych odbywających karę w SDE w ciągu roku),
- 7.500 osób (dla wariantu 15.000 skazanych odbywających karę w SDE w ciągu roku).

Do określenia liczby potrzebnych nowych etatów sędziów penitencjarnych i sądowych kuratorów zawodowych przyjęto, że obciążenie jednego sędziego penitencjarnego wynosi 1.000 spraw rocznie, a jeden kurator zawodowy jednocześnie może dozorować 30 skazanych w SDE.

Biorąc pod uwagę te założenia, można zauważyć, że:

- a) dla wariantu 3.000 skazanych w SDE w ciągu roku potrzebne jest zwiększenie liczby etatów:
 - sędziów penitencjarnych o 3 ($3.000/1.000=3$),
 - zawodowych kuratorów sądowych o 50 ($1.500/30=50$),

b) dla wariantu 15.000 skazanych w SDE w ciągu roku jest potrzebne zwiększenie liczby etatów:

- sędziów penitencjarnych o 15 ($15.000/1.000=15$),
- zawodowych kuratorów sądowych o 250 ($7.500/30=250$).

Z kolei w skład infrastruktury technicznej SDE będą wchodziły wymienione już wcześniej:

- zestawy indywidualne osób skazanych odbywających karę pozbawienia wolności w SDE (nadajnik oraz stacjonarne urządzenie monitorujące),
- terminale stacjonarne sędziów penitencjarnych,
- terminale sądowych kuratorów zawodowych,
- centrala monitorowania i lokalne centrale monitorowania,
- linie telefonii stacjonarnej i ruchomej przeznaczone do łączności lokalnych urzędów monitorujących skazanych z centralą monitorowania,
- komputerowa sieć rozległa do połączenia centrali monitorowania z terminalami sędziów i kuratorów oraz z lokalnymi centralami monitorowania lub Internet.

Zestawy indywidualne osób skazanych odbywających karę pozbawienia wolności w SDE

Należy zakupić liczbę zestawów przekraczającą liczbę skazanych przewidzianych do odbywania kary w systemie SDE w jednym czasie. Nadmiar zestawów ułatwi rozwiązanie problemów logistycznych związanych z terminowym dostarczeniem zestawów do wskazanych miejsc przebywania osób skazanych, a także ewentualnych problemów technicznych. Pozwoli to również reagować na nieprzewidziane zwiększenie się liczby skazanych kierowanych do SDE na określonym terenie.

Zasadne wydaje się utrzymywanie rezerwy 10% zestawów ponad zadaną liczbę osób odbywających karę w SDE.

Wariant 3.000 skazanych odbywających karę w SDE w ciągu roku, w którym jednocześnie w tym systemie będzie odbywać karę nie więcej niż 1.500 osób, wymaga dokonania zakupu 1.650 zestawów.

Wariant 15.000 skazanych odbywających karę w SDE w ciągu roku, w którym jednocześnie w tym systemie będzie odbywać karę nie więcej niż 7.500 skazanych, wymaga dokonania zakupu 8.250 zestawów.

Stacjonarne urządzenie monitorujące jest podłączane do stacjonarnej sieci telefonicznej, jeżeli skazany posiada już podłączenie do tej sieci i jest to łącze cyfrowe. Jeżeli skazany nie ma podłączenia do stacjonarnej sieci telefonicznej, podmiot dozorujący przełącza stacjonarne urządzenie monitorujące w ruchomej publicznej sieci telefonicznej.

Terminale stacjonarne sędziów penitencjarnych

W wydziale penitencjarnym każdego sądu okręgowego powinien zostać zainstalowany jeden terminal SDE (stacji roboczej). Terminal ten byłby przeznaczony do wykonywania zadań na potrzeby SDE na rzecz wszystkich sędziów penitencjarnych wydziału w początkowym etapie wdrażania systemu. W przypadku wzrostu obciążenia terminala w wydziale, w miarę wdrażania SDE, liczba terminali w wydziale penitencjarnym byłaby zwiększana. W celu uruchomienia systemu potrzeba jest 45 terminali dla wydziałów penitencjarnych sądów okręgowych.

Terminal sędziego penitencjarnego wyposażony byłby w aplikację SDE oraz podstawowe oprogramowanie Microsoft Office wspomagające pracę biurową wydziału. Wspomaganie informatyczne pracy sędziego penitencjarnego jest przewidziane w ramach rozwoju informatyzacji resortu, niezależnie od SDE.

Terminale sądowych kuratorów zawodowych

W celu wdrażania SDE w początkowym okresie wdrażania niezbędnym minimum jest zainstalowanie co najmniej po jednym terminalu na potrzeby kuratorskiej służby sądowej w każdym sądzie rejonowym. Potrzeby

terminali stacjonarnych dla kuratorów szacuje się na około 350 sztuk. W miarę rozwoju systemu liczba tych terminali może się zwiększać.

Terminal sądowego kuratora zawodowego na potrzeby SDE wyposażony byłby w aplikację SDE oraz w podstawowe oprogramowanie Microsoft Office do wspomagania pracy biurowej. Projektowanie wspomagania informatycznego pracy kuratora w SDE odbywałoby się zgodnie z planami informatyzacji resortu, niezależnie od wdrażania SDE.

Centrala monitorowania (centrale monitorowania)

Potrzeby osobowe

Podmiot dozorujący wydziela obsadę jednej centrali monitorowania dozorującej funkcjonowanie SDE na terenie całego kraju oraz 45 lokalnych central monitorowania pełniących zadania podmiotu dozorującego na obszarach odpowiadających właściwościom sądów okręgowych.

Obszar właściwości jednego sądu okręgowego pozwala patrolom interwencyjnym podmiotu dozorującego dotrzeć do miejsca przebywania każdego dozorowanego, wykonać określone czynności, a także powrócić do lokalnej centrali monitorowania w ciągu jednej zmiany (8 godzin). Przyjmuje się, że patrole działają w składzie dwuosobowym.

Pracownicy podmiotu dozorującego składają wizytę osobie skazanej co najmniej dwukrotnie: w celu instalacji i demontażu zestawu indywidualnego oraz ponadto w przypadkach naruszenia harmonogramu odbywania kary z winy skazanego lub z przyczyn technicznych.

Wariant: 3.000 skazanych odbywających karę w SDE w ciągu roku

Dla tego wariantu, przyjmując jednolite rozproszenie osób skazanych na terenie kraju, w gestii jednej lokalnej centrali monitorowania może być około 35 osób ($1.500/45 \approx 33$). Oznacza to, że w ciągu 6 miesięcy pracownicy podmiotu będą musieli zrealizować 70 wyjazdów do skazanych. Przyjęto do celów obliczeniowych, że jeden wyjazd będzie wykonywany na odległość średnią 70 km. Biorąc pod uwagę to, że w SDE będą odbywać karę osoby skazane na krótkoterminowe kary pozbawienia wolności oraz będą

konieczne wyjazdy w celu określenia przyczyn naruszenia harmonogramu odbywania kary, założono zwiększenie liczby tych wyjazdów o 50%, co oznacza, że pracownicy podmiotu będą musieli zrealizować około 105 wyjazdów. Wynika z tego, że w ciągu 6 miesięcy podmiot dozorujący z lokalnej centrali monitorowania będzie wykonywał nie więcej niż jeden wyjazd dziennie.

W związku z powyższym, podmiot dozorujący w lokalnej centrali monitorowania powinien utrzymać na jednej 8-godzinnej zmianie: 1 patrol interwencyjny dwuosobowy, 2 osoby dyżurne przy terminalach systemu do kontroli dozoru i podejmowania decyzji. Dla 4 zmian dyżurnych konieczne będzie zatrudnienie w jednej lokalnej centrali monitorowania 16 osób, a w 45 lokalnych centralach monitorowania – 720 osób.

Wariant: 15.000 skazanych w SDE w ciągu roku

W SDE jednocześnie będzie odbywać karę 7.500 osób, czyli w gestii jednej centrali monitorowania będzie około 170 osób ($7.500/45 \approx 167$). Pracownicy podmiotu dozorującego będą musieli w ciągu 6 miesięcy dokonać około 500 wyjazdów ($170 \times 2 \times 1,5 \approx 510$), czyli około 3 wyjazdów dziennie. Można przypuszczać, że wyjazdy te będą mogły zrealizować dwa patrole interwencyjne na jednej zmianie. Szacuje się, że na jednej zmianie podmiot dozorujący w tym wariantcie powinien utrzymywać: 2 patrole po 2 osoby, 2 osoby dyżurne przy terminalach, co daje 6 osób na jednej zmianie, a dla 4 zmian – 24 osoby zatrudnione w jednej lokalnej centrali monitorowania. W 45 lokalnych centralach monitorowania powinno być zatrudnionych około 1.080 osób.

Zakładając, że główna centrala monitorowania będzie miała następującą obsadę na jednej zmianie: 2 administratorów systemu, 9 osób kontrolujących działanie SDE przy terminalach systemu i podejmujących decyzje w razie potrzeby w stosunku do 5 lokalnych central monitorowania, a także 2 osoby podejmujące decyzje menedżerskie. Wynika z tego, że na jednej zmianie w centrali monitorowania będzie pracować 13 osób, czyli obsada całej centrali będzie wynosić ponad 50 osób.

Z powyższego wynika, że upoważniony podmiot dozoru będzie musiał zatrudnić orientacyjnie dla wariantu 3.000 skazanych – blisko 800 osób, a dla wariantu 15.000 skazanych w SDE – prawie 1.200 osób. Personel lokalnych central monitorowania może być przemieszczany między lokalnymi centralami w razie potrzeby.

Zwiększenie liczby patroli w lokalnych centralach monitorowania o jeden patrol wymaga dodatkowego zatrudnienia 360 osób (45x2x4).

Potrzeby sprzętu komputerowego:

- 2-4 serwery centrali monitorowania (2 zasadnicze, jeden zapasowy, jeden do zarządzania użytkownikami) oraz inne urządzenia sieciowe,
- 9 stacji roboczych pełniących funkcje terminali,
- 45x2=90 stacji roboczych pełniących funkcje terminali w lokalnych centralach monitorowania.

Potrzeby logistyczne:

- budynek centrali monitorowania z serwerownią i magazynem centralnym zestawów indywidualnych skazanego; przyjęto, że dla centrali monitorowania będzie wystarczający budynek o powierzchni 400 m²,
- 45 lokalnych central monitorowania z pomieszczeniami dla osób dyżurnych oraz magazynem zestawów indywidualnych osób skazanych na około 200 zestawów; przyjęto, że dla lokalnej centrali monitorowania będzie wystarczający budynek o powierzchni 150 m²,
- 45-90 samochodów dla patroli interwencyjnych (w zależności od wariantu 3.000 skazanych w SDE lub 15.000 skazanych w SDE rocznie) z kompletem przyrządów niezbędnych do montażu i testowania zestawów skazanego (trudnych do określenia na obecnym etapie).

Sieć telefonii stacjonarnej i komórkowej przeznaczona do łączności lokalnych urządzeń monitorujących skazanych z centralą monitorowania

Na terenie kraju tylko 30% mieszkańców posiada telefon stacjonarny. Abonenci TP S.A. (90% telefonii stacjonarnej) coraz częściej rozwiązują

umowy o świadczenie usług i stają się abonentami przedsiębiorców świadczących usługi w ruchomej publicznej sieci telefonicznej lub użytkownikami końcowymi usługi przedpłaconej świadczonej w ruchomej publicznej sieci telefonicznej. Sieć GSM zapewnia 99% dostępności do terenów zamieszkałych na terenie Polski.

Uważa się, że pozostawiając opcję wykorzystania telefonii stacjonarnej w SDE w lokalnych urządzeniach monitorujących, należy oprzeć się głównie na telefonii GSM, w której zastosowana będzie technologia GPRS do pakietowego przesyłania danych. W tej technologii płaci się za ilość przesłanych danych, a nie za ilość połączeń, co zmniejsza znacznie koszty (w telefonii stacjonarnej płaci się za każdy impuls). Dostawca sprzętu do SDE powinien zapewnić kodowanie przesyłanej informacji.

Liczba przyłączanych stacjonarnych urządzeń monitorujących wynosi odpowiednio 1.650 lub 8.250 urządzeń w zależności od wariantu 3.000 skazanych lub 15.000 skazanych rocznie w SDE.

Komputerowa sieć rozległa do połączenia centrali monitorowania z terminalami sędziów i kuratorów oraz z lokalnymi centralami monitorowania lub Internet

Wejście sygnału z lokalnego urządzenia monitorującego do centrali monitorowania będzie się odbywać z sieci GSM przez protokół GPRS. Wyjście do stacji roboczych pełniących funkcje terminali SDE – sędziów penitencjarnych, kuratorów, lokalnych central monitorowania – powinno być realizowane przez bezpieczną sieć komputerową. Możliwe jest użycie sieci PESEL-NET, bezpiecznego Internetu albo sieci GSM.

W najprostszym wariantcie rozbudowy sieci PESEL-NET należałoby w uzgodnieniu z MSWiA ucyfrowić istniejące relacje do:

- 350 zespołów kuratorskich w sądach rejonowych,
- 45 wydziałów penitencjarnych w sądach okręgowych,
- 45x2 stacji roboczych w lokalnych centralach monitorowania.

Z powyższego wynika, że konieczne jest dokonanie zabudowy około 500 łącz. Wymaganie to jest wyższe niż możliwości sieci PESEL-NET, w której aktualnie istnieje możliwość wykorzystania 300 łącz. W związku z tym należy wykupić łącza dodatkowe (200) od operatora komercyjnego.

W skład kosztów SDE będą wchodziły:

- 1) nakłady inwestycyjne na budowę i wdrożenie SDE,
- 2) roczne koszty eksploatacji SDE.

1. Obliczenie nakładów inwestycyjnych na budowę i wdrożenie SDE

Do nakładów inwestycyjnych na budowę i wdrożenie SDE należy zaliczyć:

- zakup SDE od dostawcy,
- wyposażenie centrali monitorowania,
- wyposażenie lokalnych central monitorowania,
- terminale stacjonarne sędziów penitencjarnych i sądowych kuratorów zawodowych,
- szkolenie początkowe i wsparcie przystanowiskowe użytkowników.

Zakup SDE od dostawcy

Przyjęto, że cena zestawu indywidualnego będzie wynosić 2 000 USD za komplet (maksymalna znana cena z materiałów źródłowych). Oprócz zestawów indywidualnych konieczny będzie zakup aplikacji systemu, a także serwisu dostawcy. Założono, że te inne koszty zwiększą koszt zakupu SDE o 50%.

	Rocznie	
	3 tys. skazanych	15 tys. skazanych
Zestawy indywidualne	1.650x2 000 USDx3,2 zł/USD= 10 560 000 zł	8.250x2 000 USDx3,2 zł/USD= 52 800 000 zł
Inne koszty SDE	5 280 000 zł	26 400 000 zł
RAZEM zakup SDE	15 840 000 zł	79 200 000 zł

Zastrzec trzeba, że wydatki związane ze stroną techniczną ostatecznie ustalone zostaną przez reguły wolnego rynku, w drodze procedury przetargowej. Dlatego też dokładne wskazanie kosztu detalicznego urządzenia do nadzoru elektronicznego jest niemożliwe, gdyż sprzęt ten nie występuje w swobodnym obrocie i produkowany jest wyłącznie na potrzeby związane z konkretnym kontraktem, zawartym przez producenta z agendą rządową lub (jak w przypadku omawianej ustawy) z upoważnionym podmiotem dozoru. Niemniej dokonując powyżej zaprezentowanych obliczeń przyjęto, że koszt jednego zestawu do monitorowania nie powinien przekroczyć 2 000 USD. Dodać można, że analiza pracy systemów dozoru elektronicznego w innych państwach europejskich pozwala przyjąć, że koszt jednostkowego zestawu do monitorowania kształtuje się w granicach od 1 000 USD do 2 000 USD.

Wyposażenie centrali monitorowania

Serwery (4 szt.) oraz oprogramowanie systemowe	2 000 000 zł
9 stacji roboczych	9x5 000 zł=45 000 zł
RAZEM wyposażenie centrali monitorowania w sprzęt komputerowy	2 045 000 zł
Ucyfrowienie 500 łącz	1 600 000 zł
Wdrożenie SDE (transport, montaż, zestawienie łącz itp.)	2 000 000 zł
RAZEM wyposażenie centrali monitorowania	5 645 000 zł

Wyposażenie lokalnych central monitorowania

Cenę zakupu jednego samochodu klasy średniej – niższej ustalono na 45 tys. zł.

	Rocznie	
	3 tys. skazanych	15 tys. skazanych
Stacje robocze	45x2x5 000 zł= 450 000 zł	45x2x5 000 zł= 450 000 zł
Zakup samochodów	45x45 000 zł= 2 025 000 zł	90x45 000 zł= 4 050 000 zł
RAZEM wyposażenie lokalnych central monitorowania	2 475 000 zł	4 500 000 zł

Terminale stacjonarne sędziów penitencjarnych i sądowych kuratorów zawodowych

Terminale sędziów penitencjarnych i kuratorów zawodowych	395x5 000 zł=1 975 000 zł
--	---------------------------

Szkolenie początkowe i wsparcie przystanowiskowe użytkowników

Przyjęto, że szkolenie początkowe (startowe systemu) każdego użytkownika systemu będzie trwało przez 3 dni; koszt szkolenia – 500 zł za 1 osobodzień; razem 1 500 zł na 1 osobę.

	Rocznie	
	3 tys. skazanych	15 tys. skazanych
Sędziowie penitencjarni	3x1 500 zł=4 500 zł	15x1 500 zł=22 500 zł
Kuratorzy zawodowi	50x1 500 zł=75 000 zł	250x1 500 zł=375 000 zł
Podmiot dozorujący	800x1 500 zł= 1 200 000 zł	1.200x1 500 zł= 1 800 000 zł
RAZEM koszt szkolenia	1 279 500 zł	2 197 500 zł

Reasumując, nakłady inwestycyjne na budowę i wdrożenie systemu (ogólny koszt inwestycji) przedstawiają się następująco:

	Rocznie	
	3 tys. skazanych	15 tys. skazanych
Zakup SDE	15 840 000 zł	79 200 000 zł
Wyposażenie centrali monitorowania	5 645 000 zł	5 645 000 zł
Wyposażenie lokalnych central monitorowania	2 475 000 zł	4 500 000 zł
Terminale sędziów penitencjarnych i kuratorów zawodowych	1 975 000 zł	1 975 000 zł
Koszt szkolenia	1 279 500 zł	2 197 500 zł
RAZEM koszt inwestycji	27 214 500 zł ≈ 28 000 000 zł	93 517 500 zł ≈ 94 000 000 zł

Przyjęto, że koszty inwestycyjne utworzenia systemu są jednakowe dla operatora prywatnego i państwowego (jednostki budżetowej).

2. Obliczenie rocznych kosztów eksploatacji systemu

W skład rocznych kosztów eksploatacji SDE będą wchodziły następujące składniki:

- opłata za użytkowanie budynków,
- koszt transportu samochodowego,
- koszt utrzymania sieci,
- koszty osobowe.

Opłata za użytkowanie budynków

Przyjęto założenie, że centrala monitorowania i lokalne centrale monitorowania będą instalowane w pomieszczeniach wynajętych.

Przyjęto, że wynajęcie 1m² miesięcznie w Warszawie kosztuje 80 zł, w innych miastach – 40 zł. Założono, że centrala monitorowania oraz 2 lokalne centrale monitorowania będą rozlokowane w Warszawie.

Centrala monitorowania	1x400 m ² x80 zł/m ² x12=384 000 zł
Lokalne centrale monitorowania w Warszawie	2x150 m ² x80 zł/m ² x12=288 000 zł
Lokalne centrale monitorowania w innych miastach	43x150 m ² x40 zł/m ² x12=3 096 000 zł
RAZEM opłata za użytkowanie budynków	3 768 000 zł

Koszty transportu samochodowego

Przyjęto koszt eksploatacji 1 samochodu ok. 0,67 zł/km. W wariantcie 3.000 skazanych rocznie patrole interwencyjne będą realizować w każdej lokalnej centrali monitorowania 1 wyjazd dziennie, co daje 30 wyjazdów miesięcznie. Dla wariantu 15.000 skazanych rocznie patrole będą dokonywać 3 wyjazdów dziennie, czyli 90 wyjazdów miesięcznie. Jeden wyjazd będzie realizowany na odległość 70 km. Wartość odnowieniową sprzętu samochodowego obliczono dla 36 miesięcy eksploatacji.

	Rocznie	
	3 tys. skazanych	15 tys. skazanych
Koszty przejazdów patroli interwencyjnych	45x30x12x70 kmx0,67 zł/km= 759 780 zł	45x90x12x70 kmx0,67 zł/km= 2 279 340 zł
Wartość odnowieniowa transportu samochodowego (2 025 000 zł/36≈ 56 250 zł, 4 050 000 zł/36≈ 112 500 zł)	56 250 złx12=675 000 zł	112 500 złx12=1 350 000 zł
RAZEM koszty transportu samochodowego	1 434 780 zł	3 629 340 zł

Koszt utrzymania sieci

Przyjęto dla jednego zestawu indywidualnego skazanego: koszt zestawu 2 000 USDx3,2 zł/USD=6 400 zł; stąd wartość odnowienia po 3 latach – koszt miesięczny 180 zł; szacunkowy koszt łącza GPRS wraz z abonamentem – 50 zł; razem koszt miesięczny eksploatacji zestawu 230 zł.

Wartość odnowieniową sprzętu komputerowego w centrali monitorowania i lokalnych centralach monitorowania obliczono dla 36 miesięcy eksploatacji. Opłatę za łącza do lokalnych central monitorowania założono w wysokości 1 500 zł miesięcznie (operator komercyjny), a dla terminali w sądach na 1 000 zł miesięcznie (wartość średnia jednej opłaty miesięcznej za łącze operatora komercyjnego albo łącze PESEL-NET).

	Rocznie	
	3 tys. skazanych	15 tys. skazanych
Koszt eksploatacji zestawów	1.650x230 złx12= 4 554 000 zł	8.250x230 złx12= 22 770 000 zł
Koszt eksploatacji sprzętu komputerowego centrali monitorowania (wartość odnowieniowa sprzętu komputerowego 2 045 000 zł/36≈ 56 800 zł)	56 800 złx12=681 600 zł	56 800 złx12=681 600 zł
Koszt eksploatacji sprzętu komputerowego lokalnych central monitorowania (miesięcznie łącznie 1 500 zł, wartość odnowienia jednego terminala 5 000 zł/36≈ 140 zł; razem miesięcznie 1 640 zł)	45x2x1 640 złx12= 1 771 200 zł	45x2x1 640 złx12= 1 771 200 zł
Koszt eksploatacji terminali sędziów penitencjarnych i kuratorów zawodowych (łącznie 1 000 zł miesięcznie, bez wartości odnowieniowej)	395x1 000 złx12= 4 740 000 zł	395x1 000 złx12= 4 740 000 zł
RAZEM koszt utrzymania sieci	11 746 800 zł	29 962 800 zł

Koszty osobowe

Przyjęto średnie uposażenie miesięczne sędziego penitencjarnego w wysokości 7 860 zł, sądowego kuratora zawodowego 4 970 zł, pracownika podmiotu dozoru 3 000 zł.

	Rocznie	
	3 tys. skazanych	15 tys. skazanych
Sędziowie penitencjarni	3x7 860 złx12= 282 960 zł	15x7 860 złx12= 1 414 800 zł
Zawodowi kuratorzy sądowi	50x4 970 złx12= 2 982 000 zł	250x4 970 złx12= 14 910 000 zł
RAZEM płace sędziów penitencjarnych i kuratorów zawodowych	3 264 960 zł	16 324 800 zł
Płace podmiotu dozoru (średnia płaca 3 000 zł)	800x3 000 złx12= 28 800 000 zł	1 200x3 000 złx12= 43 200 000 zł
RAZEM koszty osobowe	32 064 960 zł	59 524 800 zł

Na podstawie powyższych danych można oszacować roczne koszty eksploatacji SDE.

Jak wskazuje dotychczasowa praktyka państw, w których już funkcjonuje SDE zadania podmiotu dozoru z powodzeniem są wykonywane zarówno przez podmioty prywatne jak i państwowe.

W powyższych założeniach przyjęto, że organizacja tych obu podmiotów jest identyczna.

W przypadku podmiotu dozoru prywatnego uwzględnia się koszty eksploatacji oraz amortyzacji sprzętu. W przypadku tego podmiotu należy dodatkowo uwzględnić 10% zysku.

Roczne koszty eksploatacji SDE z udziałem podmiotu dozoru prywatnego

Przyjęto, że podmiot dozoru prywatny jest właścicielem SDE.

	Rocznie	
	3 tys. skazanych	15 tys. skazanych
Oплата za użytkowanie budynków	3 768 000 zł	3 768 000 zł
Koszty transportu samochodowego	1 434 780 zł	3 629 340 zł
Koszt utrzymania sieci (bez kosztów eksploatacji terminali w sądach)	7 006 800 zł	25 222 800 zł
Płace podmiotu dozoru	28 800 000 zł	43 200 000 zł
RAZEM koszty podmiotu dozoru	41 009 580 zł	75 820 140 zł
Zysk podmiotu dozoru 10%	4 100 958 zł	7 582 014 zł
RAZEM całkowite koszty podmiotu dozoru	45 110 538 zł	83 402 154 zł
Koszt eksploatacji terminali sędziów penitencjarnych i kuratorów zawodowych	4 740 000 zł	4 740 000 zł
Płace sędziów penitencjarnych i kuratorów zawodowych	3 264 960 zł	16 324 800 zł
RAZEM koszty eksploatacji SDE z udziałem podmiotu dozoru prywatnego	53 115 498 zł ≈ 54 000 000 zł	104 466 954 zł ≈ 105 000 000 zł

Wynika z powyższego, że na zmniejszenie ogólnych kosztów funkcjonowania systemu z udziałem podmiotu dozoru prywatnego ma istotny wpływ założona wielkość zysku.

Roczne koszty eksploatacji SDE z udziałem podmiotu dozorującego państwowego (jednostki budżetowej)

Przyjęto, że w przypadku wykorzystania podmiotu dozorującego państwowego nie oblicza się kosztów amortyzacji środków trwałych.

W dalszym ciągu utrzymano założenie o wynajmowaniu pomieszczeń. Koszty eksploatacji zestawów skazanego ograniczają się do opłat za połączenia GSM (50 zł miesięcznie); koszty terminali systemu – do opłat za łącza (1 500 zł miesięcznie dla terminala w lokalnej centrali monitorowania; 1 000 zł miesięcznie dla terminala w sądzie); płace podmiotu dozorującego są na takim samym poziomie jak w podmiocie prywatnym; opłata za transport – tylko przejazdy.

	Rocznie	
	3 tys. skazanych	15 tys. skazanych
Opłata za użytkowanie budynków	3 768 000 zł	3 768 000 zł
Koszt transportu samochodowego – tylko koszty przejazdów patroli interwencyjnych	759 780 zł	2 279 340 zł
Koszt utrzymania sieci – koszty łączy GSM, – koszty łączy lokalnych central monitorowania	50 złx12x1 650 zł= 990 000 zł 45x2x1 500 złx12= 1 620 000 zł	50 złx12x8 250 zł= 4 950 000 zł 45x2x1 500 złx12= 1 620 000 zł
Płace podmiotu dozorującego	28 800 000 zł	43 200 000 zł
Koszt eksploatacji terminali sędziów penitencjarnych i kuratorów zawodowych	395x1 000 złx12= 4 740 000 zł	395x1 000 złx12= 4 740 000 zł
Płace sędziów penitencjarnych i kuratorów zawodowych	3 264 960 zł	16 324 800 zł
RAZEM koszty eksploatacji SDE z udziałem podmiotu dozorującego państwowego	43 942 740 zł ≈ 44 000 000 zł	76 882 140 zł ≈ 77 000 000 zł

Reasumując, roczne koszty eksploatacji SDE przedstawiają się następująco:

Rodzaj podmiotu	Rocznie	
	3 tys. skazanych	15 tys. skazanych
Roczne koszty z udziałem podmiotu dozoruującego prywatnego	54 000 000 zł	105 000 000 zł
Roczne koszty z udziałem podmiotu dozoruującego państwowego	44 000 000 zł	77 000 000 zł

W skład tych kosztów dla obu operatorów wchodzi część stała: koszty eksploatacji terminali sędziów penitencjarnych i kuratorów zawodowych oraz płace sędziów penitencjarnych i kuratorów zawodowych.

Obliczone koszty dla podmiotu dozoruującego prywatnego są wyższe ze względu na konieczność uwzględniania w nich wielkości amortyzacji sprzętu. Są to koszty, które podmiot prywatny musi naliczać od początku eksploatacji systemu.

W koszty funkcjonowania jednostki budżetowej nie jest wliczana amortyzacja sprzętu – nowy sprzęt zostaje zakupiony dla niego w ramach kolejnej inwestycji, po wyeksploatowaniu posiadanego sprzętu.

W dłuższym okresie czasu sumy wydane na odtworzenie sprzętu dla obu podmiotów powinny być porównywalne. Niemniej jednak koszty amortyzacji sprzętu podmiotu prywatnego, naliczane na bieżąco, powiększają koszty jego funkcjonowania, przynajmniej w pierwszych latach eksploatacji systemu.

Na podstawie danych zawartych w powyższej tabeli można obliczyć koszt miesięcznego utrzymania jednego skazanego w SDE.

Koszt miesięcznego utrzymania jednego skazanego w SDE

	Rocznie	
	3 tys. skazanych	15 tys. skazanych
Podmiot dozorujący komercyjny	54 000 000 zł/3 000/12 ≈ 1 500 zł	105 000 000 zł/15 000/12 ≈ 583 zł
Podmiot dozorujący państwowy	44 000 000 zł/3 000/12 ≈ 1 222 zł	77 000 000 zł/15 000/12 ≈ 428 zł

Reasumując skutki finansowe wprowadzenia SDE w rozbiciu na lata i części budżetu państwa przy uwzględnieniu udziału zarówno podmiotu prywatnego jak i państwowego przedstawiają się następująco:

Przypadek nr 1 – udział podmiotu dozorującego prywatnego

		2007	2008	2009
Część 15	Płace sędziów i prokuratorów	1 632 500 zł	3 265 000 zł	16 325 000 zł
	Eksploatacja terminali	2 370 000 zł	4 740 000 zł	4 740 000 zł
	Razem część 15	4 002 500 zł	8 005 000 zł	21 065 000 zł
Część 37	Koszt budowy systemu	14 000 000 zł	80 000 000 zł	0 zł
	Eksploatacja systemu	11 500 000 zł	46 000 000 zł	84 000 000 zł
	Razem część 37	25 500 000 zł	126 000 000 zł	84 000 000 zł

Przypadek nr 2 – udział podmiotu dozorującego państwowego

		2007	2008	2009
Część 15	Płace sędziów i prokuratorów	1 632 500 zł	3 265 000 zł	16 325 000 zł
	Eksploatacja terminali	2 370 000 zł	4 740 000 zł	4 740 000 zł
	Razem część 15	4 002 500 zł	8 005 000 zł	21 065 000 zł
Część 37	Koszt budowy systemu	14 000 000 zł	80 000 000 zł	0 zł
	Eksploatacja systemu	9 000 000 zł	36 000 000 zł	56 000 000 zł
	Razem część 37	23 000 000 zł	116 000 000 zł	56 000 000 zł

W 2007 r. planuje się budowę i wdrożenie SDE dla 1.500 skazanych (pełne koszty) oraz koszt eksploatacji systemu (jedna czwarta rocznych kosztów eksploatacji systemu obsługującego 3.000 skazanych) oraz połowę kosztów eksploatacji systemu dla części 15.

W 2008 r. planuje się rozbudowę systemu do 15.000 skazanych (różnica kosztów utworzenia systemu dla 15.000 i dla 1.500 skazanych) oraz eksploatację systemu dla 3.000 skazanych.

W 2009 r. zakłada się pełną eksploatację systemu obsługującego 15.000 skazanych oraz pełne koszty eksploatacji dla części 15.

Jednocześnie przewiduje się oszczędności z tytułu wykonywania kary pozbawienia wolności w SDE.

Obecnie Centralny Zarząd Służby Więziennej dysponuje 71.705 miejscami zakwaterowania dla osób pozbawionych wolności. Na dzień 31 lipca 2006 r. w aresztach śledczych, zakładach karnych i oddziałach zewnętrznych przebywało faktycznie 86.598 osób pozbawionych wolności. Z osadzonymi w jednostkach penitencjarnych pracuje blisko 24.000 funkcjonariuszy Służby Więziennej. Całkowity koszt utrzymania jednego więźnia wynosi obecnie ok. 1 500 zł miesięcznie (w kwocie tej zawierają się zarówno wydatki ponoszone bezpośrednio na utrzymanie osadzonego, tj. wydatki na wyżywienie, odzież, bieliznę, leki etc., jak również koszty płac w służbie więziennej i inne koszty związane z administracją więzienną).

Z przeprowadzonych obliczeń wynika, że – przy założeniu 3-letniego okresu amortyzacji dla zidentyfikowanych nakładów inwestycyjnych oraz eksploatacyjnych – koszty miesięcznego utrzymania jednego skazanego w SDE nie powinny przekroczyć odpowiednio:

- 1) przy podmiocie dozoru komercyjnym i założeniu osiągnięcia przez ten podmiot 10% zysku:
 - dla populacji 3.000 skazanych – 1 500 zł,
 - dla populacji 15.000 skazanych – 583 zł,

2) przy podmiocie dozorującym państwowym:

- dla populacji 3.000 skazanych – 1 222 zł,
- dla populacji 15.000 skazanych – 428 zł.

Aby zobrazować oszczędności związane z wykonywaniem kary pozbawienia wolności w SDE w porównaniu z tradycyjnym sposobem odbywania kary w zakładach karnych, dokonano porównania kosztów utrzymania skazanych w SDE w stosunku do kosztów utrzymania skazanych w nowo pozyskanych miejscach zakwaterowania, tj. w nowo wybudowanych jednostkach penitencjarnych lub nowo wybudowanych pawilonach mieszkalnych.

Poniżej przedstawia się w ujęciu tabelarycznym porównanie tych kosztów:

Liczba skazanych	Koszty utrzymania skazanych w systemie izolacji więziennej (w zł)		Koszty utrzymania skazanych w SDE (w zł)	
	w nowo wybudowanych jednostkach penitencjarnych	w nowo wybudowanych pawilonach mieszkalnych	Podmiot dozorujący prywatny	Podmiot dozorujący państwowy
3.000	63 120 000	58 620 000	54 000 000	44 000 000
15.000	315 600 000	293 100 000	105 000 000	77 000 000

Analogicznie przedstawia się porównanie kosztów inwestycyjnych, ponoszonych przy uruchomieniu SDE do kosztów pozyskania miejsc zakwaterowania dla skazanych odbywających karę w systemie tradycyjnym. Z wcześniej przedstawionych danych, dotyczących tzw. ogólnych kosztów utworzenia SDE wynika, że łączne koszty inwestycyjne dla populacji 3.000 skazanych wynoszą ok. 28 000 000 zł, to jest 9 333 zł na jednego skazanego, zaś dla populacji 15.000 skazanych – ok. 94 000 000 zł, tj. 6 266 zł na jednego skazanego. Są to tzw. koszty jednorazowe, które trzeba ponieść przy budowie SDE.

Natomiast wybudowanie nowych jednostek penitencjarnych dla analogicznej populacji skazanych będzie łączyć się z koniecznością wydatkowania z budżetu państwa odpowiednio:

- 1) 300 000 000 zł dla populacji 3.000 skazanych, tj. 100 000 zł na wybudowanie jednego miejsca dla 1 skazanego – przy budowie nowych jednostek penitencjarnych (lub 120 000 000 zł, tj. 40 000 zł na wybudowanie jednego miejsca dla 1 skazanego przy budowie pawilonów powtarzalnych),
- 2) 1 500 000 000 zł dla populacji 15.000 skazanych, tj. 100 000 zł na wybudowanie jednego miejsca dla 1 jednego skazanego – przy budowie nowych jednostek penitencjarnych (lub 600 000 000 zł, tj. 40 000 zł na wybudowanie jednego miejsca dla 1 jednego skazanego przy budowie pawilonów powtarzalnych).

Z przedstawionego porównania wynika, że zarówno koszty utrzymania skazanych w SDE, jak i nakłady inwestycyjne związane z uruchomieniem tego systemu, będą znacznie niższe, od kosztów utrzymania skazanych w przypadku tradycyjnego wykonywania kary pozbawienia wolności, jak i nakładów inwestycyjnych związanych z pozyskiwaniem nowych miejsc zakwaterowania w tym systemie, z zastrzeżeniem, że SDE objętych zostanie docelowo 15.000 skazanych.

I tak, roczne koszty utrzymania skazanych w SDE będą niższe od kosztów utrzymania skazanych w zakładach karnych przy 3.000 skazanych: o 4 620 tys. zł (różnica między kosztami utrzymania skazanych w nowo wybudowanych pawilonach mieszkalnych, tj. 58 620 tys. zł, a kosztami utrzymania skazanych w SDE dla podmiotu prywatnego, tj. 54 000 tys. zł), lub o 19 120 tys. zł (różnica między kosztami utrzymania skazanych w nowo wybudowanych jednostkach penitencjarnych, tj. 63 120 tys. zł, a kosztami utrzymania skazanych w SDE dla podmiotu państwowego, tj. 44 000 tys. zł).

Natomiast dla 15.000 skazanych koszty utrzymania w SDE będą niższe od kosztów utrzymania skazanych w zakładach karnych przy zastosowaniu analogicznej jak powyżej metody obliczania: o 188 100 tys. zł lub o 238 600 tys. zł.

Niższe będą też nakłady inwestycyjne na budowę i wdrożenie SDE od kosztów inwestycyjnych związanych z budową nowych zakładów karnych. Przy SDE będą one niższe dla 3.000 skazanych: od 92 000 tys. zł (120 000 tys. zł minus 28 000 tys. zł, tj. różnica między kosztami budowy pawilonów powtarzalnych w ramach istniejących jednostek penitencjarnych a nakładami inwestycyjnymi na SDE) do 272 000 tys. zł (300 000 tys. zł minus 28 000 tys. zł, tj. różnica między kosztami budowy nowych jednostek penitencjarnych a nakładami inwestycyjnymi na SDE).

Stosując analogiczną metodę obliczeń dla populacji 15.000 skazanych nakłady inwestycyjne na budowę i wdrożenie SDE będą niższe od kosztów budowy zakładów karnych od 506 000 tys. zł do 1 406 000 tys. zł.

Trzeba do tego dodać wpływy do budżetu państwa związane z wprowadzeniem obowiązku uiszczenia przez skazanego zryczałtowanych kosztów odbywania kary pozbawienia wolności w SDE, chyba że sąd penitencjarny zwolni go w całości albo w części od tych kosztów. W rozporządzeniu wykonawczym do projektowanej ustawy (delegacja z art. 5 ust. 2) kwotę tych kosztów ustalono w wysokości 80 zł powiększoną o 2 zł za każdy dzień orzeczonej kary pozbawienia wolności, nie więcej niż 6 miesięcy. Wprawdzie końcowej kwoty rocznych wpływów z tego tytułu nie da się oszacować z uwagi na nieznaną długość odbywania kary pozbawienia wolności w SDE w konkretnych przypadkach, to jednak jako w miarę pewny dochód Skarbu Państwa można przyjąć kwotę 80 zł pomnożoną przez liczbę skazanych objętych tym systemem, oczywiście pod warunkiem, że wszyscy oni będą mogli te koszty ponieść.

Przy 3.000 skazanych objętych SDE będzie to kwota 240 000 zł wpływu, zaś przy 15.000 skazanych – kwota 1 200 000 zł wpływu.

Tytułem szerszego wyjaśnienia informacyjnie podać można, że w Wielkiej Brytanii od 1999 r. w ciągu 16 miesięcy stosowania dozoru elektronicznego na dużą skalę, oszczędności uzyskane w wyniku zwolnienia miejsc w zakładach karnych wyniosły 84,6 mln funtów, co po zbilansowaniu z wydatkami pozwoliło realnie zaoszczędzić 49,2 mln funtów. W Szwecji natomiast oszczędności z tego tytułu w latach 1997-2003 wyniosły od 80 do 90 mln koron rocznie.

Przeciętne dzienne koszty nadzoru elektronicznego w krajach europejskich (dane z maja 2003 r.) wyniosły: w Anglii i Walii – 50 euro, w Szwecji – 70 euro, w Belgii od 35 do 40 euro, w Portugalii – 14 euro, natomiast w Hiszpanii jedynie 6 euro. Porównanie kosztów dozoru elektronicznego do kosztów pobytu skazanego w zakładzie karnym wskazuje, że to pierwsze rozwiązanie jest w sposób istotny tańsze. Doświadczenia brytyjskie pozwalają szacować, że całkowity, przeciętny dla wszystkich przypadków stosowania dozoru, koszt wynosi około 45% kosztów izolacji w zakładzie zamkniętym w takim samym okresie. W Szwecji relacja ta jest wyższa i sięga 50%. Na marginesie powtórzyć można, że osiągnięcie takich samych oszczędności w budżecie państwa przewiduje się po wprowadzeniu systemu dozoru elektronicznego w Polsce.

Poza oceną dziennego kosztu dozoru elektronicznego pozostają oszczędności związane z zaniechaniem budowy nowych zakładów karnych. W Anglii i Walii w ciągu pierwszych 16 miesięcy stosowania dozoru elektronicznego zwolniono bowiem 2.600 miejsc w zakładach karnych. Z kolei w Szwecji upowszechnienie dozoru elektronicznego w latach 1994-2002 doprowadziło do zwolnienia 400 miejsc i w konsekwencji do zamknięcia 10 małych zakładów karnych.

Analizując skutki finansowe wprowadzenia systemu dozoru elektronicznego w Polsce, nadmienić trzeba, że, podobnie jak w Anglii i Walii oraz w Szwecji, również w Polsce powstaną z tego tytułu oszczędności związane z zaniechaniem budowy nowych zakładów karnych, co byłoby inaczej konieczne dla redukcji występującego również i w Polsce przeludnienia. Gdyby nie wprowadzono SDE, wówczas należałoby

wybudować zakłady karne na odpowiednio: 3.000 lub 15.000 miejsc ze względu na ich brak w istniejących zakładach karnych i kolejkę oczekujących na wykonanie kary pozbawienia wolności, w tym skazanych na kary do 1 roku oraz do 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Według stanu na dzień 30 czerwca 2006 r. na wykonanie kary pozbawienia wolności w wymiarze do roku oczekiwały 32.484 orzeczenia, w tym 24.442 orzeczenia o wykonaniu kary pozbawienia wolności do 6 miesięcy.

4. Zainteresowanie pracami nad projektem ustawy

Projekt niniejszej ustawy został udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej z chwilą przekazania tego projektu do uzgodnień z członkami Rady Ministrów. Nie zostały wniesione zgłoszenia zainteresowania tym projektem w trybie ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414).

5. Zgodność z prawem Unii Europejskiej

Prawo wspólnotowe oraz postanowienia Układu Europejskiego nie obejmują materii będącej przedmiotem regulacji niniejszego projektu ustawy.

URZĄD
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ STANU

Ewa Ośniecka - Tamecka

Min.EOT/2604/2006/DP/mg

Warszawa, 30.10. 2006 r.

Pani Jolanta Rusiniak
Sekretarz Rady Ministrów

Opinia o zgodności z prawem Unii Europejskiej projektu ustawy o wykonywaniu kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego, wyrażona na podstawie art. 2, ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Komitecie Integracji Europejskiej (Dz. U. Nr 106, poz. 494) przez Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej, Panią Ewę Ośniecką - Tamecką, działającą z upoważnienia Przewodniczącego Komitetu Integracji Europejskiej

Szanowna Pani Minister!

W związku z przedłożonym projektem (RM-10-156-06), pozwalam sobie wyrazić następującą opinię:

Projektowana ustawa jest zgodna z prawem Unii Europejskiej.

Z poważaniem,

Do uprzejmej wiadomości:
Pan Zbigniew Ziobro
Minister Sprawiedliwości

GABINET
SEKRETARZA RADY MINISTRÓW

2006-10-31

.....dn.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia

w sprawie wysokości kosztów postępowania wykonawczego związane z wykonywaniem kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego

Na podstawie art. 8 ust. 6 ustawy z dnia ... o wykonywaniu kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego (Dz. U. Nr ..., poz. ...) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa zryczałtowany koszt postępowania wykonawczego związanego z wykonywaniem kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego oraz koszt jednego dnia odbywania kary pozbawienia wolności wykonywanej w tym systemie.

§ 2. Koszty postępowania wykonawczego związane z wykonywaniem kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego obejmują zryczałtowany koszt postępowania wykonawczego oraz koszt odbywania kary wykonywanej w tym systemie stanowiący iloczyn kosztu jednego dnia kary i liczby dni jej odbywania.

§ 3. Zryczałtowany koszt postępowania wykonawczego związany z wykonywaniem kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego ustala się na kwotę 80 złotych.

§ 4. Koszt jednego dnia odbywania kary pozbawienia wolności wykonywanej w systemie dozoru elektronicznego ustala się na 2 złote za każdy dzień orzeczonej kary pozbawienia wolności, nie więcej niż 6 za miesiąc.

§ 5. Wysokość przypadającej kwoty stanowiącej koszty postępowania wykonawczego związane z wykonywaniem kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego określa sąd penitencjarny w postanowieniu o zezwoleniu na odbycie kary pozbawienia wolności w tym systemie.

§ 6. Do zwolnienia od kosztów, o których mowa w § 2, stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 6 czerwca 1997r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89 poz.555, z późn. zm.¹⁾) dotyczące zwolnienia od kosztów postępowania karnego.

§ 7. Jeżeli w postanowieniu, o którym mowa w § 5, nie określono koszty albo błędnie określono ich wysokość, orzeczenie w tym przedmiocie wydaje sąd odwoławczy.

§ 8. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2007 r.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

¹⁾ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1999 r. Nr 83, poz. 931, z 2000 r. Nr 50, poz. 580, Nr 62, poz. 717, Nr 73, poz. 852 i Nr 93, poz. 1027, z 2001 r. Nr 98, poz. 1071 i Nr 106, poz. 1149, z 2002 r. Nr 74, poz. 676, z 2003 r. Nr 17, poz. 155, Nr 111, poz. 1061 i Nr 130, poz. 1188, z 2004 r. Nr 51, poz. 514, Nr 69, poz. 626, Nr 93, poz. 889, Nr 240, poz. 2405 i Nr 240, poz. 2641 oraz z 2005 r. Nr 10, poz. 70, Nr 48, poz. 461, Nr 96, poz. 821, Nr 141, poz. 1181, Nr 143, poz. 1203, Nr 163, poz. 1363, Nr 169, poz. 1416 i Nr 178, poz. 1479.

Uzasadnienie

Projektowane rozporządzenie stanowi wykonanie delegacji z art. 8 ust 6 ustawy z dnia ... o wykonywaniu kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego (Dz. U. Nr...,poz. ...).

Nie wydaje się być wygórowana zaproponowana w § 3 projektu rozporządzenia kwota 80 złotych stanowiąca zryczałtowany koszt postępowania wykonawczego związany z wykonywaniem kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego. Stanowi on jedynie ok. 9% aktualnie obowiązującego minimalnego wynagrodzenia. Dla porównania, kwotę 80 złotych uiszcza się w sprawach karnych od wniosku o odroczenie wykonania kary pozbawienia wolności. Natomiast dodatkowe powiększenie tej kwoty o kwotę 2 złotych za każdy dzień wymierzonej kary pozbawienia wolności (nie więcej niż 6 miesięcy) wynika z przewidywanej faktycznej pracochłonności systemu dozoru elektronicznego. W szczególności chodzi tutaj o różnego rodzaju czynności wykonywane przez sądowego kuratora zawodowego oraz uprawniony podmiot dozoru. Należy więc przyjąć, że proponowana w sumie wysokość kosztów uwzględnia przeciętne koszty odbywania przez skazanego kary w tym systemie i stanowi realizację zasady dostępności do sądu penitencjarnego.

Wpłaty tych kwot będą stanowiły dochód budżetu państwa. Skazani będą je wpłacać na rachunek bieżący dochodów sądu okręgowego, w którego okręgu sąd penitencjarny wydał zezwolenie na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego i określił wysokość tych kosztów.

Tak więc przyjęcie rozwiązań zawartych w projekcie spowoduje dodatkowy wzrost dochodów budżetu państwa. Wprawdzie końcowej kwoty kosztów nie da się oszacować z uwagi na nieznaną długość odbywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego w konkretnym przypadku, to jednak jako w miarę pewny dochód skarbu państwa z tego tytułu można przyjąć kwotę 80 złotych pomnożoną przez liczbę skazanych objętych systemem nadzoru elektronicznego, oczywiście pod warunkiem, że wszyscy oni będą mogli te koszty ponieść.

Projekt

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI**

z dnia

w sprawie sposobu archiwizowania oraz sposobu i trybu niszczenia danych osobowych i informacji zarejestrowanych w związku z wykonywaniem kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego

Na podstawie art. 60 ust 5 ustawy z dnia ... o wykonywaniu kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego (Dz. U. Nr ..., poz. ...) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa sposób archiwizowania oraz sposób i tryb niszczenia danych osobowych oraz informacji uzyskanych w związku z wykonywaniem przez upoważniony podmiot dozoru czynności materialno - technicznych związanych z kontrolą przestrzegania przez skazanego obowiązku pozostawania w miejscu stałego pobytu lub w innym wskazanym miejscu w wyznaczonym czasie, a także obowiązku powstrzymania się od przebywania w określonych miejscach lub zakazu zbliżania się do określonej osoby, zwanych dalej "zarejestrowanymi danymi osobowymi i informacjami".

§ 2. Archiwizowaniu podlegają dokumenty sporządzone przez upoważniony podmiot dozoru w związku z organizowaniem czynności materialno-technicznych oraz

informacje uzyskane przy użyciu środków technicznych niezbędnych do wykonywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego.

§ 3. Upoważniony podmiot dozoru archiwizuje zarejestrowane dane osobowe i informacje:

- 1) identyfikujące skazanego, wobec którego wykonywana jest kara pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego, zwana dalej „dozorem elektronicznym”;
- 2) dotyczące orzeczenia sądu penitencjarnego o udzieleniu skazanemu zezwolenia na dozór elektroniczny, o wszelkich zmianach tego orzeczenia oraz o jego uchyleniu;
- 3) dotyczące daty oraz czasu rozpoczęcia i zakończenia dozoru elektronicznego, a także każdej przerwy w jego wykonywaniu;
- 4) dotyczące każdego zdarzenia podlegającego rejestracji;
- 5) dotyczące każdego sprawdzenia przez ten podmiot prawidłowości funkcjonowania i użytkowania elektronicznych urządzeń rejestrujących oraz nadajnika.

§ 4. 1. Archiwizowaniu zarejestrowanych danych osobowych i informacji dokonuje się zapisując na standardowym nośniku umożliwiającym odtworzenie zapisów zarejestrowanych danych osobowych oraz informacji, zwanym dalej "nośnikiem", dane i informacje uzyskane z elektronicznych urządzeń rejestrujących oraz nadajnika. w sposób umożliwiający ich odtworzenie przy użyciu standardowych urządzeń odtwarzających.

2. Archiwizowania dokonuje przedstawiciel upoważnionego podmiotu dozoru, w centrali monitorowania na nośniku przy użyciu urządzeń elektronicznych.

3. Przedstawiciel upoważnionego podmiotu dozoru dokonujący czynności archiwizowania zarejestrowanych danych osobowych oraz informacji zapisuje lub oznacza na nośniku:

- 1) sygnaturę akt sprawy, w której dozór elektroniczny jest wykonywany;
- 2) swoje imię i nazwisko albo imię i nazwisko osoby nadzorującej te czynności, zatrudnionej w upoważnionym podmiocie dozoru;
- 3) czas rozpoczęcia i zakończenia archiwizowania.

4. Osoba, o której mowa w ust. 2, dołącza do nośnika dane określone w § 3 ust. 1.

§ 5. 1. Nośnik powinien:

- 1) zapewniać właściwą jakość zapisu zarejestrowanych danych osobowych i informacji;
- 2) być przystosowany do przenoszenia pomiędzy urządzeniami odczytującymi;
- 3) być dostosowany do przechowywania w temperaturze 18-22C przy wilgotności względnej 40-50%;
- 4) zapewniać możliwość wiernego odczytywania zarejestrowanych danych osobowych i informacji w urządzeniach produkowanych przez różnych producentów, przeznaczonych do tego rodzaju nośników.

2. Archiwizowanie zarejestrowanych danych osobowych i informacji polega na ich zapisaniu na nośniku w sposób zapewniający sprawdzenie ich integralności gwarantującej, że zapis nie uległ zmianie od chwili jego utworzenia, oraz możliwość odczytania wszystkich zarejestrowanych danych osobowych i informacji zawartych w zapisie, aż do zakończenia okresu archiwizowania tych danych i informacji.

§ 6. 1. Z czynności archiwizowania zarejestrowanych danych osobowych i informacji przedstawiciel upoważnionego podmiotu dozoru sporządza notatkę, w której zamieszcza:

- 1) datę i miejsce sporządzenia notatki oraz sygnaturę akt sprawy, w której wykonywany był dozór elektroniczny;
- 2) swoje imię i nazwisko albo imię i nazwisko osoby nadzorującej te czynności, zatrudnionej w upoważnionym podmiocie dozoru;
- 3) oznaczenie czynności ze wskazaniem podstawy jej przeprowadzenia;
- 4) nazwę upoważnionego podmiotu dozoru i dane niezbędne do jego identyfikacji oraz dane identyfikujące elektroniczne urządzenia rejestrujące oraz nadajnik, w tym rodzaj i typ użytego nośnika i parametry zapisu;

- 5) czas rozpoczęcia i zakończenia zapisu, z zaznaczeniem, czy zostało użyte urządzenie do automatycznego uruchamiania i wyłączania aparatury;
- 6) dane pozwalające na identyfikację użytego nośnika;
- 7) w miarę potrzeby inne dane dotyczące dokonywanej czynności.

2. W razie uszkodzenia elektronicznych urządzeń rejestrujących, nadajnika lub nośnika bądź ich zatrzymania w trakcie zapisu czyni się o tym wzmiankę w notatce, o której mowa w ust. 1. Przepis § 4 ust. 3 stosuje się odpowiednio.

§ 7. 1. Po zakończeniu archiwizowania zarejestrowanych danych osobowych i informacji nośnik wraz z dołączonymi do niego danymi, określonymi w § 3 ust. 1, osoba, o której mowa w § 4 ust. 2, opakuje wraz z notatką wymienioną w § 6, w sposób uniemożliwiający osobom nieuprawnionym zapoznanie się z jego zawartością i oznacza sygnaturą akt sprawy, w której wykonywany był dozór elektroniczny.

2. Upoważniony podmiot dozorujący przechowuje nośnik przez okres 2 lat od zakończenia dozoru elektronicznego, w warunkach zabezpieczających przed jego utratą, zniszczeniem lub uszkodzeniem, zwłaszcza przed szkodliwym działaniem środków chemicznych, czynników mechanicznych, temperatury, promieniowania, pola magnetycznego lub elektrycznego.

§ 8. Po upływie okresu, o którym mowa w § 7 ust 2, zapisane na nośniku dane osobowe i informacje podlegają niezwłocznemu zniszczeniu. Zniszczenia tych danych i informacji dokonuje przedstawiciel upoważnionego podmiotu dozoruującego wykonujący czynności materialno - techniczne, w obecności osoby nadzorującej te czynności, zatrudnionej w upoważnionym podmiocie dozoruującym.

§ 9 1. Zniszczenie zapisu danych osobowych i informacji polega na usunięciu tych danych i informacji z nośnika, w sposób trwale uniemożliwiający jego odtworzenie.

2. Jeżeli mimo usunięcia zapisu zachodzi możliwość jego odtworzenia, należy zarządzić fizyczne zniszczenie nośnika.

3. Z czynności usunięcia zapisu lub zniszczenia nośnika sporządza się protokół.

4. Protokół, o którym mowa w ust 3, przesyła się do sądu penitencjarnego udzielającego zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego skazanemu, którego zniszczone dane osobowe i informacje dotyczą.

§ 10. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2007 r.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie stanowi wykonanie delegacji z art. 60 ust 5 ustawy z dnia ... o wykonywaniu kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego (Dz. U. Nr, poz.).

Projektowane rozporządzenie określa sposób archiwizowania oraz sposób i tryb niszczenia danych osobowych oraz informacji uzyskanych w związku z wykonywaniem przez upoważniony podmiot dozoru czynności materialno - technicznych związanych z kontrolą przestrzegania przez skazanego obowiązku pozostawania w miejscu stałego pobytu lub w innym wskazanym miejscu w wyznaczonym czasie, a także obowiązku powstrzymania się od przebywania w określonych miejscach lub zakazu zbliżania się do określonej osoby, zwanych dalej "zarejestrowanymi danymi osobowymi i informacjami".

W projektowanych § 2 i 3 określono, jakie dane i informacje podlegają archiwizowaniu, w § 4-7 – sposób archiwizowania tych danych i informacji, zaś w § 8 i 9 – sposób i tryb niszczenia zarchiwizowanych danych i informacji.

Ocena skutków regulacji

Wejście w życie projektowanego rozporządzenia nie pociągnie za sobą dodatkowych wydatków z budżetu państwa, ponieważ czynności archiwizowania będzie dokonywał upoważniony podmiot dozoru w związku z wykonywaniem czynności materialno-technicznych związanych z karą pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego.

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI**

z dnia

w sprawie określenia szczegółowych warunków technicznych urządzeń wchodzących w skład środków technicznych niezbędnych do kontroli obowiązków nałożonych na skazanego w czasie odbywania kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego, a także sposobu organizowania tych urządzeń w system oraz sposób przekazywania danych wewnątrz tego systemu

Na podstawie art. 70 ust. 1 i 2 ustawy z dnia ... o wykonywaniu kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego (Dz. U. Nr ... , poz. ...) zarządza się, co następuje:

§ 1. Do kontroli i rejestracji zachowania się skazanego odbywającego karę pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego mogą służyć, przeznaczone do tego celu niezbędne środki techniczne w postaci aparatury monitorującej złożonej z nadajnika, jednego lub kilku stacjonarnych urządzeń monitorujących, przenośnych urządzeń monitorujących oraz centrali monitorowania stanowiących system dozoru elektronicznego.

§ 2. Określenia użyte w rozporządzeniu oznaczają:

- 1) dane – dane komputerowe odnoszące się do informacji dotyczących pozostawiania przez skazanych we wskazanym miejscu w wyznaczonym czasie

jak również powstrzymania się od przebywania w określonych miejscach lub zbliżania się do określonych osób, za zgodą tych osób, w tym dane osobowe skazanych;

- 2) miejsce monitorowania – miejsce stałego pobytu skazanego lub inne miejsce wskazane przez sąd penitencjarny w postanowieniu o zezwoleniu na odbycie kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego, a także miejsce którego dotyczy obowiązek powstrzymania się od przebywania w określonych miejscach;
- 3) terminal kuratora sądowego – komputer osobisty używany przez sądowego kuratora zawodowego wyposażony w oprogramowanie umożliwiające odczyt danych przekazanych przez centralę monitorowania.

§ 3. 1. Aparatura monitorująca powinna spełniać wymagania zasadnicze określone w art. 153 ust. i art. 157 ustawy dnia 16 lipca 2004 r. – Prawo telekomunikacyjne (Dz. U. Nr 171, poz. 1800, z późn. zm.¹⁾).

2. Aparatura monitorująca powinna zapewniać bezprzewodową komunikację:

- 1) między nadajnikiem a stacjonarnym urządzeniem monitorującym w typowym środowisku mieszkalnym;
- 2) między nadajnikiem a przenośnym urządzeniem monitorującym w terenie otwartym i zabudowanym, w zabudowie wielkomiejskiej, w środkach komunikacji publicznej oraz w typowych, występujących na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej halach sportowych i na stadionach piłkarskich, na całym terenie tych obiektów, w największej tak określonej odległości.

3. Przekazywanie danych powinno odbywać się przez wymianę danych elektronicznych (EDI), w sposób zapewniający bezpieczeństwo i poufność tych

¹⁾ Zmiany niniejszej ustawy zostały publikowane w Dz. U. z 204 r. Nr 273, poz. 2703, z 2005 r. Nr 163, poz. 1362 i Nr 267, poz. 2258 oraz z 2006 r. Nr 12, poz. 66.

danych, zgodnie z Umową w sprawie europejskiego modelu wymiany danych elektronicznych²⁾.

§ 4. Nadajnik powinien:

- 1) posiadać indywidualne, jednoznaczne, widoczne oznaczenie oraz wysyłać sygnał radiowy umożliwiający jego identyfikację przez każde stacjonarne urządzenie monitorujące i przez każde przenośne urządzenie monitorujące;
- 2) sygnalizować każdy przypadek dotyczącej go manipulacji, w tym przede wszystkim usunięcie z miejsca w którym został umieszczony lub otwarcie obudowy, a także wyczerpanie się wewnętrznego źródła zasilania.

§ 5. Stacjonarne urządzenie monitorujące powinno:

- 1) posiadać indywidualne, jednoznaczne, widoczne oznaczenie oraz przyjmować sygnały radiowe umożliwiające identyfikację pozostającego w jego zasięgu monitorowania nadajnika, a także rejestrować zdarzenia podlegające rejestracji;
- 2) umożliwiać regulację zasięgu monitorowania w sposób zapewniający ograniczenie tego zasięgu ściśle do miejsca monitorowania;
- 3) identyfikować każdy pozostający w jego zasięgu monitorowania nadajnik oraz rejestrować każdy przypadek dotyczącej go lub pozostającego w jego zasięgu monitorowania nadajnika manipulacji, a także wszelkie inne zdarzenia podlegające rejestracji. Zapis dotyczący czasu rozpoczęcia i zakończenia zdarzeń podlegających rejestracji powinien być przechowywany w pamięci stacjonarnego urządzenia monitorującego przez określoną ilość dni. Czas stosowany przez stacjonarne urządzenie monitorujące powinien być zsynchronizowany z czasem stosowanym przez centralę monitoringu;
- 4) być wyposażone w pamięć zdolną przechowywać wiadomości tekstowe przesyłane za pośrednictwem publicznej sieci teleinformatycznej, przez upoważniony podmiot dozoru, kuratora sądowego lub sąd penitencjarny;

²⁾ Umowa w sprawie europejskiego modelu EDI została opisana w art. 1 zalecenia Komisji Europejskiej z dnia 19 października 1994 r. nr 1994/820/WE odnoszącego się do aspektów prawnych elektronicznej wymiany danych (Dz. Urz. UE L 338 z 28.12.1994).

- 5) być wyposażone w interfejs umożliwiający odczyt i przekazanie danych dotyczące zdarzeń podlegających rejestracji, a także sygnałów o odczytaniu wiadomości, do centrali monitorowania również wówczas, gdy w miejscu monitorowania brak jest stale lub czasowo dostępu do publicznej sieci teleinformatycznej jakiegokolwiek rodzaju;
- 6) powinno przekazywać w czasie rzeczywistym dane dotyczące zdarzeń podlegających rejestracji, a także sygnały o odczytaniu wiadomości, do centrali monitorowania za pośrednictwem publicznej sieci teleinformatycznej, w tym przede wszystkim publicznej sieci telefonicznej, to jest publicznej sieci telefonicznej (stacjonarnej lub ruchomej).

§ 6. Przenośne urządzenie monitorujące powinno:

- 1) posiadać indywidualne, jednoznaczne, widoczne oznaczenie oraz przyjmować sygnały radiowe umożliwiające identyfikację pozostającego w jego zasięgu monitorowania nadajnika, a także rejestrować zdarzenia podlegające rejestracji;
- 2) zasięg monitorowania przenośnego urządzenia monitorującego powinien być regulowany w celu dostosowania do warunków określonych przez sąd penitencjarny w orzeczeniu o zastosowaniu wobec skazanego zakazu zbliżania się do określonych osób, za zgodą tych osób lub przebywania we wskazanym miejscu zgodnie z wymaganiami wskazanymi w § 3 ust. 2 pkt 1 i 2;
- 3) rozmiary i waga przenośnego urządzenia monitorującego powinny umożliwiać łatwe przenoszenie go w kieszeni, przy pasku lub w torbie podręcznej;
- 4) identyfikować każdy pozostający w jego zasięgu monitorowania nadajnik oraz rejestrować każdy przypadek dotyczącej go manipulacji, a także wszelkie inne zdarzenia podlegające rejestracji;
- 5) przechowywać w pamięci zapis czasu rozpoczęcia i zakończenia zdarzeń podlegających rejestracji, przez określony czas;
- 6) automatycznie synchronizować stosowany przez siebie czas z czasem stosowanym przez centralę monitorowania;
- 7) zachować w pamięci wszelkie zgromadzone dane w przypadku wyczerpania się wewnętrznego źródła zasilania;

- 8) sygnalizować dźwiękiem i światłem pojawienie się w jego zasięgu monitorowania nadajnika;
- 9) być wyposażone w interfejs umożliwiający odczyt i przekazanie danych dotyczących zdarzeń podlegających rejestracji, do centrali monitorowania za pośrednictwem publicznej sieci teleinformatycznej.

§ 7. 1. Centrala monitorowania powinna być obsługiwana przez system informatyczny służący do rejestrowania, gromadzenia, przetwarzania, odtwarzania, przechowywania, zabezpieczenia i przekazywania uprawnionym organom informacji odnoszących się do przestrzegania przez skazanego obowiązku pozostawania w miejscu stałego pobytu lub w innym wskazanym miejscu w wyznaczonym czasie. Organizacja i obsługa techniczna centrali monitorowania powinna być prowadzona przez upoważniony podmiot dozoru.

2. Do zabezpieczenia danych osobowych zgromadzonych w centrali monitorowania stosuje się przepisy rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie dokumentacji przetwarzania danych osobowych oraz warunków technicznych i organizacyjnych, jakim powinny odpowiadać urządzenia i systemy informatyczne służące do przetwarzania danych osobowych (Dz. U. Nr 100, poz. 1024), ze zmianami i uzupełnieniami wynikającymi z niniejszego rozporządzenia.

3. Dopuszcza się funkcjonowanie jednej lub kilku centrali monitorowania, każdej dla osobnego, wydzielonego obszarów terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

4. System informatyczny centrali monitorowania powinien:

- 1) przyjmować w drodze elektronicznej transmisji danych w czasie rzeczywistym dane dotyczące zdarzeń podlegających rejestracji pochodzące z stacjonarnych urządzeń monitorujących oraz ruchomych urządzeń monitorujących powinny być przekazywane do systemu informatycznego centrali monitoringu w czasie rzeczywistym za pośrednictwem sieci teleinformatycznej;
- 2) być wyposażony w interfejs umożliwiający przyjęcie i odczyt danych dotyczące zdarzeń podlegających rejestracji, a także sygnałów o odczytaniu wiadomości, do

terminala kuratora sądowego również wówczas, gdy w miejscu monitorowania brak jest stale lub czasowo dostępu do sieci teleinformatycznej;

- 3) pozwalać na automatyczny odczyt danych w celu określenia, czy zarejestrowane zdarzenie podlegające rejestracji jest naruszeniem warunków określonych w postanowieniu o zezwoleniu na odbycie kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym, w systemie dozoru elektronicznego, a następnie niezwłocznie przekazywać tak uzyskana informację o naruszeniu tych warunków do terminala kuratora sądowego, za pośrednictwem sieci teleinformatycznej, w tym publicznej sieci teleinformatycznej, nie wyłączając publicznej sieci telefonicznej (stacjonarnej lub ruchomej), a w razie braku takiej możliwości, w inny sposób gwarantujący szybkie przekazanie informacji;
- 4) umożliwiać przesyłanie do stacjonarnego urządzenia monitorującego za pośrednictwem publicznej sieci teleinformatycznej, w tym przede wszystkim publicznej sieci telefonicznej.

5. Dane odnoszące się do zdarzeń podlegających rejestracji dotyczące skazanego powinny być przechowywane przez upoważniony podmiot dozoru przez 2 lata od zakończenia wykonywania wobec niego kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego. Upoważniony podmiot dozoru powinien udostępnić Policji przechowywane dane w formie elektronicznej oraz oprogramowanie służące do odczytu tych danych.

§ 8. 1. Terminal kuratora sądowego powinien być umieszczony w pomieszczeniu biurowym, w miejscu pracy zawodowego kuratora sądowego.

2. Pomieszczenie lub część pomieszczenia, w którym umieszczone są terminale kuratorów sądowych powinny być wyposażone w zabezpieczenia techniczne uniemożliwiające utratę zbiorów danych oraz zabezpieczenia chroniące przed dostępem do nich osób nieuprawnionych, wykorzystywaniem przez osoby nieuprawnione, uszkodzeniem lub zniszczeniem. Pomieszczenia te powinny być zamykane na czas nieobecności w nich osób uprawnionych, w sposób uniemożliwiający dostęp do nich osób trzecich.

3. Terminal kuratora sądowego powinien być zabezpieczony przed utratą lub zniekształceniem danych.

4. Oprogramowanie terminala kuratora sądowego powinno:

- 1) przyjmować i rejestrować informacje o naruszeniu przez skazanego warunków określonych w orzeczeniu o udzieleniu zgody na odbywanie kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym, w systemie dozoru elektronicznego oraz sygnały o odebraniu wiadomości przekazywane z centrali monitorowania
- 2) umożliwiać przesyłanie do stacjonarnego urzędu monitorującego za pośrednictwem publicznej sieci teleinformatycznej wiadomości tekstowych.

§ 9. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

W POROZUMIENIU:

MINISTER TRANSPORTU I BUDOWNICTWA:

UZASADNIENIE

Projekt rozporządzenia stanowi wykonanie delegacji ustawowej zawartej w art. 70 ust. 1 i 2 ustawy z dnia ... o wykonywaniu kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego (Dz. U. Nr ..., poz. ...). Projektowane rozporządzenie normuje szczegółowo warunki techniczne urządzeń wchodzących w skład środków technicznych niezbędnych do kontroli wykonywania przez skazanego obowiązków nałożonych na niego w czasie odbywania kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego.

W chwili obecnej brak jest aktu rangi podstawowej normującego wymienioną sferę zagadnień postępowania wykonawczego.

Wejście w życie projektowanego rozporządzenia pociągnie za sobą dodatkowe skutki finansowe dla budżetu państwa. W szczególności dotyczy to kwestii zainstalowania środków technicznych uruchomienia w określonych miejscach przewidzianych przez ustawę, w tym związanych z uruchomieniem terminali dla sędziego penitencjarnego oraz sądowego kuratora zawodowego.

Z uwagi na używanie w projektowanym rozporządzeniu pojęć z dziedziny prawa telekomunikacyjnego wydanie tego aktu będzie wymagało porozumienia z ministrem właściwym do spraw łączności.

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia

w sprawie sposobu oraz szczegółowych warunków wykonywania kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego

Na podstawie art. 79 ustawy z dnia ... o wykonywaniu kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego (Dz. U. Nr ..., poz. ...) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Rozporządzenie stosuje się do skazanych odbywających krótkoterminową karę pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego.

2. Przepisy rozporządzenia stosuje się również do skazanych, wobec których orzeczono zastępczą karę pozbawienia wolności.

§ 2. Przy uruchomieniu elektronicznych urządzeń rejestrujących oraz nadajnika informuje się skazanego, w szczególności:

- 1) możliwości wystąpienia zakłóceń tych urządzeń, a także o potrzebie powiadomienia uprawnionego podmiotu dozoru o tych przypadkach;
- 2) potrzebie dbania o powierzone elektroniczne urządzenia rejestrujące, a zwłaszcza ochrony przed utratą, zniszczeniem lub uszkodzeniem nadajnika;
- 3) konieczności poddania się czynnościom kontrolnym upoważnionego podmiotu dozoru mającym na celu sprawdzenie prawidłowości funkcjonowania elektronicznych urządzeń rejestrujących oraz nadajnika.

§ 3. 1. Skazany zgłaszający się do systemu dozoru elektronicznego jest rejestrowany przez upoważniony podmiot dozoru w dniu faktycznego uruchomienia elektronicznych urządzeń rejestrujących oraz nadajnika.

2. Przy zgłoszeniu skazany okazuje dokument stwierdzający tożsamość, podaje dane osobowe i informacje o zmianie tych danych, o miejscu przebywania w wyznaczonym czasie; ponadto może być poddany czynnościom mającym na celu identyfikację.

§ 4. Niezwłocznie po uruchomieniu systemu dozoru elektronicznego sądowy kurator zawodowy przeprowadza ze skazanym rozmowę, w której zapoznaje go w szczególności z prawami i obowiązkami. Rozmowa ma celu ustalenie niezbędnych informacji, zapewniających prawidłowe wykonanie systemu dozoru elektronicznego.

§ 5. 1. Sędzia penitencjarny, sądowy kurator zawodowy i upoważniony podmiot dozoru ogłaszają decyzję oraz wyrażają opinię co do wniosków, skarg i próśb skazanego, po wysłuchaniu skazanego i w jego obecności.

2. Decyzje i opinie sporządza się na piśmie wraz z uzasadnieniem i zamieszcza się w aktach osobowych skazanego.

§ 6. 1. Oceny postępów skazanego w resocjalizacji dokonuje się nie rzadziej niż co 2 miesiące, a także przed podjęciem decyzji w przypadkach, o których mowa w art. 9 ust.1 i 2 ustawy z dnia ... o szczególnym wykonywaniu kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego (Dz. U. Nr ..., poz. ...).

2. Przy dokonywaniu ocen okresowych w postępach skazanego w resocjalizacji sądowy kurator zawodowy uwzględnia, w szczególności:

- 1) stopień przestrzegania przez skazanego nałożonych obowiązków;
- 2) zmiany w zachowaniu się skazanego w okresie od ostatniej oceny.

§ 7. Skazanego, któremu uchylono zezwolenie na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego niezwłocznie doprowadza się do wyznaczonego

zakładu karnego do dalszego odbywania krótkoterminowej kary pozbawienia wolności.

§ 8. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2007 r.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

UZASADNIENIE

Uwagi ogólne

Projekt rozporządzenia stanowi wykonanie delegacji ustawowej zawartej w art. 79 ustawy z dnia ... o wykonywaniu kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego (Dz. U. Nr ..., poz. ...). Projektowane rozporządzenie normuje sposób i szczegółowe warunki wykonywania krótkoterminowej kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego. W chwili obecnej brak jest aktu rangi podustawowej regulującego omawianą sferę zagadnień postępowania wykonawczego.

Rozwiązania szczegółowe

W § 2 projektu rozporządzenia dookreśla się zakres informacji, które przekazywane są skazanemu przy uruchomieniu elektronicznych urządzeń rejestrujących oraz nadajnika. W szczególności przewiduje się obowiązkowe powiadomienie go o:

- możliwości wystąpienia zakłóceń w pracy tych urządzeń, a także o potrzebie powiadomienia właściwego uprawnionego podmiotu dozoru o takich przypadkach;
- potrzebie dbania o powierzone elektroniczne urządzenia rejestrujące oraz nadajnik (wynika to wprost z treści art. 8 ust. 1 pkt 4 ustawy);
- konieczności poddania się czynnościom kontrolnym upoważnionego podmiotu dozoru, które mają na celu sprawdzenie prawidłowości funkcjonowania elektronicznych urządzeń rejestrujących oraz nadajnika (wynika to wprost z treści art. 8 ust. 1 pkt 5 ustawy).

W § 3 i § 4 projektu rozporządzenia dookreśla się formalne i techniczne aspekty czynności uruchomienia elektronicznych urządzeń rejestrujących oraz nadajnika, stawiając na przykład wymóg wylegitymowania się skazanego dokumentem stwierdzającym jego tożsamość, czy też przeprowadzenia z nim rozmowy przez sądowego kuratora zawodowego.

W projekcie rozporządzenia unormowano również sposób wydawania decyzji oraz wyrażania opinii przez określone podmioty uczestniczące w wykonaniu przedmiotowej kary co do składanych przez skazanego wniosków, skarg i próśb (*vide* § 5).

Odrębnie uregulowane kwestie związane z poddawaniem skazanego odbywającego karę pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego okresowym ocenom postępu w resocjalizacji, dookreślając na przykład czas ich sporządzania, czy też elementy, które powinny zawierać się w każdej ocenie (tytułem przykładu: stopień przestrzegania nałożonych obowiązków i zmiany zachowaniu skazanego w okresie od sporządzenia ostatniej oceny – *vide* § 6).

W § 7 projektu rozporządzenia unormowano wreszcie sposób postępowania ze skazanym w przypadku uchylecia przez sąd penitencjarny udzielonego mu zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego, określając warunek poinformowania go o tych konsekwencjach.

Ocena skutków regulacji

Wejście w życie projektowanego rozporządzenia nie pociąga za sobą dodatkowych skutków finansowych dla budżetu resortu sprawiedliwości.

Prawo wspólnotowe oraz postanowienia Układu Europejskiego nie obejmują materii będącej przedmiotem regulacji niniejszego projektu rozporządzenia.

Projekt

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA SPRAWIEDLIWOŚCI

z dnia

w sprawie sposobu, zakresu i trybu sprawowania nadzoru nad wykonywaniem kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego

Na podstawie art. 80 ust. 2 ustawy z dnia z dnia ... o wykonywaniu kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego (Dz. U. Nr..., poz....) zarządza się, co następuje:

§ 1. Nadzór nad legalnością i prawidłowością przebiegu wykonywania kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego, zwany dalej „nadzorem pozapenitencjarnym”, sprawuje sędzia penitencjarny sądu okręgowego, w którego okręgu wykonywana jest kara.

§ 2. Nadzór pozapenitencjarny sprawowany poza zakładem karnym przez sędziego penitencjarnego polega na kontroli i ocenie, w szczególności:

- 1) legalności wykonywania orzeczonej kary, legalności zwalniania skazanych z zakładów karnych i legalności wykonywania zezwolenia na odbywanie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego;

- 2) wykonywania zadań probacyjnych i działalności wychowawczej sądowego kuratora zawodowego oraz przebiegu procesu resocjalizacji skazanych, zwłaszcza przestrzegania praw i obowiązków skazanych oraz zasadności i skuteczności stosowanych metod i środków oddziaływania probacyjnego, prawidłowości i terminowości dokonywania okresowych ocen postępów w resocjalizacji i opiniowania skazanych;
- 3) działalności upoważnionego podmiotu dozoru w zakresie kontroli wykonania przez skazanego obowiązku pozostawania we wskazanym przez sąd penitencjarnym miejscu w wyznaczonym czasie, obowiązku dbania o powierzone elektroniczne urządzenia rejestrujące oraz nadajnik, a także obowiązku poddania się czynnościom kontrolnym upoważnionego podmiotu dozoru mającym na celu sprawdzenie prawidłowości funkcjonowania elektronicznych urządzeń rejestrujących i środków technicznych;
- 4) różnicowania sposobu i warunków sposobu wykonywania kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego, jak również dokonywanie zmian w tym zakresie;
- 5) współdziałania z podmiotami, o których mowa w art. 38 § 1 Kodeksu karnego wykonawczego oraz z przedstawicielem społecznym skazanego, o którym mowa w art. 42 Kodeksu karnego wykonawczego;
- 6) prawidłowości terminowości załatwiania próśb, skarg i wniosków skazanych;
- 7) kolejności wykonywania orzeczeń, jak również prawidłowości zawiadomienia o przystąpieniu do wykonania orzeczenia o dozoru elektronicznym lub o braku możliwości przystąpienia do jego wykonywania oraz ustaleń w zakresie obliczenia kary;
- 8) stanu zabezpieczenia technicznego i wyposażenia pomieszczeń, w których skazany ma obowiązek pozostawania w wyznaczonym czasie, a także

miejsc o których mowa w art. 8 ust. 3 ustawy o wykonywaniu kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego.

§ 3. 1. Sędzia penitencjarny sprawuje nadzór pozapenitencjarny:

- 1) przeprowadzając okresowe wizytacje lub wizytacje doraźne upoważnionego podmiotu dozoru obejmujące całokształt spraw podlegających kontroli i ocenie albo wybrane zagadnienia;
- 2) wydając zalecenia powizytacyjne oraz kontrolując prawidłowość i terminowość ich realizacji;
- 3) wydając decyzje i zarządzenia w przypadkach przewidzianych w ustawie;
- 4) podejmując inne niezbędne czynności.

2. Wizytacje okresowe przeprowadza się nie rzadziej niż raz na 6 miesięcy.

§ 4. 1. W razie stwierdzenia w toku wykonywania nadzoru pozapenitencjarnego istotnych uchybień w działaniu upoważnionego podmiotu dozoru, sędzia penitencjarny niezwłocznie podejmuje, w granicach swoich uprawnień, stosowne czynności zmierzające do usunięcia tych uchybień.

2. Po zakończeniu wizytacji sędzia penitencjarny zapoznaje upoważniony podmiot dozoru z wynikami wizytacji, umożliwiając mu ustosunkowanie się do dokonanych ustaleń i zaleceń powizytacyjnych.

§ 5. 1. Z przebiegu wizytacji sędzia penitencjarny sporządza sprawozdanie, które powinno zawierać w szczególności: wskazanie miejsca przebiegu wizytacji oraz zakresu czasowego i tematycznego wizytacji, szczegółową ocenę pracy wizytowanego upoważnionego podmiotu dozoru i stwierdzone uchybienia ocenę sposobu wykonania zaleceń związanych z poprzednią wizytacją, ustalenie wyników przeprowadzonej wizytacji wraz z zaleceniami powizytacyjnymi, zmierzającymi do

usunięcia stwierdzonych uchybień i zapobieżenia ich powstawaniu. Sędzia penitencjarny wyznacza termin do poinformowania go o zakresie i sposobie wykonania zaleceń powizytacyjnych.

2. Sprawozdanie, o którym mowa w ust. 1, przechowuje się we właściwym sądzie okręgowym, jego odpis zaś przesyła się w terminie 14 dni od zakończenia wizytacji kierującego kontrolowanym upoważnionym podmiotem dozorującym.

3. Odpis sprawozdania przesyła się Ministrowi Sprawiedliwości.

§ 6. 1 W miarę potrzeby, zwłaszcza jeżeli w toku wizytacji stwierdzono istotne uchybienia w działalności kontrolowanego upoważnionego podmiotu dozorującego lub zgłoszono zastrzeżenia co do realizacji przez niego zaleceń, sędzia penitencjarny zawiadamia prezesa właściwego sądu, który wzywa kierującego tym podmiotem do usunięcia stwierdzonych uchybień w określonym terminie, nie dłuższym jednak niż 3 miesiące.

2. W razie nieusunięcia uchybień w wyznaczonym terminie prezes sądu zawiadamia o tym Ministra Sprawiedliwości, który podejmuje decyzję w przedmiocie zawieszenia dozorów elektronicznych przez upoważniony podmiot dozorujący w całości lub w części; decyzja ta jest natychmiast wykonalna.

3. Na czas zawieszenia dozorów Minister Sprawiedliwości zarządza kontynuowanie dozorów przez inny upoważniony podmiot dozorujący.

§ 7. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 lipca 2007 r.

MINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI

UZASADNIENIE

Uwagi ogólne

Projekt rozporządzenia stanowi wykonanie delegacji ustawowej zawartej w art. 80 ust. 2 ustawy z dnia ... o wykonywaniu kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego (Dz. U. Nr ..., poz. ...). Projektowane rozporządzenie normuje szczegółowo sposób sprawowania nadzoru nad legalnością i prawidłowością wykonywania krótkoterminowej kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego.

Przedstawiony projekt rozporządzenia wprowadza nową instytucję postępowania wykonawczego o nazwie „*nadzór pozapenitencjarny*”, która będzie sprawowana dodatkowo przez sędziego penitencjarnego. Przepisy projektowanego aktu prawnego pozwalają na stworzenie systemu nadzoru pozapenitencjarnego sądowych kuratorów zawodowych i upoważnionych podmiotów dozoru, które dostarczałyby niezbędnych informacji o prawidłowości działania tych organów postępowania wykonawczego w ramach ustawowo określonych celów i zadań oraz zapewniał efektywność w ich realizacji, zwłaszcza przez upoważnione podmioty dozoru oraz ich personel.

Rozwiązania szczegółowe

W projekcie rozporządzenia dookreśla się *expressis verbis*, że nadzór nad legalnością i prawidłowością przebiegu wykonywania kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego sprawuje sędzia penitencjarny sądu okręgowego, w którego okręgu wykonywana jest ta kara (w ten sposób definiuje się „*nadzór pozapenitencjarny*” – *vide* § 1 projektu).

W § 2 projektu rozporządzenia unormowane zostały sposoby oraz zakres wykonywania nadzoru pozapenitencjarnego, poprzez wyraźne określenie, że polega on w szczególności na kontroli i ocenie:

- legalności wykonywania orzeczonej kary, legalności zwalniania skazanych z zakładów karnych i legalności wykonywania zezwolenia na odbywanie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego;

- wykonywania zadań probacyjnych i działalności wychowawczej sądowego kuratora zawodowego oraz przebiegu procesu resocjalizacji skazanych, zwłaszcza przestrzegania praw i obowiązków skazanych oraz zasadności i skuteczności stosowanych metod i środków oddziaływania probacyjnego, prawidłowości i terminowości dokonywania okresowych ocen postępów w resocjalizacji i opiniowania skazanych;

- działalności upoważnionego podmiotu dozoruującego w zakresie wykonywania obowiązków określonego ustawowo zachowania się skazanego;

- różnicowania sposobu i warunków sposobu wykonywania kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego, jak również dokonywania zmian w tym zakresie;

- współdziałania z podmiotami i osobami, o których mowa w art. 38 § 1 i art. 42 Kodeksu karnego wykonawczego;

- prawidłowości terminowości załatwiania próśb, skarg i wniosków skazanych;

- kolejności wykonywania orzeczeń, jak również prawidłowości zawiadomienia o przystąpieniu do wykonania orzeczenia o dozorze elektronicznym lub o braku możliwości przystąpienia do jego wykonywania, a także ustaleń w zakresie obliczenia kary;

- stanu zabezpieczenia technicznego i wyposażenia pomieszczeń, w których skazany ma obowiązek pozostawania w wyznaczonym czasie.

W projekcie rozporządzenia określono również sposób sprawowania nadzoru pozapenitencjarnego przez sędziego penitencjarnego, podając na przykład, że może on przeprowadzać okresowe (nie rzadziej niż raz na 6 miesięcy) lub doraźne wizytacje upoważnionego podmiotu dozoruującego, wydawać zalecenia powizytacyjne, a także wydawać decyzje i zarządzenia w przypadkach przewidzianych w ustawie (*vide* § 3 projektu rozporządzenia).

W § 4 oraz w § 5 i 6 projektu rozporządzenia szczegółowo unormowano kwestie związane z dokonywaniem wyżej wymienionych wizytacji upoważnionych podmiotów dozoru, określając na przykład sposób i tryb działania sędziego penitencjarnego w przypadku stwierdzenia przez niego uchybień w pracy tych podmiotów, czy też sposobu przeprowadzania i dokumentowania takich wizytacji.

Ocena skutków regulacji

Wejście w życie projektowanego rozporządzenia pociąga za sobą dodatkowe wydatki budżetowe związane ze zwiększeniem etatów sędziów penitencjarnych.

Prawo wspólnotowe oraz postanowienia Układu Europejskiego nie obejmują materii będącej przedmiotem regulacji niniejszego projektu rozporządzenia.

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
V kadencja

Druk nr 1352

Warszawa, 23 stycznia 2007 r.

Pan
Marek Jurek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o zmianie ustawy - Kodeks karny wykonawczy, ustawy - Kodeks wykroczeń oraz ustawy - Kodeks karny.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy panią poseł Katarzynę Marię Piekarską.

(-) Kazimierz Chrzanowski; (-) Grażyna Jolanta Ciemniak; (-) Eugeniusz Czykwin; (-) Tomasz Garbowski; (-) Witold Gintowt-Dziewałtowski; (-) Henryk Gołębiowski; (-) Izabela Jaruga-Nowacka; (-) Sławomir Jeneralski; (-) Ryszard Kalisz; (-) Witold Klepacz; (-) Jan Kochanowski; (-) Janusz Krasoń; (-) Krystian Łuczak; (-) Wacław Martyniuk; (-) Henryk Milcarz; (-) Tadeusz Motowidło; (-) Małgorzata Ostrowska; (-) Artur Ostrowski; (-) Sylwester Pawłowski; (-) Jacek Piechota; (-) Katarzyna Maria Piekarska; (-) Stanisław Piosik; (-) Stanisław Rydzoń; (-) Joanna Senyszyn; (-) Stanisław Stec; (-) Władysław Stępień; (-) Włodzimierz Stępień; (-) Marek Strzaliński; (-) Jerzy Szmajdziński; (-) Jolanta Szymanek-Deresz; (-) Marek Wikiński; (-) Ryszard Zbrzyzny; (-) Janusz Zemke.

USTAWA

z dnia 2005 r.

o zmianie ustawy - Kodeks karny wykonawczy, ustawy - Kodeks wykroczeń oraz ustawy
- Kodeks karny.

Art. 1.

W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 34 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Sędzia penitencjarny uchyla sprzeczną z prawem decyzję organu wymienionego w art. 2 pkt 5 i 6, o ile dotyczy ona osoby pozbawionej wolności albo decyzję organu wymienionego w art. 2 pkt 6, o ile dotyczy ona osoby odbywającej karę pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego.”;

2) art. 69 otrzymuje brzmienie:

„Art. 69. Karę pozbawienia wolności wykonuje się, z zastrzeżeniem art. 87 § 4 i art. 100a-100m w następujących rodzajach zakładów karnych:

- 1) zakładach karnych dla młodocianych,
- 2) zakładach karnych dla odbywających karę po raz pierwszy,
- 3) zakładach karnych dla recydywistów penitencjarnych,
- 4) zakładach karnych dla odbywających karę aresztu wojskowego.”;

3) w rozdziale X po art. 100 dodaje się oddział 3a w brzmieniu:

„Oddział 3a

Kara pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego

Art. 100a. § 1. W razie orzeczenia kary pozbawienia wolności nieprzekraczającej 6 miesięcy sąd może, za zgodą skazanego, orzec o odbyciu tej kary poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego.

§ 2. Przepis §1 stosuje się odpowiednio do skazanego na karę pozbawienia wolności do roku, jeżeli czas pozostały do odbycia tej kary nie jest dłuższy niż 6 miesięcy.

§ 3. Wniosek o udzielenie zezwolenia, o którym mowa w § 4, może złożyć skazany lub jego obrońca, a także sądowy kurator zawodowy lub dyrektor zakładu karnego.

§ 4. Wobec osób, o których mowa w § 1 i 2, w kwestii udzielenia zezwolenia na wykonywanie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego orzeka sąd penitencjarny.

§ 5. Wniosku skazanego lub jego obrońcy o udzielenie zezwolenia, o którym mowa w § 4, złożonego przed upływem 3 miesięcy od dnia wydania postanowienia o odmowie udzielenia zezwolenia na odbywanie przez skazanego kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego nie rozpoznaje się aż do upływu tego okresu.

Art. 100b. Przepisy art. 100a § 1 i 2 stosuje się odpowiednio do sumy dwóch lub więcej niepodlegających łączeniu kar pozbawienia wolności, które skazany ma odbyć kolejno.

Art. 100c. § 1. W okresie odbywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego skazany:

- 1) nie może bez zgody sądu zmieniać miejsca zamieszkania lub wskazanego miejsca pobytu, chyba że przepis ustawy stanowi inaczej,
- 2) jest obowiązany do wykonywania obowiązków nałożonych przez sąd; przepis art. 72 § 1 Kodeksu karnego stosuje się odpowiednio,
- 3) ma obowiązek udzielania wyjaśnień dotyczących przebiegu odbywania kary, a zwłaszcza obowiązek kontaktowania się z sądowym kuratorem zawodowym,
- 4) ma obowiązek dbania o powierzone urządzenia i środki techniczne, a zwłaszcza nadajnik i odbiornik.

§ 2. Miejsce, czas, rodzaj lub sposób wykonywania nałożonych obowiązków sąd określa po wysłuchaniu skazanego lub jego obrońcy, a także kuratora sądowego oraz przedstawiciela skazanego, o którym mowa w art. 42. Nałożenie obowiązku wymienionego w art. 72 § 1 pkt 6 Kodeksu karnego wymaga nadto zgody skazanego.

§ 3. Skazanego, o którym mowa w § 1, można wzywać lub zawiadamiać telefonicznie pozostawiając odpis nadanego komunikatu z podpisem osoby nadającej.

Art. 100d. § 1. Obowiązek określony w art. 100c § 1 pkt 1 polega na zobowiązaniu skazanego do przebywania w jego miejscu zamieszkania lub w innym wskazanym miejscu. Sąd penitencjarny wyznacza skazanemu przedziały czasu w ciągu doby i w poszczególne dni tygodnia, w których skazany może się oddalić w celu świadczenia pracy, wykonywania praktyk religijnych, sprawowania opieki, pobierania nauki, korzystania z opieki medycznej lub udziału w terapii, bądź w celu dokonania niezbędnych zakupów, a także w innym, ściśle określonym, podobnym celu.

§ 2. Jeżeli skazany zamieszkuje wspólnie z inną osobą lub osobami, do nałożenia obowiązku, o którym mowa w § 1, wymagana jest pisemna zgoda tych osób.

Art. 100e. § 1. Kontrola wykonywania przez skazanego obowiązku wymienionego w art. 100d § 1 sprawowana jest przy użyciu urządzeń elektronicznych. Skazany ma obowiązek noszenia przez cały czas odbywania kary urządzenia elektronicznego - nadajnika, służącego tej kontroli. Urządzenie elektroniczne służące tej kontroli - odbiornik, może być umieszczone także w miejscu zamieszkania skazanego lub w innym wskazanym miejscu. Usunięcie urządzenia elektronicznego służącego kontroli wymaga zgody sędziego penitencjarnego, a w wypadkach niecierpiących zwłoki - sądowego kuratora zawodowego.

§ 2. Czynności materialno-techniczne związane z kontrolą przestrzegania przez skazanego obowiązku pozostawania w miejscu zamieszkania i rejestracji przypadków naruszenia tego obowiązku, w szczególności założenie skazanemu odbiornika, umieszczenie nadajnika w miejscu zamieszkania lub w innym wskazanym miejscu oraz usunięcie tych urządzeń, powierza się wyłącznie upoważnionemu podmiotowi dozorującemu.

§ 3. Upoważniony podmiot dozorujący zobowiązany jest rejestrować każdy przypadek naruszenia przez skazanego obowiązku pozostawania w miejscu zamieszkania lub w innym wskazanym miejscu w wyznaczonym przedziale czasu i informować o tym przypadku sądowego kuratora zawodowego lub sędziego penitencjarnego.

§ 4. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, rodzaje urządzeń i środków technicznych, o których mowa w § 1, wskaże upoważnione podmioty dozorujące oraz szczegółowy zakres ich praw i obowiązków, mając na uwadze konieczność właściwego gromadzenia, przetwarzania, odtwarzania, przechowywania i zabezpieczenia informacji odnoszących się do przestrzegania przez skazanego obowiązku pozostawania w miejscu zamieszkania w wyznaczonym przedziale czasu, a

także konieczność właściwego zabezpieczenia tych informacji przed utratą, zniekształceniem lub nieuprawnionym ujawnieniem.

Art. 100f. § 1. W razie wyrządzenia przez skazanego, z jego winy, szkody w powierzonych urządzeniach i środkach technicznych, sąd penitencjarny może zobowiązać skazanego do naprawienia tej szkody przez zapłatę określonej kwoty pieniężnej; orzeczenie wraz z uzasadnieniem doręcza się skazanemu.

§ 2. Przepisy art. 120 § 2 i 3 stosuje się odpowiednio.

Art. 100g. § 1. Sąd penitencjarny może w okresie odbywania przez skazanego kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego ustanawiać, rozszerzać lub zmieniać obowiązki wymienione w art. 72 § 1 Kodeksu karnego lub zwolnić od wykonania nałożonych obowiązków, a także oddać skazanego pod dozór sądowego kuratora zawodowego albo od tego dozoru zwolnić.

§ 2. W okresie, o którym mowa w § 1, sądowy kurator zawodowy informuje sąd penitencjarny o zachowaniu skazanego, w szczególności o tym, czy wykonuje on nałożone obowiązki i przestrzega porządku prawnego, a także składa stosowne wnioski dotyczące systemu dozoru elektronicznego.

Art. 100h. § 1. W szczególnie uzasadnionych wypadkach można skazanemu zezwolić na oddalenie się poza miejsce, o którym mowa w art. 100d § 1, na czas nieprzekraczający 5 dni, w miarę potrzeby, w asyście osoby godnej zaufania; art. 140 § 4 stosuje się odpowiednio.

§ 2. Zezwolenia, o którym mowa w § 1, udziela sędzia penitencjarny, a w wypadkach niecierpiących zwłoki - sądowy kurator zawodowy.

§ 3. W wyjątkowych wypadkach, uzasadnionych szczególnymi okolicznościami, sąd penitencjarny może zmienić miejsce, w którym skazany ma przebywać, odbywając karę pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego, a także zmienić przedziały czasu, w których skazany może oddalić się z tego miejsca.

Art. 100i. § 1. Nadzór nad wykonywaniem kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego sprawuje sędzia penitencjarny, a orzekanie w sprawach dotyczących wykonania tej kary należy do sądu penitencjarnego, w którego okręgu kara jest lub ma być wykonywana.

§ 2. Czynności związane z organizowaniem i kontrolowaniem wykonywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego wykonuje

sądowy kurator zawodowy; przepisy o kuratorze sądowym stosuje się odpowiednio.

Art. 100j. § 1. Sąd penitencjarny uchyla zezwolenie na odbywanie przez skazanego kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego, jeżeli skazany, odbywając karę w tym systemie, popełnił przestępstwo umyślne, za które orzeczono prawomocnie karę pozbawienia wolności.

§ 2. Sąd penitencjarny może uchylić zezwolenie na odbywanie przez skazanego kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego, jeżeli skazany, odbywając karę w tym systemie, rażąco narusza porządek prawny, w szczególności popełnił inne przestępstwo lub została orzeczona kara inna niż określona w § 1 albo gdy uchyla się od wykonywania nałożonych obowiązków, orzeczonych środków karnych lub od dozoru sądowego kuratora zawodowego. Przed uchyleniem zezwolenia na odbywanie przez skazanego kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego sąd penitencjarny, o ile uzna to za celowe, wysłuchuje skazanego lub jego obrońcy, a także sądowego kuratora zawodowego oraz przedstawiciela skazanego, o którym mowa w art. 42.

§ 3. W razie uchylenia zezwolenia na odbywanie przez skazanego kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego zalicza się na poczet kary tylko tę część okresu spędzonego na wolności, w czasie której skazany przestrzegał porządku prawnego, a w szczególności wykonywał obowiązek określony w art. 100d § 1.

§ 4. W razie uchylenia zezwolenia na odbywanie przez skazanego kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego ponowne zezwolenie na takie odbywanie kary nie może nastąpić przed upływem roku.

Art. 100k. Jeżeli w okresie odbywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego i w ciągu dalszych 6 miesięcy nie uchylono zezwolenia na wykonanie tej kary w tym systemie, karę pozbawienia wolności uważa się za odbytą.

Art. 100l. W zakresie systemu dozoru elektronicznego stosuje się odpowiednio przepisy art. 169-173, jeżeli przepisy niniejszego oddziału nie stanowią inaczej; przepisu art. 17 nie stosuje się.

Art. 100m. Minister Sprawiedliwości w porozumieniu z Ministrem Obrony Narodowej oraz ministrem właściwym do spraw wewnętrznych i administracji określi,

w drodze rozporządzenia, sposób, zakres i tryb wykonywania kar pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego, uwzględniając, w szczególności prawidłowość realizacji tego systemu wykonywania kary pozbawienia wolności, sposób eliminowania stwierdzonych uchybień, a zwłaszcza sposoby przeprowadzania i dokumentowania kontroli systemu dozoru elektronicznego oraz warunki i sposoby przechowywania dokumentów z systemu dozoru elektronicznego.”.

Art. 2.

W ustawie z dnia 20 maja 1971 r. - Kodeks wykroczeń (Dz. U. Nr 90, poz. 553, z późn. zm.) w art. 19 dotychczasową treść oznacza się jako § 1 i dodaje się § 2 w brzmieniu:

„§2. Do wykonania kary aresztu stosuje się odpowiednio przepis art. 62 § 2 Kodeksu karnego”.

Art. 3.

W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.) po art. 275 dodaje się art. 275a w brzmieniu:

„Art. 275a. §1. Tytułem środka zapobiegawczego można zastosować system dozoru elektronicznego; przepisy Kodeksu karnego wykonawczego dotyczące wykonywania kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego stosuje się odpowiednio.

§2. Oddany pod system dozoru elektronicznego ma obowiązek stosowania się do wymagań zawartych w postanowieniu sądu lub prokuratora.”

Art. 4.

W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. Nr 90, poz. 553, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 62 dotychczasową treść oznacza się jako § 1 i dodaje się § 2 w brzmieniu:

„§ 2. Orzekając karę pozbawienia wolności nie przekraczającą 6 miesięcy, sąd może określić jej wykonanie poza zakładem karnym w ramach systemu dozoru elektronicznego.”;

2) w art. 322 po § 2 dodaje się § 2a w brzmieniu:

„§ 2a. Do wykonania kary aresztu wojskowego stosuje się odpowiednio przepis art. 62 § 2.”;

Art. 5.

Ustawa wchodzi w życie z dniem 2006 r.

UZASADNIENIE

Zakres przedmiotowy proponowanej nowelizacji obejmuje wprowadzenie do katalogu systemów wykonywania kary pozbawienia wolności całkowicie nowego systemu wykonywania krótkoterminowej kary pozbawienia wolności, pozwalającego na pobyt skazanego poza zakładem karnym, a jednocześnie na daleko idące ograniczenie jego swobody poprzez kontrolę przebywania przez niego w wyznaczonym mu miejscu i czasie (system dozoru elektronicznego). Od niedawna takie rozwiązania prawne na trwałe ugruntowały swój byt w porządku prawnym innych krajów Unii Europejskiej, w szczególności w systemie penitencjarnym Szwecji, Wielkiej Brytanii i Francji.

Dotychczasowe doświadczenia innych krajów Unii Europejskiej wskazują, że wykonywanie krótkoterminowej kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego jest najbardziej dolegliwym dla przestępcy sposobem ograniczenia wolności bez zupełnego jej izolacyjnego pozbawienia w zakładzie karnym. Takie stosowanie systemu dozoru elektronicznego wobec sprawców drobnych przestępstw zamiast izolacyjnej kary pozbawienia wolności prowadzi w oczywisty sposób do zmniejszenia populacji faktycznie osadzonych w zakładach karnych. Pogląd ten na terenie polskim może okazać się szczególnie trafny w odniesieniu do skazanych, wobec których orzekanie kary grzywny lub kary ograniczenia wolności jest niecelowe, ze względu na oczywistą nieskuteczność egzekwowania tego typu dolegliwości lub tych, którzy odbywają zastępczą karę pozbawienia wolności za nieuiszczoną karę grzywny. Dotyczy to zwłaszcza osób w podeszłym wieku, niepełnosprawnych, które w powszechnym przekonaniu pozostają bezkarne, o ile nie zostaną osadzone w zakładzie karnym. Z kolei, w przypadku skazanych, którzy mają stałą pracę lub uczą się, dozór elektroniczny stanowi oddziałyującą wychowawczo represję karną, a jednocześnie nie powoduje zerwania przez skazanego więzi społeczno-ekonomicznych, do czego prowadzi izolacja więzienna. System dozoru elektronicznego jest do statecznie dolegliwy, by zadośćuczynić postulatowi sprawiedliwej odpłaty, a przy tym nie zdejmuje z ukaranego obowiązku samokontroli, co dobrze służy wdrożeniu go do przestrzegania porządku prawnego. Pozostawanie przez skazanego poza zakładem karnym pod kontrolą elektroniczną nie niesie ze sobą tych negatywnych skutków społecznych, które towarzyszą krótkiej nawet izolacji więziennej, takich jak np. wzajemna demoralizacja skazanych, osłabienie więzi rodzinnych, degradacja ekonomiczna, przerwa w nauce.

Używane w celu w kontroli podporządkowania się skazanemu nałożonemu nań obowiązkowi pozostawania w wyznaczonym czasie w ciągu doby we wskazanym mu miejscu systemy urządzeń składają się z trzech zasadniczych części: nadajnika, odbiornika podłączonego do konwencjonalnej linii telefonicznej lub telefonu komórkowego oraz komputera przyjmującego za pośrednictwem linii telefonicznej lub sieci telefonii komórkowej

sygnały z odbiornika. Odbiornik montowany jest na stałe w mieszkaniu monitorowanego. W systemie komputerowym programowane są przedziały czasu, w jakich monitorowany powinien przebywać w zasięgu odbiornika. Nadajnik ma formę bransolety noszonej przez monitorowanego na nadgarstku lub na kostce. Nie można go zdjąć bez uszkodzenia. Wysyła do odbiornika sygnały drogą radiową. Jeżeli monitorowany uszkodzi nadajnik lub oddali się od odbiornika poza ustalony zasięg, odbiornik wysyła sygnał do komputera. System komputerowy sprawdza, czy monitorowany powinien tym czasie przybywać w mieszkaniu i w razie naruszenia ustalonych zasad odnotowuje samowolne oddalenie się monitorowanego. Informacja ta jest przekazywana funkcjonariuszowi prowadzącemu związane z organizowaniem i kontrolowaniem wykonywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego, czyli w proponowanym projekcie sądowemu kuratorowi zawodowemu.

Podmioty na które oddziałuje proponowana zmiana.

Wprowadzenie systemu dozoru elektronicznego wpłynie bezpośrednio na wzrost obciążenia pracą sądów penitencjarnych i kuratorów sądowych. Analiza danych statystycznych za lata 1999-2003 upoważnia do prognozy, że karę pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego obywać będzie około 20 000 skazanych.

W 2003 wpływ spraw w sądach penitencjarnych wyniósł 134 rys. Wzrost ilości spraw wyniesie więc poniżej 15 %.

W 2003 roku pod dozorem 16 472 społecznych i 1 914 zawodowych kuratorów sądowych pozostawało 224 414 skazanych z warunkowym zawieszeniem wykonania kary pozbawienia wolności i 37 030 warunkowo zwolnionych. Roczny wzrost ilości spraw prowadzonych przez kuratorów szacować należy na nie więcej niż 10 %.

Zmaleje natomiast obciążenie pracą funkcjonariuszy służby więziennej, gdyż wydatnie zmniejszy się populacja osadzonych. Mając na uwadze występujące dziś w zakładach karnych przepełnienie, wynikiem proponowanej zmiany będzie nie tyle potrzeba zmniejszenia liczby funkcjonariuszy Służby Więziennej, co zaniechanie zwiększania tej liczby i zatrudniania w godzinach nadliczbowych.

Standardy międzynarodowe

Proponowana zmiana wychodzi naprzeciw postulatom zawartym w tzw. Zasadach Tokijskich, czyli w Rezolucji Zgromadzenia Ogólnego ONZ 45/110 z dnia 14 grudnia 1990 r. (Wzorcowe reguły minimalne Narodów Zjednoczonych dotyczące środków o charakterze

nieizolacyjnym). W zasadach tych przyjęto, że państwa Członkowskie rozwiną w ramach własnych systemów prawnych środki o charakterze nieizolacyjnym, aby przez stworzenie alternatywnych możliwości ograniczyć stosowanie kary pozbawienia wolności i zrationalizować politykę wymiaru sprawiedliwości w sprawach karnych, mając na względzie przestrzeganie praw człowieka, wymagania społecznego poczucia sprawiedliwości oraz potrzeby resocjalizacyjne sprawcy przestępstwa.

W 1999 r. Komitet Ministrów Rady Europy w Rekomendacji Dz. U. nr R (99) 22 w sprawie przepelnienia więzień i szybkiego wzrostu populacji więźniów zalecił stosowanie dozoru elektronicznego jako jednego ze sposobów zmniejszenia ilości osadzonych w zakładach karnych.

System dozoru elektronicznego jest humanitarną alternatywą dla pozbawienia wolności. Nie wydaje się, by przewidziane w tym systemie ograniczenie swobody skazanego stanowiło dalej idącą ingerencję w sferę jego prywatności i mogło naruszać jego godność bardziej, niż zastosowanie sankcji izolacyjnej. Jak dotąd, mimo kilkuletniej już historii stosowania dozoru elektronicznego w krajach europejskich, Europejski Trybunał Praw Człowieka nie zajmował się kwestią zgodności tego sposobu wykonywania kary pozbawienia wolności z postanowieniami Europejskiej Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.

Trzeba mieć na uwadze, że proponowana zmiana to remedium dla największego obecnie zagrożenia dla poszanowania podstawowych praw i wolności skazanych, jakim jest przeludnienie w zakładach karnych. Senat Rzeczypospolitej wskazał: „Dramatyczna jest sytuacja w zakładach karnych, gdzie ogromne przeludnienie uniemożliwia działalność resocjalizacyjną, kierując cały wysiłek służby więziennej na zapewnienie spokoju i bezpieczeństwa osadzonych i personelu. Kompromitacją państwa grozi istniejąca sytuacja, gdy około 25 tys. skazanych na karę pozbawienia wolności, z różnych przyczyn nie odbywa tej kary, a których w razie ustąpienia tych przyczyn nie pomieściłyby istniejące zakłady karne. Jednocześnie w zakładach tych przebywają osoby skazane na karę pozbawienia wolności za uchylanie się od płacenia alimentów, które nie pracują i nadal nie płacą alimentów oraz sprawcy drobnych przestępstw, którym zamieniono nie uiszczoną grzywnę na zastępczą karę pozbawienia wolności oraz tymczasowo aresztowani podejrzani o drobne przestępstwa, którzy uchylają się od wymiaru sprawiedliwości”.

W raporcie Komisarza Praw Człowieka Rady Europy z wizyty w Polsce w dniach 18-22 listopada 2002 r. zwrócono uwagę na trudne warunki bytowe skazanych w zakładach karnych wynikające z przeludnienia, a także zalecono rozwijanie systemu kar alternatywnych dla pozbawienia wolności.

Średnia liczba osadzonych na 100 000 mieszkańców w 2003r. sięgnęła w Polsce 213. Ten sam wskaźnik w Wielkiej Brytanii (najwyższy w UE) wyniósł 138. w Hiszpanii 126, w Niemczech 96, w Holandii 93, we Francji - 85, w Danii 59 (najniższy w UE).

Finansowanie i skutki dla budżetu Państwa

W budżecie na 2005 r. zarezerwowano środki na inwestycje, dzięki którym ma przybyć 1500 miejsc dla więźniów. Rozważa się 5-letni plan rozbudowy więzień- przez dobudowanie nowych pawilonów. Do 2009 r. ma być w ten sposób pozyskanych 10 tys. cel. Obecnie Centralny Zarząd Służby Więziennej dysponuje 68 561 miejscami odpowiadającymi normom określonym w Kodeksie karnym wykonawczym (tj. 3 m² na osadzonego). Na dzień 31 grudnia 2004 r. w zakładach karnych przebywało 80 231 więźniów. Z osadzonymi w zakładach karnych i aresztach śledczych pracuje ponad 20 000 funkcjonariuszy służby więziennej. Koszt utrzymania więźnia przypadający na bezpośrednie potrzeby (odzież, bielizn; wyżywienie, leki) wyniósł w 2003 r. 163 zł. Natomiast koszt całkowity po wliczeniu płac funkcjonariuszy i pracowników więziennych oraz kosztów związanych z administracją więzienną, w zależności od zakładu karnego, wyniósł w 2003 r. ok. 1500 zł miesięcznie. Wprowadzenie system dozoru elektronicznego zredukuje wielkość populacji osadzonych. Środki planowane na utrzymanie w zakładach karnych tej części skazanych, która będzie odbywać krótkoterminową karę pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego oraz środki zaoszczędzone na skutek wyeliminowania potrzeby rozbudowy zakładów karnych powinny być w przypadku tych, którzy spożytkowane na sfinansowanie działania tego systemu.

Na rzeczywiste koszty elektronicznego odbywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego składać się będą wydatki związane z techniczną stroną przedsięwzięcia to jest instalacją odpowiednich urządzeń i utrzymaniem infrastruktury niezbędnej do recepcji sygnałów wskazujących na złamanie przez skazanego nałożonych na niego ograniczeń co do przemieszczania się oraz wydatki związane z dalej idącym oddziaływaniem resocjalizacyjnym to jest przede wszystkim z wynagrodzeniem kuratorów sądowych. Na przykład w Szwecji ogólny dzienny koszt nadzoru elektronicznego sięga 70 €, z czego obsługa techniczna kosztuje tylko 6 €. Wydatki związane ze stroną techniczną ustalane są poprzez reguły wolnego rynku, w drodze procedury przetargowej. Wskazanie kosztu detalicznego urządzenia do monitoringu jest niemożliwe, gdyż sprzęt ten nie występuje w swobodnym obrocie i produkowany jest wyłącznie na potrzeby związane z konkretnym kontraktem zawartym przez producenta z agendą rządową lub podmiotem dozoruującym.

W Wielkiej Brytanii w ciągu 16 miesięcy stosowania nadzoru elektronicznego na dużą skalę (rozpoczęto w 1 999r) oszczędności uzyskane w wyniku zwolnienia miejsc w zakładach karnych wyniosły 84,6 mln „, co po zbilansowaniu z wydatkami pozwoliło zaoszczędzić 49,2 mln f. W Szwecji oszczędności z tego tytułu w latach 1997-2003 wyniosły od 80 do 90 mln Koron rocznie.

Przeciętne dzienne koszty nadzoru elektronicznego w krajach europejskich (dane z maja 2003 r.) w Anglii i Walii wyniosły 50 €, w Szwecji 70 €, w Belgii od 35 do 40 €, W Portugalii 14 €, natomiast w Hiszpanii tylko 6 €.

Porównanie kosztów dozoru elektronicznego do kosztów pobytu osadzonego w zakładzie karnym wskazuje, że to pierwsze rozwiązanie jest w sposób istotny tańsze. Doświadczenia brytyjskie pozwalają szacować, że całkowity, przeciętny dla wszystkich przypadków stosowania monitoringu koszt wynosi około 45% kosztów izolacji w zakładzie zamkniętym w takim samym okresie. W Szwecji relacja ta jest wyższa i sięga 50%.

Poza oceną dziennego kosztu nadzoru elektronicznego pozostają oszczędności związane z zaniechaniem budowy nowych zakładów karnych, co byłoby inaczej konieczne dla redukcji występującego przepełnienia. W Anglii i Walii. W ciągu pierwszych 16 miesięcy stosowania dozoru elektronicznego zwolniono 2600 miejsc w zakładach karnych. W Szwecji, upowszechnienie monitoringu elektronicznego w latach 1994 -2002 doprowadziło do zwolnienia 400 miejsc i w konsekwencji do zamknięcia 10 małych zakładów karnych.

Zgodność z regulacjami prawnymi Unii Europejskiej

Prawo wspólnotowe oraz postanowienia Układu Europejskiego nie obejmują materii będącej przedmiotem regulacji niniejszego projektu ustawy.

Warszawa, 25 stycznia 2007 r.

BAS – WAEM – 237/07

Pan
Marek Jurek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia
w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu
ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy, ustawy – Kodeks
wykroczeń oraz ustawy – Kodeks karny (przedstawiciel wnioskodawców:
poseł Katarzyna Maria Piekarska)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (tekst jednolity: Monitor Polski z 2002 r., Nr 23, poz. 398 z późn. zm.) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Projekt ustawy zakłada dokonanie zmian w ustawach:

- a) z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557, ze zmianami);
- b) z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. Nr 12, poz. 114, ze zmianami);
- c) z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, ze zmianami)
- d) z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 90, poz. 553, ze zmianami).

Projektowane zmiany mają na celu wprowadzenie do polskiego systemu prawnego możliwości orzekania i odbywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego.

2. Stan prawa wspólnotowego w materii objętej projektem

Prawo Unii Europejskiej nie reguluje materii będącej przedmiotem projektu ustawy.

3. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa wspólnotowego

Projekt ustawy nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

4. Konkluzje

Projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy, ustawy – Kodeks wykroczeń oraz ustawy – Kodeks karny nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Opracował: Zespół Prawa Europejskiego

Akceptował: Dyrektor Biura Analiz Sejmowych

Michał Królikowski

Deskryptory bazy REX: Unia Europejska, kodeks karny, kara

Warszawa, 25 stycznia 2007 r.

BAS – WAEM – 238/07

Pan
Marek Jurek
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia
w sprawie czy poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy, ustawy – Kodeks wykroczeń oraz ustawy – Kodeks karny (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Katarzyna Maria Piekarska) jest projektem wykonującym prawo Unii Europejskiej

Projekt ustawy zakłada dokonanie zmian w ustawach:

- a) z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557, ze zmianami);
- b) z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz. U. Nr 12, poz. 114, ze zmianami);
- c) z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, ze zmianami)
- d) z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 90, poz. 553, ze zmianami).

Projektowane zmiany mają na celu wprowadzenie do polskiego systemu prawnego możliwości orzekania i odbywania kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego.

Projekt ustawy nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Projekt ustawy nie jest projektem wykonującym prawo Unii Europejskiej.

Opracował: Zespół Prawa Europejskiego

Akceptował: Dyrektor Biura Analiz Sejmowych

Michał Królikowski

Deskrytory bazy REX: Unia Europejska, kodeks karny, kara